

agrupació excursionista

talaia

VILANOVA I LA GELTRÚ

OCTUBRE - NOVEMBRE - DESEMBRE 95
REVISTA D'EXCURSIONISME

la lionesa

PASTISSERIA

Santa Eulàlia, 6 - Tel. 893 02 99
VILANOVA I LA GELTRÚ

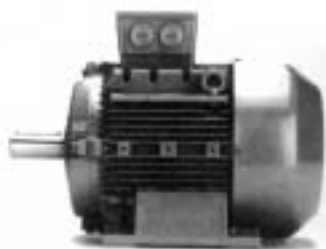
El plaer de comprar

i ara hem obert botiga a Vilanova,
al c/ Dr. Zamenhof, 28 - Tel. 815 92 14

La compra fàcil

PASSEIG MARÍTIM - SEGUR DE CALAFELL

Bobinatges **i** **R**eparacions **M**otors **E**lèctrics

S.
L.

- Reparació de bombes elevació d'aigua
- Reparació de maquinària electro-portàtil (taladres, esmoladors, martells...)
- Venda de recanvis i accessoris
- Servei oficial Black & Decker
- Servei oficial Makita

c/ Aigua, 4 - Tel. 893 00 11 - VILANOVA I LA GELTRÚ

VIDRES VILANOVA
roure

CRISTALLS I VIDRES PLANS
DE TOTA CLASSE
FUSTERIA D'ALUMINI

EXPOSICIÓ
PARE GARR. 28
TEL. 893 8707

mampares
bany i dutxa

VENTIKLAR®
2S Cesana spa
MABELUX
d uehban®
ORIGINAL DUSCHOLUX®

c/. **CAPUTXINS, 36**
VILANOVA I LA GELTRÚ

**ELS VOSTRES RODETS
FOTOGRAFICS REVELATS EN 1 H.**

BOUTIQUE

Vogue

- Vestits de núvia i de primera comunió
- Festa
- Mantons de Manila
- Moda jove
- Roba de casa

C. Caputxins, 13-15
Vilanova i la Geltrú

Carrer Comerç, 4
Tel. 893 12 57
08800 Vilanova i la Geltrú
CIF G-58124702

Adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana
d'Espeleologia
Federació Catalana
d'Esports d'Hivern

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

REVISTA D'EXCURSIONISME

OCTUBRE-NOVEMBRE-DESEMBRE 95

EDITORS

Agrupació Excursionista Talaia

PRESIDENT

Salvador Butí i Papiol

SECRETARI

Lluís Forgas i Serra

REDACCIÓ

Secció de Cultura

DIRECCIÓ

Josep Blanes

EDICIÓ

Blanca Forgas

MAQUETA

Josep Blanes

PUBLICITAT

Virtut Castro

Foto portada:

Els senderistes del GR travessant
l'espectacular Congost de Mont-rebei.
Foto: Blanca Forgas

COL·LABORADORS

Vicenç Carbonell

Toni Sagarra

Salvador Butí

M. Carme Barceló

Joan Sivill

Antoni Ordoñez

Josep M. Also

IMPRESSIÓ

Gràfiques Llopart

Sant Antoni, 63

Sant Sadurní d'Noya

Tel. 891 03 12

DIPÒSIT LEGAL

B-24.619-90

PREU DE VENDA

500 PTA

Els articles publicats en aquesta revista sempre expressen l'opinió dels autors i no reflecteixen la de la Junta Directiva de l'Agrupació ni de la Redacció. En tot cas, l'A.E. Talaia donarà a conèixer el seu parer a través de les editorials o en articles o notes signades per la Junta.

En conveni amb:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social

Diputació
de Barcelona

AJUNTAMENT DE
VILANOVA I LA GELTRÚ

Consell Comarcal del Garraf

SUMARI

- 4 EDITORIAL**
Equip de Redacció
- 5 OPERACIÓ AERO-NAVAL PAREIS-95**
Miquel Bernadó
- 9 Cicle d'Excursions «Coneguem Catalunya»**
PUIGSACALM
Nati Salvadó
- 13 HEM ASSOLIT EL NADELHORN!**
Teresa Sabrià
- 16 DE L'ESQUERRA A LA BERGER**
Xavier Rossell
- 19 LENZSPITZE-NADELHORN**
Andreu Ferrer
- 22 El hobby d'aquesta tardor (22)**
A L'ENTORN DE L'HOSPITAL DE
ST. ANTONI ABAT
Joan L. Sivill i Vergés
- 25 DIARI D'UNS CICLISTES**
Rosa M. Farriol
- 29 Abadies occitanes (16)**
L'ABADIA DE MONTMAJOUR
Salvador Butí
- 32 CRÒNICA DEL COTARRO TALAIENC**
Equip de Redacció
- 35 MONTSERRAT**
El camí del Pont i el camí de les Artigues
Toni Sagarra
- 39 ACTIVITATS D'ESCALADA 95**
G.E.A.M.
- 41 UNA CAMINADA AMB LA M. ANTÒNIA**
I AMICS VETERANS DEL C.E.C.
Antoni Ordoñez
- 44 DUES ASCENSIONS A LA VALL DE NÚRIA**
Xavier Galisteo
- 46 ACTIVITAT ESPELEOLÒGICA 95**
G.E.T.
- 48 EXCEPCIONAL MOSTRA DE BOLETS**
EN EL 40è ANIVERSARI DE LA TALAIA
M. Carme Barceló
- 50 8a CAMINADA POPULAR DE**
VILANOVA I LA GELTRÚ
Toni Sagarra
- 51 L'ALTRE PUIGSACALM**
Josep Blanes
- 52 ALTRES BRUIXES CATALANES**
Vicenç Carbonell
- 53 JOSEP M. BATISTA I ROCA**
Impulsor de l'escoltisme a Catalunya
Joan Raventós
- 56 UNA SORTIDA AL BALAITOUS**
Jordi Guardiola
- 58 PIC D'ANETO**
Aresta Salenques-Tempestats
Lurdes Montoliu
- 61 GR-1: Del Montsec al Golf de Roses**
PONT DE MONTANYANA-CORÇA
Blanca Forgas
- 64 GR-1: Del Montsec al Golf de Roses**
CORÇA-ESTACIÓ FC D'ÀGER
Blanca Forgas
- 66 NOTICIARI**
Equip de Redacció

editorial

Hem arribat al final de 1995, any del 40è aniversari; ha estat un any ple d'esdeveniments per a l'Agrupació Excursionista Talaia, des de la compra del local social a les múltiples celebracions i actes extraordinaris que hem organitzat. Tot plegat farà d'aquest any una data a recordar en la nostra petita història.

Però la nostra història ha de ser llarga i plena de moments intensos i per això cal continuar treballant pel futur, un futur ple de perills. El primer és l'apatia i la rutina, el segon l'individualisme, entre d'altres. Però si actuem amb il·lusió i ganes i amb la mirada de cara a la comunitat, tots els altres se superaran.

Per a l'any 1996 tenim molts reptes: les obres del local, aconseguir subvencions perquè les despeses no siguin tan carregoses per als socis, il·lusionar uns nous equips per a fer-se càrrec de la Talaia a partir de les eleccions de 1997. Millorar les activitats que ja es fan i idear-ne de millors, etc. I també -i molt important- augmentar el nombre de socis que fa uns anys està estacionat.

1955 - 1995
AGUPACIÓ
EXCURSIONISTA
TALAIÀ
40
ANIVERSARI

OPERACIÓ AERO-NAVAL PAREIS-95

(o la reconquesta de Mallorca)

L'ocasió s'ho mereixia: 40 anys no se celebren cada dia. Calia fer-ne una de ben sonada!

L'abundosa matèria gris que ens envolta es va posar en funcionament subministrant de forma immediata la solució: MALLORCA, amb Flebasa Lines (Flibeisa Lains?).

Per primer cop en la seva història la Talaia es disposava a dirigir

un batalló d'infanteria marina (divisió GR) «contra» qualche objectiu mar enllà.

El reclutament va tenir un èxit immediat: els transports marítims (els mitjans aero-navals, caldria dir) posats a disposició de l'operació van omplir-se amb rapidesa d'agosarats voluntaris.

Només calia definir amb precisió els objectius a assolir. El ser-

vei d'espionatge desplegat per l'illa de Mallorca va subministrar la informació precisa. L'objectiu seria un dels itineraris més desafiants de Ses Illes: Escorca-Sa Calobra (via Torrent de Pareis). No era un dels millors itineraris, era L'ITINERARI!

La complicada logística de l'operació aero-naval no va ser obstacle perquè un cop arribat el dia D (22 de setembre de 1995) a l'hora H (23 h) les tropes talaieres, pro-

Havent deixat Escorca, iniciem la davallada cap al llit del torrent. Foto: B. Forgas

Els caminavares calculant les possibilitats de pas. Foto: J. Blanes

Una forta desgrimpada per entre els grans blocs de pedra del torrent.
Foto: B. Forgas

Les immenses parets conformen la illera del torrent de Pareis. Foto: J. Blanes

tegides per la foscor de la nit i remullades per una bona tempesta, prenguessin posicions a l'interior de la panxa d'un vaixell que pel seu aspecte ja deuria haver pres part al mateix desembarcament de Normandia. Pel que fa a la travessia: mar tranquil·la i feliç viatge. (Els més «soques» aconseguiren fins i tot dormir!).

A l'arribada a trenc d'alba (força complicat l'atrancament, per cert) al port d'Alcúdia, un petit escamot de tropes d'elit aero-transportades (amb elements provinents fins i tot de l'Europa de Brussel·les) el dia anterior i ben descansades van unir-se al gruix del batalló, ja un xic derrotat abans d'entrar en opera-

Bany i grimpada: els caminaires salvant els obstacles que surten al pas.
Foto: B. Forgas

ció per la possible nit en blanc.

Els transports terrestres van situar en pocs minuts, seguint una sinuosa carretera enmig del magnífic paisatge mediterrani, les tropes a peu del teatre d'operacions: ja no es podia recular, l'objectiu era la mar.

Deixant-se caure, a partir del llogarret d'Escorca, per un camí vertiginós els agosarats combatents van assolir el llit del torrent que procedeix del Santuari de Lluc, important focus mallorquí. Algú va suggerir: a partir d'aquí només cal anar baixant suaument seguint el llit de la riera.

En pocs minuts la tropa salvava un fort desnivell

i arribava a l'indret anomenat S'Entreforc, punt d'unió del pacífic Torrent de Lluç amb l'al·lucinant Torrent des Gorg Blau (que qualche dia hauriem de programar, potser pel 50è Aniversari, amb el negre tram final de Sa Fosca) i origen estricte del Torrent de Pareis.

A partir d'aquest punt la Natura (sota la forma material de rocs, estimballs, blocs...) va començar a fer estralls a un batalló que ja començava a pressentir l'existència de dificultats afegides i mai anunciades.

La immensa bellesa de les parets de 200 metres que ens envoltaven proporcionava però als esforços **GueRrers** els ànims precisos per a poder avançar.

De sobte, i un cop ja superat l'indret de la Cova del Soldat Pelut, les dificultats van esdevenir quasi insalvables. Feia aparició un dels enemics més temuts i inesperats: l'aigua!

Efectivament, un gran gorg de negres i fredes aigües s'obria uns quants (massa!) metres per sota d'on ens trobàvem. Les maniobres per a superar l'obstacle van resultar ser conseqüència de la imaginació individual: llençament de motxilles, home/done a l'aigua, «no sé nadar», «agafa't ben fort», «treu-te les botes», «no et treguis les botes que et faren mal les pedres», «no sé si el cor suportarà la fredor de l'aigua», «si no portes banyador posa't en pilotes»...

Els pocs elements veterans de múltiples batalles van calçar-se tranquil·lament unes sabatilles de goma, es van abillar amb el vestit de bany i ENDAVANT!

La resta, la majoria de la tropa, va haver de plantar cara als elements amb les mateixes dificultats que la «Grande Armée» o la «Wermacht» a les inòspites planes moscovites. Com que els inconvenients «aquàtics» no van ser de cap manera transitoris sinó que es van

No era un safari aquàtic, sinó les parts més humides del torrent de Pareis. Foto: Oriol Ventosa

Els «torrentistes» apropant-se al final de l'etapa: sa Calobra. Foto: B. Forgas

mantenir fins al final del recorregut el resultat ja us el podeu imaginar: tropes desballestades, mullades, humiliades, despallades, afamades, afeblides...

La insubordinació no va tardar en fer aparició. Les crítiques al servei d'intel·ligència que va preparar l'operació es multiplicaven. Les comunicacions entre l'avantguarda i la rereguarda del batalló s'havien volatilitzat: imperava el caos.

40 anys de glòria talaiera es consumien en una lluita desigual

contra els elements. La gana i el cansament feien estralls. Allò començava a recordar massa l'operació Canigó-90. La desfeta era inevitable.

De sobte, en la llunyania, l'omnipresent aigua semblava tenir un aspecte diferent. Estàvem arribant per via fluvial a Sa Calobra. Amb tres hores de retard, però «allò» s'acabava. Estàvem arribant a l'allargassat gorg de S'Olla.

La visió dels alemanys que no donaven crèdit als seus ulls ens

L'expedició triomfant, es fa retratar abans de salpar el vaixell rumb a Vilanova. Foto: B. Forgas

retornava a la realitat. Per a aquells habitants quasi permanents del «land» en què s'ha convertit l'illa, «die Insel», no érem unes tropes embrutides i embrutades per una lluita cos a cos amb les forces de la Natura sinó uns cinematogràfics portejadors d'exploradors de la selva/sabana africana («Tu Chita, yo Tarzán») que veníem d'algun cementiri d'elefants amb tot l'equipatge dels «bwana» damunt del cap.

La intendència, fent gala d'una paciència infinita, va aconseguir alimentar els famèlics elements de l'expedició. Els ànims es van asserenar fins l'hora d'abandonar Sa Calobra per la vertiginosa carretera del Nus de Sa Corbata (que els fa posar per idem!). La resta del llarg viatge fins a l'atractiu i encisador llogarret de Can Pastilla va esdevenir un son

reparador per a bona part del personal.

Amb agraïment al coratge demostrat per la tropa l'Alt Comandament va aixecar per una nit l'obligació de reincorporar-se a «s'hora baixa» als aquarteraments de Can Pastilla. Així un molt bon contingent va desplaçar-se a Ciutat i va folgar de valent fins ben entrada la nit sense que es tinguí coneixement d'altercats greus.

El matí del diumenge va ser dedicat fonamentalment a l'avituallament de les anomenades i turístiques ensalmades. Cap al migdia l'escamot d'elit va abandonar també sigilosament i aerotransportada l'escenari d'operacions mentre que el gruix del contingent de tropa es disposava a embarcar de nou, camí de tornada. Cal aplaudir l'astúcia de l'Alt Coman-

dament en deixar en terra dos dels elements més efectius del batalló d'infanteria mecanitzada, convenientment camuflats en forma d'innocents cicloturistes/fotògrafs, que han d'anar passant informació codificada de l'evolució dels resultats de l'operació.

Al viatge de tornada tot eren rialles i bon humor. ¿Qui diria que 24 hores abans n'hi havia més de quatre que estaven maleint el dia en què algú va tenir la feliç idea de celebrar de forma «singular» els 20 anys que ja fa que la Talaia té 20 anys?

I les vegades que haurem de sentir explicar, incloint-hi sermons de Carnaval, aquesta «batalleta»!

**MB, enviat especial
a primera línia d'aigua**

PUIGSACALM

XXVIII Sortida del Cicle «Coneguem Catalunya»

L'últim diumenge d'octubre, dia 29, es féu la XXVIII Sortida de «Coneguem Catalunya» Puigsacalm-Vall de Bas (o d'en Bas), al Pre-pirineu més meridional on conflueixen les comarques del Ripollès, la Garrotxa i Osona. Vàrem ser més d'un centenar d'assistents. Una vuitantena d'excursionistes seguirem l'itinerari a peu al cim del Puigsacalm des del coll de Bracons, per la Font Tornadissa, i cap a Sant Privat de Bas per Santa Magdalena del Mont i el Grau de les Olletes. Els qui no varen voler anar a caminar pogueren participar en l'itinerari turístic amb visites a Sant Esteve de Bas, Sant Privat de Bas i Joanetes.

A les 10 del matí, havent ja esmorzat, arribàvem a la collada de Bracons per la carretera que ve de Joanetes i que passa entre la serra de Llancers i el Puigsacalm. En aquest punt hi ha un elxamplament de la carretera on hi estacionen automòbils i autocars. És aquí on ens vàrem separar els que anàvem a caminar i els que anaven a fer la turística. La proposta de l'excursió a peu, com hem dit, fou pujar al Puigsacalm, l'exponent de major altitud -1515 m- de l'anomenat Sistema Transversal Català. Paisatge de fageda, amb pastures i matollars de boix. No cal dir que a tota època és lloc mereixedor de fer-hi una passejada, però la tardor li dona un expressiu encant. Ben cert és que tan sols quan se'n respira l'aire i se'n trepitja el sòl és quan es pot copsar l'ànima del paisatge, quan es reconeix la seva bellesa.

La caminada va començar, doncs, just a la collada de Bracons

(1030 m). Ens enfilàrem pel marge de la vora de la carretera i férem camí per la banda esquerra de la carena a mesura que ens endinsàvem per la fageda. Deixàvem enrere els espadats del puig Tossell, puig al qual, més endavant,

alguns dels nostres caminaires pujarien fent una marrada involuntària. Caminant entre alts boscos de fulla caduca, amb el brogit del trepig de les fulles seques, sense petjar terra nua, fèiem cap a la collada de Sant Bartomeu (1250 m),

Des del coll de Bracons encetem amb empena la pujada cap al Puigsacalm. Foto: B. Forgas

Un reagrupament als voltants de la Font Tornadissa. Foto: B. Forgas

on hi ha la cruïlla del camí que porta a l'ermita romànica de Sant Bartomeu de Covildases de la vall de Vidrà, al peu del puig de Cubell. Més amunt, arribats a una clariana propera, podíem contemplar aquesta ermita solitària al mig d'un prat. Al fons s'entreveïen el Bellmunt, les serres del Verd i d'Ensiya, el Pedraforca i la serra del Cadí. En un dia molt clar, d'aquells que és net fins on hi arriba la vista, ha de ser una panoràmica esplèndida. El temps aguantava, feia un dia bastant asolellat, més calent i sec que de costum a la tardor, però amb una visibilitat reduïda.

Travessàrem per la fageda immersos en un món de sensacions que ens hi evocà el contrast de colors i la llum específica, tons ocres i terrosos amb pinzellades espontànies i lluminoses de vermell i groc, en contrast amb el verd viu encara persistent en alguns arbres. Sembla que pel fet de ser una tardor poc comuna, de massa bonança, alguns arbres es mostraven encara indecisos de deixar anar la

fulla, mentre que els que hi havien gosat ho feren assecant de cop la fulla, adquirint aquesta un color ocre passant només amb timidesa pels vermells i grocs que, ben segur, en un temps més propici de tardor hauria donat uns matisos encara molt més rics.

Fou així que en sortir d'un revolt trobàrem la Font Tornadissa. Feia gairebé una hora que havíem iniciat l'excursió quan ens hi aturàrem. Font amb un bon doll d'aigua als peus d'un faig enorme i enmig d'un paratge insòlit, on gaudírem de la caiguda tranquil·la de fulles, com una fantasia. Certament un lloc suggeridor, on la calma permet de mesurar amb més serenitat les alegries i les tristeses.

Un cop reagrupada tota la colla -val a dir que anàvem molt separats els uns i els altres i l'estona va ser llarga- reemprenguérem l'itinerari. Vam deixar la font enre-re, enfilant-nos pel vessant que drena cap a la riera de Sant Bartomeu, afluent del riu Ges, riu que vessa

les aigües al Ter. El paisatge dalt la carena esdevé prat i pastura, érem als Rasos de Manter, des d'on tornàvem a contemplar cap a ponent la vall de Vidrà (la conca alta del riu Ges).

Ens refugiàrem en la imaginació, pensant com devia haver estat abans que hi haguessin pastures, quan tot devia ser arbrat. Pel prat verd, retenint la nostra atenció a la flor de safrà bord d'un violeta intens, arribàrem al senyal que anuncia la direcció del Puigsacalm. Al cap d'un quart d'hora, havent passat pels rasos de Clivellers i vorejat el Puigsacalm xic, ja érem dalt del cim del Puigsacalm, esplèndida miranda.

Amb sorpresa i un cert desconcert érem els primers d'arribar-hi, no n'hi havia cap dels que s'havien avançat del grup. Havien agafat una direcció equivocada. En aquesta sortida el grup era nombrós i en ocasions com aquesta cal fer un veritable esforç per anar tots d'acord.

La totalitat dels caminners que van arribar al cim del Puigsacalm. Foto: Manel Vidal

L'aèria carena que portava el segon cim de la jornada: el puig dels Llops (1.500 m). Foto: Manuel Vidal

Al cap d'una estona i un cop localitzats amb l'ajut del llargavistes al cim del Tossell, s'establí una còmica conversa. Des del Puigsacalm es feien crits i gesticulacions vers el Tossell, i de ben segur que ells feien el mateix cap a nosaltres. Però la distància féu que la conversa fos unidireccional. Mentre, anàvem fent temps contemplant les magnífiques panoràmiques, tot identificant les muntanyes i les valls de l'entorn. Cap a l'est veïem als peus dels contraforts del Puigsacalm l'extensa plana de Bas, majoritàriament conreada. Sota aquests contraforts hi passa la important falla, orientada de NO a SE que enfonsa a uns 800 m la vall de Bas.

La visió sobre les serres veïnes era esplèndida, des de l'Albera al Canigó, el Comanegra, Bastiments i Puigmal. Cap a l'altre costat ressaltava el Montseny com a teló de fons i en primer terme els plans de Cabrera i Aiats, i la serra de

Llancers, que comunica amb el Puigsacalm pel coll de Bracons, des d'on hem sortit, i que ara veïem clarament. Enfront nostre i a l'altre costat de la vall de Bas, la serra de Finestres i els volcans olotins, i una mica més lluny el Rocacorba amb les seves antenes. A l'oest veïem el Pedraforca i el Cadí, el Moixeró i la Tossa d'Alp, així com el Peguera i Ensija, i moltes coses que potser no distingim clarament per culpa d'una petita boirina que enterenyina l'aire a l'horitzó.

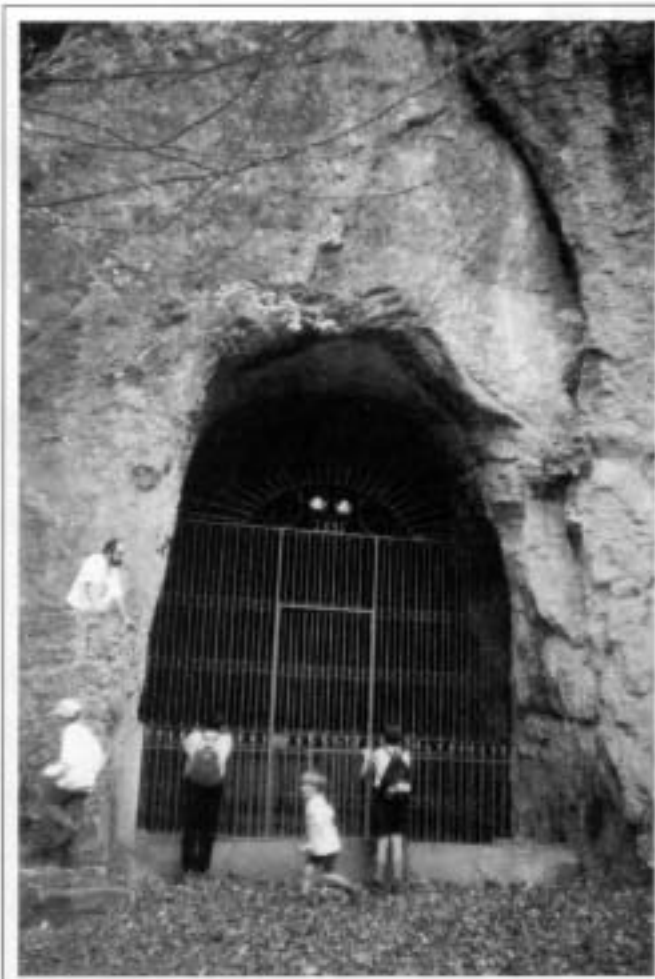
Amb aquesta estona vàrem poder constatar que és un cim molt concorregut. Resolt el contratemps, reagrupats de nou, seguïrem l'itinerari en direcció nord-est passant per la Rasa Alta fins a un collet proper situat sota el puig dels Llops (1500 m), puig que pujàrem i baixàrem en pocs minuts. Des de dalt d'aquest punt, vers el vessant nord-oriental es domina més avall, ja a prop,

l'ermita de Santa Magdalena del Mont, amb perfecta harmonia amb el paisatge. En destaca un senzill campanar d'espada. Des del coll el camí baixa gradualment, durant uns deu minuts, pel mig d'una meravellosa i espessa fageda on l'ombra esdevingué cada cop més intensa. Després continuàrem per un corriol abrupte amb un fort pendent, i entre boixos, fins al coll de Joanetes (1236 m).

A l'ermita de Santa Magdalena del Mont hi arribàrem per la falda del puig Cornelís. Un indret amb molt d'encant. Aquesta església, adossada a la casa de l'ermità, fou remodelada al segle XVIII però encara ara manté l'estructura de l'antic edifici romànic, d'una nau coberta amb volta de canó i absis semicircular. No hi vam poder entrar perquè era tancada. Davant l'ermita, sota d'uns freixes, ens reunírem tots.

Una colla que es farà retratar dalt de la fita del Puigsacalm. Foto: Manel Vidal

Un descans al santuari de la M. de Déu de les Olletes, en plena baixada. Foto: B. Forgas

Vam continuar pel vessant septentrional, pel sender que davalla en fort pendent tot serpentejant pel mig d'una boixeda i que ens va portar fins al santuari de la Mare de Déu de les Olletes (1070 m). Assseguts a la placeta que hi ha davant l'ermita excavada a la roca fèrem l'últim reagrupament.

Baixàrem pel grau de les Olletes plenament involucrats en el paisatge de fageda. Com que el retard que portàvem ja era considerable i la gana ens empenyia, només quedava el recurs de baixar amb certa lleugeresa per guanyar temps, cosa que implicà a més d'un una rellicada. Per una pista, després d'haver creuat el riu Gurn, arribàrem a la plana per Sant Privat de Bas, encara impregnats d'aquests paratges i colors, contents i satisfets.

Una mica més avall, seguint la carretera, ens retrobàrem amb tota la resta de gent que ens es-

peraven de feia estona! Pujàrem als autocars i vam anar a dinar, «una mica tard», a Hostalets de Bas.

Ara a ponent de la Vall de Bas ens quedaven els cingles del Puigsacalm. Després d'una traves-

sa com aquesta et queda el pòsit, el record d'una tardor potser una mica més viscuda, ja que el dia a dia sovint no ens permet de trobar el temps per contemplar-la, sentir-la i gaudir-ne.

Nati Salvadó

Ermita de Santa Magdalena del Mont. Arribem just per olorar unes costelletes a la brasa. Foto: B. Forgas

HEM ASSOLIT EL NADELHORN!

Avui he posat l'Ariadna ben aviat al llit perquè volia estar una estona tranquil·la i intentar així fer aquest escrit. No sé per què, però m'està costant molt començar-lo. És que potser les muses han passat de mi?

M'agradaria recordar només les coses maques que ens varen passar durant el viatge als Alps, però no puc fer-ho perquè, sense voler, també recordo les dolentes i després de quatre mesos de l'accident de l'Ariadna encara se m'encongeix el cor. Va ser una experiència molt dura que mai no oblidaré.

Com sempre les millors sortides són les que improvisadament organitzem al «bareto» de l'entitat.

Estem al mes de juliol i tothom està més o menys de vacances. Ens trobem que per una banda tenim la Lurdes i l'Andreu organitzant les seves vacances als Alps i per l'altra en Mago, en Xavier i en Joan que estan organitzant les seves a l'avenc de la Berger. De sobte ens adonem que les dates de les dues sortides són gairebé les mateixes i això ens anima a fer una col·lectiva als ALPS-la BERGER. I així ho fem.

De Vilanova marxem dos cotxes amb els següents expedicionaris: Xavier Rossell, Jordi Vidal, Lurdes Montoliu, Andreu Ferrer, Joan Rodríguez, Ariadna Rodríguez i Teresa Sabrià. Ens trobem a la «total» a les 15,00 h i després dels últims consells i instruccions, posem benzina i comencem el viatge.

El camí fins arribar als Alps suïssos va ser molt llarg però alhora molt maco. Els pobles que vàrem veure i creuar per la carretera eren

meravellosos. La primera nit la vam passar en una zona de descans a França. El dia següent encara va ser més pesat per a tots, perquè el vàrem passar conduint unes hores en Mago i d'altres jo. Vam veure Chamonix. Nois, quin paisatge per anar a escalar! Per fi vam creuar la frontera. Era gairebé de nit quan arribàvem al càmping de Saas Grund. El viatge havia acabat. Tots ens sentíem molt feliços i cansats i morts de gana i entre mossegada de fuet i pa muntem el campament base i a dormir.

L'endemà el vam passar descansant i preparant l'equip per a l'escalada, botes, grampons, piolets, etc. Ja teníem més o menys clar què volíem escalar. L'Andreu i la Lurdes anirien al Lenzspitze i en Xavier, en Mago i jo al Nadelhorn. Quins noms més estranys! Durant el dia en el càmping s'hi estava bé. Era molt tranquil i net, i la Lurdes i jo fins vam

arribar a prendre el sol en pantalons curts. Feia calor. A la nit, quan el sol desapareixia darrere les monumentals muntanyes que envoltaven el càmping, feia fred i el gorro i el gorrotex no feien gens de nosa.

Per fi el gran dia havia arribat. En Joan i l'Ariadna es queden al campament base i la resta ens llevem a primera hora del matí, agafem els cotxes i les motxilles i anem fins a Saas-Fee per agafar un telefèric que ens durà a iniciar l'aproximació al refugi Mischabel, parada obligada per a totes aquelles persones que vulguin pujar al Nadelhorn i al Lenzspitze.

L'aproximació fins al refugi va durar unes 3 o 4 hores més o menys. No teníem pressa per arribar. Un cop al refugi i ja instal·lats còmodament als nostres dormitoris tenim l'oportunitat de gaudir d'un especta-

Remuntant la neu de bon matí cap al Nadelhorn. Foto: Jordi Vidal

cle meravellós. La llum, el sol, el silenci aquí dalt, a 3329 m, són increïbles. La gent impressiona per la seva seriositat i nosaltres som l'espectacle. Dintre del refugi, a la nostra taula tot són rialles i acudits. Per fi ens porten la tan esperada gerra d'aigua calenta. Quin tresor més valuós. Quina gana! Visca la Sopins-tant! Després de sopar anem a dormir i encara és de dia.

Al refugi ens han dit que la millor hora per pujar al cim del Lenzspitze és de matinada, a les 3,00 h, i que ells mateixos passarien a despertar-nos. Tot són nervis. Nosaltres, els del Nadelhorn ens llevarem a les 4,00 h. Quina nit de tortura, de nervis i de donar tombs. De cop se sent: Lenzspitze, Lenzspitze, get up! L'Andreu com un coet surt del sac vestit. A la Lurdes li costa llevar-se però al final marxen. Bona sort! Tot són petons. Nosaltres ens llevem a les 4 i tot pensant que l'Andreu i la Lurdes ja són de camí ens els trobem encara a punt de marxa. Per fi se'n van.

Nosaltres demanem la gerra de l'aigua calenta, esmorzem, preparem el material i deixem el refugi carregats amb tot l'equip. Tinc fred, por, nervis, pel meu cap passen moltes coses que no puc dir. Encara és de nit i comencem a caminar amb els frontals. En Jordi, en Xavier i jo hem sortit els últims del refugi i no enteníem perquè la gent sortia tan ràpidament davant nostre. De sobte, no han passat ni 10 minuts que hem sortit i ens trobem la resposta. El camí d'accés al circ de la glacera és ple de gent i hem d'aminorar la marxa i fer cua. Quina mala sort! Un cop a dalt ens posem els grampons i tots tres encordats comencem a creuar la glacera.

Jo vaig al davant, en Xavier al mig i en Mago al darrere. Mai no havia anat encordada i menys la primera. Quina por. Però no podia demostrar-ho. Així que tota plena de coratge i valor i piolet en mà comencem a caminar. El camí per la glacera era molt marcat i només havíem de seguir les petjades de les cordades que

anaven davant nostre. El sol començava a sortir i la seva llum ens feia companyia.

Un cop travessada la glacera comencem a pujar. Fins ara tot ha estat com un passeig, però a poc a poc el camí va pujant i comencem a notar l'alçada. A mig camí parem a fer un mos i a descansar. Fa fred i molt d'aire. M'ha agafat un dolor al pit i em costa de respirar. En Mago em pregunta si puc continuar i jo li contesto que sí.

A partir d'ara i fins arribar al cim en Mago va el primer. No recordo molt bé com era el cim des de lluny perquè m'ho vaig passar una mica malament els últims metres. Però hi vaig arribar. Després de fer la foto de rigor al cim, on hi ha poc espai, vam baixar uns metres per descansar i perquè la romeria de cordades que venien al darrere nostre volien tocar el cim també. El cim té una creu i la creu és el cim. Petons, felicitacions, abraçades... Quina alegria! Estic cansada però emo-

Esquivant una esguerd a la glacera. Foto: Jordi Vidal

El Xavi, la Teresa i el Jordi cotois dalt del cim del Nadelhorn (4327 m). Foto: J. Vidal

cionada. Encara no m'ho puc creure. Estem al cim més alt que mai jo he pujat fins ara: NADELHORN, 4327 m alt. Déu n'hi do!

Fa un fred que pela i per no refredar-nos decidim menjar ràpidament i reprendre el camí de tornada. Comencem a baixar. Com sempre jo vaig davant, marcant el ritme, en Xavier al mig i en Mago al darrere. Em sento molt recuperada i gairebé baixem corrent. Fem pràctiques amb els piolets. Tot d'una caic i en Xavier i en Mago fent una gran proesa m'estiren de la corda i van evitar que caigués tallant avall. Jo, en el moment de caure, en comptes de clavar el piolet a la neu per evitar la caiguda em poso a xisclar com una histèrica i començo a picar de peus. Era per veurem. Sort que ells em van estirar. Quina por. Se'm van trencar les malles que duia amb l'única pedra que hi havia enmig de muntanyes de neu. Quina mala sort. Continuem camí avall. Per fi tornem a ser a la glacera, no sé l'hora que és, però la neu comença a estar tova i fa una mica de por creuar-la. En Mago em diu que vigili una mica i que vagi ràpid. Per fi arribem al refugi. Estem cansats però contents per la feina feta.

Ens rentem i ens posem roba eixuta, i després de descansar una mica decidim tornar al campament base per explicar la fita a l'Ariadna i en Joan. Amb l'Andreu i la Lurdes hem quedat que no ens esperàriem al refugi sinó al càmping.

Una impressionant davallada per la cresta, amb una magnífica panoràmica de cims alpins. Foto: Jordi Vidal

Comencem a caminar i darrere nostre queda el refugi, que és una preciositat. Està molt net i ben vigilat i cuidat. Adéu, Nadelhorn.

Ja som al telefèric, la baixada ha anat ràpida. De la caiguda d'abans me'n sento una mica del genoll, però penso que em queden molts dies de vacances per recuperar-me i no em preocupa massa. Ja estem al càmping. Estem afamats. Tot són petons i abraçades. No recordo molt bé a quin hora van arribar l'Andreu i la Lurdes, però ho van fer, i amb èxit també.

L'endemà vam recollir el campament base i ens vam despedir de la Lurdes i l'Andreu perquè ells volien quedar-se allà una mica més, i nosaltres havíem d'anar a Vercors on ens esperaven els companys de Sabadell per baixar a l'avenc de la Berger.

Teresa Sabrià

Dels dies de França, de Grenoble, de Vercors, no tinc molts bons records. Només tristos. L'accident de l'Ariadna va ser mala sort, però gràcies a Déu tot ha passat. Ara el que sí que queden són els amics, amics reals, que quan els necessites saben respondre. Des d'aquí nosaltres volem agrair a tota l'entitat que en els moments d'incertesa i en dies molt tristos ens van fer costat. Això va fer que en un país que no és el nostre i on la gent parla estrany, com deia l'Ariadna, i tan lluny, no ens sentíssim tan sols. Als companys que van viure l'accident amb nosaltres a França, a les vostres truca-des, a l'Espeleo Club de Sabadell, a la moguda de la paperassa, a qui ens va rentar la roba, al recolzament que vàrem trobar de retorn a casa, en fi, a tota l'entitat de la Talaia. De part de la Teresa, en Joan i especialment de l'Ariadna, us donem les gràcies. Gràcies per tot.

**Família
Rodríguez-Sabrià**

DE L'ESQUERRÀ A LA BERGER

Per fi érem a Grenoble, a només 35 km aproximadament del nostre objectiu, la **Gouffre Berger**, de 1122 metres de profunditat, després d'un llarg viatge i d'una curta estada als Alps suïssos.

Tot havia començat amb una visita dels nostres amics de l'Espeleoclub de Sabadell a la Talaia per passar unes diapositives de la seva expedició a la Gouffre Berger de l'any 1992, en la qual -i per culpa de l'aigua- no havien aconseguit fer cota. Enguany hi tornaven i ens convidaven a tots els membres del G.E.T. que ho volguéssim a prendre-hi part.

Al final érem tres els membres del G.E.T. que hi participàvem, en Joan, el Mago i jo, a més també venien l'Ariadna i la Teresa.

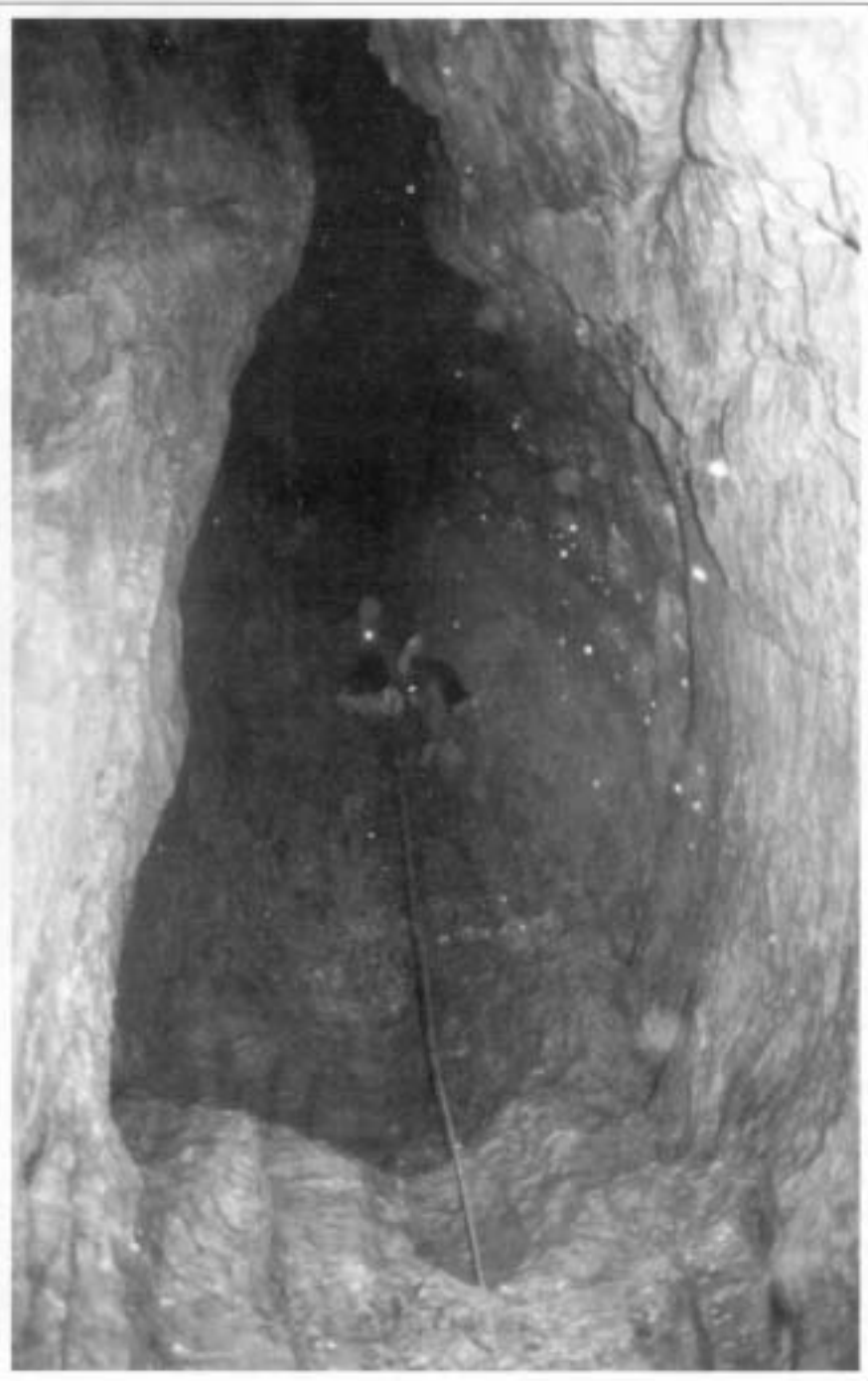
Era el dia 4 d'agost cap al tard quan arribàrem al campament que els membres de l'Espeleoclub de Sabadell tenien muntat a mitja hora de camí de la boca de la cavitat. Així que hi vàrem arribar començàrem a muntar la tenda abans que no es fes fosc.

Al campament ens trobàrem amb el Mam, l'Eva i la Laura; el Mam també havia anat a participar en l'expedició.

Aquella mateixa nit sortiren de la cavitat els membres de l'equip que havia fet el primer atac. Havien instal·lat tota la cavitat, però no havien aconseguit fer cota, ja que un dels seus components, en Manel, s'havia torçat el turmell, i després de baixar l'últim pou, el pou de l'«ouragan», i continuar durant un tros més havien decidit de tornar enrere. Havien aconseguit, però, superar els 1.000 metres de profunditat.

El dia 5 el dedicàrem a descansar del llarg viatge, excepte la Teresa i el Mago, que pel matí varen anar a escalar per la zona.

Aquell matí mateix el Mam, l'Eva i la Laura se'n tornaven cap a Vilanova. El Mam havia entrat el dia anterior a la cavitat, arribant

Gouffre Berger. Descens al pou d'entrada a 200 mp. Foto: U. E. Sabadell

fins a un sífó, i en no saber per on continuar se'n va tornar enrere.

Amigmativa entrà el segon equip, amb l'objectiu d'arribar fins a la cota.

A la tarda va començar a ploure de forma intermitent, i a la nit, després de sopar, ens vàrem delectar observant els llamps fins que una intensa pluja ens féu anar a dormir a les tendes. Aquella mateixa tarda havíem decidit que l'endemà al migdia entràriem fins al bivac, que es troba a -500 mp.

L'endemà al matí, 6 d'agost, havia deixat de ploure. Tal com havíem planejat el dia abans, cap a migdia ens posàrem en camí cap a la cavitat per entrar-hi, i tan bon punt sortírem del campament va començar a ploure de nou. Formàvem el grup la Marga i l'Albert de Sabadell i el Mago, en Joan i jo.

Com que el segon equip encara no havia sortit de la cavitat, en Joan i el Mago baixaren ràpids per veure si els trobaven mentre la Marga, l'Albert i jo baixàrem més lents.

En el tram d'arribada fins al bivac és on es troben la major part de les verticals, i l'únic meandre de la cavitat. Després de les verticals ens trobem amb un tros horitzontal on hi ha el llac, a -372 mp, que el primer equip s'havia trobat buit, però que nosaltres, amb gran sorpresa, trobàrem ple. S'havia omplert doncs amb les pluges de la nit anterior. Però tot estava previst i el primer equip havia baixat un bot i l'havien deixat allí per si s'omplia el llac.

En Joan i el Mago, que anaven al davant, en arribar al llac havien inflat un bot sense adonar-se que aquest no era el que havien baixat el primer equip, sinó un que algú havia abandonat.

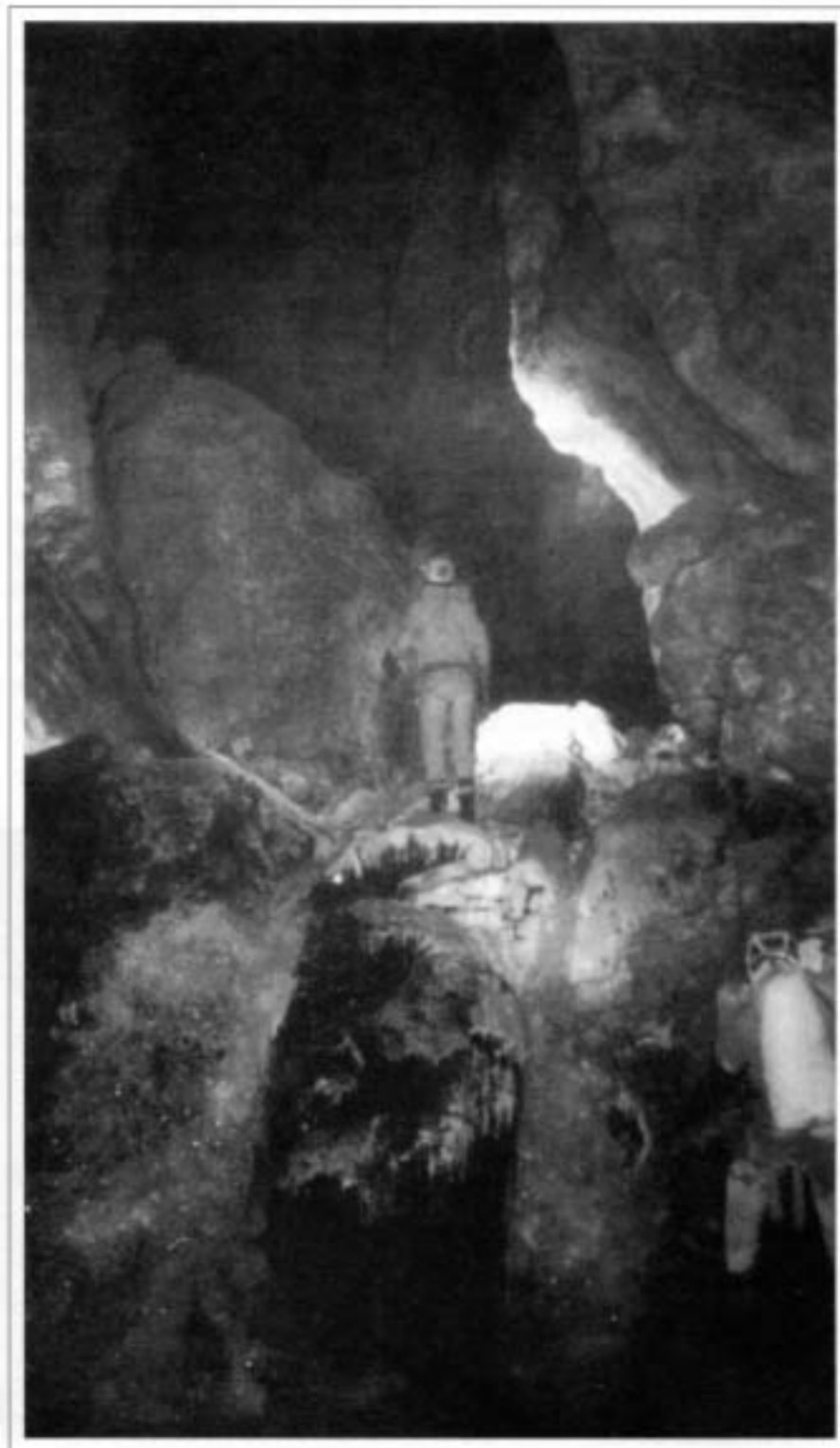
Mentre inflaven el bot aparegueren per l'altre costat del llac els membres del segon equip, que ja tornaven després d'haver aconseguit fer cota. En baixar s'havien trobat el llac

buit i ara en tornar se'l trobaven ple; sort que es trobaren amb el Joan i el Mago, sinó s'haurien trobat amb el llac ple i sense cap bot a la seva riba.

Sense cap altre imprevist arribàrem al bivac, on després de fer una petita parada reemprenguérem el camí de tornada, visitant abans la sala «des 13». Aquesta sala es troba tot seguit després del bivac, val a

dir que és una sala impressionant, amb uns gorgs i unes formacions que ens deixaren embadalits.

Sortírem a l'exterior que ja era fosc. Quan estàvem a mig camí del campament sentírem un crit molt familiar: -Sambari! Eren l'Andreu i la Lurdes; havíem fet el viatge a Suïssa amb ells, i ara, després d'estar-se uns dies més als Alps suïssos

Remuntant des del bivac a 400 mp. Foto: Unió Excursionista Sabadell

venien a fer-nos una visita abans de tornar-se'n cap a Vilanova. En arribar al campament ens trobarem amb un sopar deliciós que ens havia preparat la Teresa, estava per llepar-se els dits.

L'endemà, 7 d'agost, el dedicarem a reposar i a fer el turista per la zona, visitant unes coves turístiques, molt maques per cert, llàstima que fossin turístiques, i el sostre escalat més gran d'Europa. L'endemà era el gran dia, el dia de l'atac fins a -1000 mp.

Cap al tard, mentre fèiem el sopar, a l'Ariadna li va caure una olla d'aigua bullenta al damunt. Immediatament la van dur al poble més proper d'on -amb una ambulància- la van traslladar a un hospital de Grenoble. Amb ella hi anaren la Teresa, la Lurdes, el Mago i en Manel, i més tard en Joan i l'Andreu. En Joan i la Teresa es quedaren a l'hospital i la resta tornaren al campament quan ja era molt tard.

L'endemà al matí, 8 d'agost, el Mago i jo anàrem a l'hospital per portar roba de recanvi a la Teresa i a en Joan. L'Ariadna ja estava millor, però les cremades que tenia eren greus i havia de quedar-se ingressada com a mínim un parell de setmanes. Més tard vingueren l'Andreu i la Lurdes, que aquell dia se'n tornaven cap a Vilanova, i cap al migdia vingueren tots els companys de Sabadell.

Ens comunicaren que havien pensat entrar a desinstal·lar el pou l'endemà, ja que se'ls acabava el permís. El Mago i jo decidírem que entràriem amb l'equip de desinstal·lació.

Per fi, l'endemà al matí, dia 9 d'agost, un dia després del que estava previst, entràrem a la cavitat. L'equip el formàvem l'Albert, en Miquel i en Rizos de l'Espeleoclub de Sabadell, i el Mago i jo.

Arribàrem al bivac sense cap novetat, a excepció del llac, que després d'un parell de dies sense ploure tornava a estar sec.

A partir del bivac és on la cavitat es torna més maca i més espectacular, sobretot quan es comença a tocar aigua; és tot un altre món. Aproximadament a -625 mp ens posàrem les pontoneres, que portàvem dins d'un bot estanc, i a partir d'aquí vàrem anar durant molta estona amb l'aigua fins a la cintura.

Després de baixar l'últim pou, el pou de l'«ouragan», i continuar durant un tros, vàrem decidir de començar a pujar, ja que anàvem un pèl justos de temps i a més, baixant, en Miquel s'havia ressentit d'una vella lesió a la cama.

Començàrem a pujar, el Mago i l'Albert desinstal·laven, en arribar a -500 mp paràrem a fer bivac, dormirem durant unes vuit hores aproximadament, en Miquel va començar a pujar abans perquè li feia mal la cama. Al cap d'una estona arribaren els companys que ens venien a rellevar per desinstal·lar des del bivac fins a la boca. Ens baixaren una petita sorpresa, unes mitjanes que ens vam beure allí mateix i de les quals vam treure els cascs a l'exterior i no els deixàrem allí dintre, com fan algunes persones que no tenen respecte al medi i que baixa merda a dins les cavitats i després allà les deixa.

Sortirem a l'exterior el dia 10, cap a les 9 del vespre, al cap d'unes 35 hores aproximadament d'haver-hi entrat. Els companys que s'havien quedat desinstal·lant sortiren al cap de dues o tres hores.

L'endemà desmuntàrem el campament. Com era d'esperar, plouia. Jo vaig tornar a casa amb els companys de Sabadell. El Mago es va quedar amb la Teresa, en Joan i l'Ariadna, que continuava ingressada.

Vaig arribar a casa el dissabte dia 12; l'endemà era per casa quan va sonar el telèfon, vaig despenjar-lo, era el Mago, ja eren aquí, havien baixat l'Ariadna en una ambulància i ara estava ingressada a Bellvitge.

D'aquesta manera i per segona vegada, recordem l'expedició a Illaminako Ateak de l'any passat, membres del G.E.T. assolien la cota de -1000 mp.

Ara que arriba l'hivern és el moment de pensar en noves idees perquè de nou membres del G.E.T. tornin a assolir grans fites.

Per finalitzar, voldria agrair als companys de Sabadell tot el que van fer per nosaltres.

Xavier Rossell

Bivac a 500 mp junt amb els membres de la U. E. Sabadell. foto: U. E. S.

LENZSPITZE- NADELHORN

«Mmmh...»

«Lenzspitze!... Lenzspitze!...
Lenzspitze!... get up, Lenzspitze...!»

«Mmmh...» Obro un ull, observo el guarda que amb una llanterna es passeja pel centre de la sala i recordo on som tots. Són les tres de la matinada i m'aixeco d'un bot. Tots els nervis continguts durant dies i que s'havien relaxat a l'última nit, se'm posen un cop més a flor de pell; som als grandíssims Alps, Suïssa, al Mischabelhütte (Refugi Mischabel), a 3329 m alt.

El guarda desapareix, intento despertar la Lurdes, la qual roman-
ceja ua mica, i després de vestit em dirigeixo cap al menjador on l'eficient servei m'oferirà una gerra d'aigua ben calenta per preparar el nostre propi esmorzar. Quan sóc a mitja papilla, apareix la Lurdes encara mig adormida i amb els ulls enllaganyats. Un cop esmorzats, ens disposem a sortir en el moment que el Mago, la Teresa i el Xavi vénen a esmorzar.

Ahir vam estar observant molt atentament la cresta que pràcticament des del mateix refugi s'enfila fins al cim del Lenzspitze, a 4294 m. Des d'aquest, una nova cresta es portarà fins al cim del Nadelhorn, de 4327 m, el qual, per altra banda, intentaran el Mago, la Teresa i el Xavi.

L'aspecte de la muntanya és magnífic, la cresta emmarca per l'esquerra una paret nord que impressiona, tota una pala de gel i neu que sense interrupció puja des de la glera i s'enfila directament fins al mateix cim del Lenzspitze, inspira molts sentiments...

Explica el llibre de les cent millors ascensions als Alps, que el nom de Mischabel prové de Mischtagabla, del dialecte que es parla a Saas Fee, i vol dir força per als fems. I és que la forma còncava i l'aspecte llis de la paret nord, fàcilment podia inspirar un nom com aquest.

És negra nit, no hi ha lluna, i ara la muntanya només s'intueix en la negror que es retalla en la densa exhibició d'estels.

Comencem a caminar per un fàcil corriol que careneja a l'esquerra dels seracs del Hohbalmgletscher

La Lurdes Montoliu a la cresta del Lenzspitze. Foto: Andreu Ferrer

La Lurdes Montoliu ascendint per la cresta de neu final del Lenzspitze. A la seva dreta la paret nord i el cim del Nadelhorn. Foto: Andreu Ferrer

(Glacera del Hohbalm); el camí és molt marcat ja que la ruta coincideix en principi amb la normal al cim del Nadelhorn, que és força concorreguda. Aviat deixem aquest corriol, tot just arribats a l'alçada del circ de la glacera (3600 m), la qual travessa la ruta al Nadelhorn i que nosaltres utilitzarem per baixar. Seguim l'aresta, encara suau, i no és fins als 3800 m on trobem les primeres dificultats, quan es comença a fer de dia. Després de sobrepassar una llengua de neu, l'aresta s'enfila dreta i rocosa, neta de neu. Tal com recomana la guia, comencem a escalar-la intentant mantenir-nos el més a prop possible del fil.

Ens hem encordat i progressem més segurs però també més lents. La roca és bona i no presenta gaires complicacions. Ens trobem dalt d'un petit gendarme, el qual desgrimpem amb l'ajut de la corda. La cresta perd uns instants la seva verticalitat abans d'encarar el gran gendarme, una sola gran pedra poc fissurada però que permet ser escalada amb seguretat. Al cim del gendarme informo a la Lurdes que ha supe-

rat per primer cop a la seva vida els 4000 m, i un somriure es dibuixa als seus llavis.

Cal fer un petit rappel de 5 metres per baixar i plantar-se a l'aresta, que, horitzontal, ens porta fins a l'anomenat Frühstückplatz (Plaça de l'esmorzar). No és que sigui un lloc agradable ni massa ample, però s'hi arriba just a l'hora i després descobrim que la verdadera utilitat d'esmorzar aquí és que a continuació el terreny és més senzill però molt descompost, i les cordades precedents no poden evitar de deixar caure forces pedres. És bo esperar que superin aquest tram tot esmorzant.

Deixem el Frühstückplatz per una vira ascendent a l'esquerra que ens porta a un caos de roques descompostes. Pugem intentant evitar la caiguda de pedres fins a tornar a l'aresta, ara de neu, que forma part de la cara N del Lenzspitze. La neu és molt dura, gel segons on, i ens cal calçar-nos els grampons i agafar els piolets. L'aresta s'enlaira fins al cim, amb pendents de fins a 60°. La

Lurdes, ben calçada, se sent segura sobre el gel i la neu, i passa davant de la cordada portant-nos ja fins al cim. Són vora les onze quan trepitgem el Lenzspitze (4294 m). Descansem, mengem i ens fem fotografiar per una cordada d'alemanys tot ensenyant a una de francesos que la nostra nació no és l'espanyola.

Des d'aquí estant, el Dom, de 4545 m, sembla estar falsament a tir de pedra. Aquesta muntanya no és la més alta de Suïssa, però els suïssos li tenen una estimació especial per ser la més alta íntegrament dins del seu territori, i en tenir una via normal fàcil, és molt transitada. Des del cim del Lenzspitze podem observar aquesta ruta, molt marcada i amb contínues corrues de gent, talment com a la gelera del nostre Aneto. Ara ens cal seguir la cresta que uneix el Lenzspitze i el Nadelhorn.

La davallada fins al Nadeljoch (Coll del Nadel), a 4213 m, esdevé complicada per la neu acumulada que oculta les millors preses, però un cop superat aquest, gaudim de la peculiar característica de la cresta.

Paret Nord del Lenzspitze des del Nadelhorn. Foto: Andreu Ferrer

La neu és més escassa, els estrats de la muntanya, inclinats, fan que en el sentit de la nostra marxa, sempre que remuntem un gendarme puguem trobar gran quantitat de fabuloses preses, mentre que al moment de baixar-los, la roca és llisa i polida cosa que ens obliga a muntar rappels continuament. Així, sempre que ens plantem al peu d'una agulla, quedem impressionats per la seva grandesa i verticalitat, però la seva escassa dificultat ens fa fruit molt del nostre esport en aquests paratges.

A mitja cresta ens sentim estranyament observats, un helicòpter ressegueix totes les crestes i cims fent segurament un inventari de les cordades que hi ha i vigilant si alguna te dificultats. I és que aquí als Alp el servei de vigilància i rescat és quelcom impensable als Pirineus, de moment. Són dos quarts de tres quan culminem el Nadelhorn (4237 m). És tard, i els últims ocupants del cim ja marxen, segurament serem els últims d'haver estat aquí avui. Recordem que el Mago, la Teresa i el Xavi deuen haver estat aquí mateix deu fer ja unes

hores. Bufa una mica d'aire, però el temps segueix essent molt bo. Podem observar, llunyà, el característic i fabulós Matterhorn o Cervin (4478 m), el qual ens ha estat ocultat tot el dia pel Dom. No posem

gaire, és tard i iniciem un descens que sabem fàcil però molt llarg. El fet d'haver aconseguit l'objectiu ens fa molt feliços, però també ens relaxa molt i ens fa baixar amb tensió. De cop, el cansament, segurament amagat per la concentració, es fa durament present. L'alçada, que, francament, ens ha molestat poc durant l'ascensió, es fa notar com el martelleig a un cap que sembla que vulgui fugir de lloc. Després de la davallada per un senzill tros descompost, posem els peus sobre la neu que ja no deixarem fins a retrobar el camí d'ascens. Els genolls i les cames fallen de tant en tant i patinem i ensopeguem com si fóssim principiants sobre la neu. A les cinc arribem al refugi, que hem deixat fa tretze hores i mitja, massa temps respecte a la guia, però no hi fa res, ara ningú no ens prendrà la nostra satisfacció i alegria.

Tal com havíem quedat, els nostres companys no ens han esperat ja que demà volen tornar cap a França, al Vercors, on els espera l'aventura de la Berger. Nosaltres teníem previst poder quedar-nos una nit més al refugi, però el preu d'aquest i també les ganes de veure els companys ens fan decidir per baixar avui mateix fins a Saas Fee, encara que hi arribem de nit. Ens prenem un te molt reconfortant i recuperador al refugi i seguim amb el nostre infernal descens. Aconseguint arribar al poble de Saas Fee després d'alguns problemes d'orientació, estrany a Suïssa. Són les dotze de la nit, fa vint-i-una hores que estem drets, hem pujat un desnivell de 1000 m i n'hem baixats 2500. Agafem el cotxe i ens arribem al càmping de Saas Grund on ens esperen els companys, dormint. «Joan, Mago... ja som aquí!» «Mmmh...»

L'Andreu Ferrer a la cresta final del Lenzspitze. Foto: Lurdes Montoliu

La Lurdes Montoliu al cim del Nadelhorn. Darrere seu el Cervin i el Weisshorn. Foto: A. Ferrer

Andreu Ferrer

El «hobby» d'aquesta tardor (22) A L'ENTORN DE L'HOSPITAL DE SANT ANTONI ABAT

Els carmelites descalços i la Rambla de Sant Josep -1-

L'Hospital de Sant Antoni Abat deu la seva fundació, el seu nom i el seu manteniment a la caritat pública i general dels habitants de la «parròquia» de Sant Antoni. I és que hem de tenir en compte que a la Geltrú ja tenien el seu propi Hospital.

De la fundació del primer Hos-

pital, tot i no existir documentació concreta del tema, sí que hi ha constància documental a l'arxiu parroquial a partir dels anys 1530 i 1511, en els quals es reuní el consell general per tractar diferents temes sobre l'Hospital, de manera que això fa creure que aquest ja funcionava en el segle XV o possiblement en el XIV.

Les dades més antigues referents a la radicació de l'Hospital són d'abans del 1600, ja que el 1605, en eixamplar-se la vila i traslladar el portal «d'en Rossell» prop del carrer de Santa Anna, l'Hospital, que era fora del recinte urbà, va quedar emplaçat en el seu interior (al carrer d'Estudis).

Església del Sant Hospital en un gravat de principi del segle XIX. (Extret de Hª de Vilanueva, de J. Coroleu)

Un aspecte de la part posterior de l'església dels Josepets i Hospital. Foto: Joan Sivil

Els Pares Carmelites

L'actual edifici de l'Hospital, junt amb l'església dels Josepets, fou erigit i els pertanyia pels pares Carmelites Descalços, que hi tenien un convent; però amb la persecució religiosa que hi hagué durant els anys 1820 al 1835, motivà que finalment aquests abandonessin l'edifici en arribar la llei de desamortització de Mendizábal, i que no hi tornessin mai més. Anys més tard es va restablir el culte a l'església, i el convent, degudament restaurat, es va convertir en el que encara és avui, un Hospital.

Tot i que a Vilanova en aquells anys no va haver-hi cap fet sagnant, al revés del que va passar a Barcelona i a d'altres llocs, els pares Carmelites van abandonar el convent i aquest va passar a mans de l'Estat.

L'estada dels pares Carmelites a Vilanova no va passar doncs dels cent anys; poc temps van gaudir de la gran construcció que havien portat a terme a Vilanova.

L'any 1853, el dia 30 de març,

l'Estat el va transferir a l'Ajuntament de Vilanova, després que aquest l'havia sol·licitat moltes vegades per a habilitar-hi l'Hospital del poble, ja que l'antic, que estava situat com hem dit al carrer Estudis, davant de la Font de Ferro, no reunia les condicions favorables i necessàries que podia aportar l'antic convent dels Carmelites.

Cal remarcar que l'antic Hospital de la Geltrú ja no existia des del 15 d'agost de 1691, quan per manca de recursos propis el de Vilanova va admetre els seus pobres. Aquell Hospital de la Geltrú s'havia fundat l'any 1260, gràcies al noble Guillem de Manresa, per tal d'acollir els pobres i necessitats d'aquella època.

Hem de tenir present que la definició d'un «hospital» en les èpoques medievals era la casa on acollien pobres i pelegrins per a un temps determinat o també com a refugi per a vianants que travessaven ports de muntanya. En carvi, en l'actualitat, per un «hospital» definim la casa o edifici on acudeix la gent que està malalta.

Naturalment per transformar el convent en hospital es van haver de fer obres d'arranjament i es van habilitar dues sales amb capacitat per a 20 llits cada una al primer pis. L'escala principal, que ara resta invisible per al poble, és feta amb pedra de Montjuïc i és molt espaiosa i vistosa, i la barana que era de ferro colat va ser fosa a la foneria del Sr. Isidre Roset de Vilanova.

Tornant als pares Carmelites, aquests van fer cap al poble de Vilanova el mes de setembre de 1735, i de moment van llogar dues cases a la Geltrú, al costat del torrent i del anomenat pont de Carro. El dia 29 de setembre s'hi van instal·lar i van començar a fer gestions per comprar un terreny per edificar el convent definitiu, cosa que van fer comprant 12 jornals de terra (un jornal de terra són 3333 m², el total serien doncs 40.000 m²) en el sector nord de la ciutat (actualment en aquest sector, hi trobem el carrer dels Horts, el carrer de l'Ametller i el carrer de l'Hospital). Dos d'aquests carrers deuen el seu nom i origen precisament als antics horts i a un camp

d'ametllers que eren propietat dels Carmelites. Aquests dos noms de carrer van ser atorgats en un acord municipal del 17 de març de 1857.

El 13 de maig de 1737 es col·locava la primera pedra del nou convent i les obres van continuar a bon ritme, de manera que el 22 de novembre de 1738 els pares Carmelites feien el trasllat des de les cases de lloguer de la Geltrú al nou convent.

Amb aquest motiu es va fer una processó amb la participació de l'Ajuntament, amb focs artificials i també amb els balls populars del poble, i repartiren dinar i almoines a més de 100 pobres de la vila durant alguns dies.

L'església dels Josepets

L'església de l'Hospital, coneguda també com dels Josepets, deu la seva construcció a la comunitat carmelita. S'hi va col·locar la primera pedra el dia 24 de juliol de 1737, pràcticament, doncs, dos mesos després de començar el nou convent. La construcció, però, va durar 47 anys i es va acabar l'any 1784, amb la benedicció del temple el dia 14 d'octubre del mateix any. Després de l'exclaustració dels Carmelites el juliol de 1835 va restar tancada fins al dia 12 de juliol de 1853 en què es va tornar a obrir al culte. Sortosament aquest temple no va patir els estralls de la guerra civil del 36, com va patir la de Sant Antoni Abat, sí, però, que varen ser cremades totes les imatges i van col·locar llits al seu interior

amb la intenció de poder acollir els ferits de guerra que hi portessin. Així, doncs, un cop restablert el culte religiós l'any 1939, va substituir la de Sant Antoni en les funcions parroquials fins que aquesta va ser reconstruïda totalment i s'hi va restablir també el culte.

L'entorn

Aquesta propietat, a més de les edificacions, ha conservat durant molts anys un petit hort, que en els seus orígens havia estat un gran hort que arribava a l'actual carrer de Joaquim Mir. Tancava la propietat una paret, la qual era anomenada pels vilanovins com la «muralla dels delcalços». Però precisament aquest any 1995, i a causa d'ampliacions i reformes que s'han fet de cara a millorar l'assistència sanitària en els serveis d'urgències, s'ha utilitzat la resta de l'hort que quedava i també ha estat enderrocada la casa rodejada de pins que hi havia en un extrem del mateix i on precisament hi visqué el nostre actual tresorer en Manel Vidal. Últimament aquest hort havia servit també en algunes ocasions com «heliport», on aterraven helicòpters en casos d'emergència.

La casa de mossèn Manuel

La casa del davant de l'Hospital, on vivia el conegut mossèn Manuel Roig, fou adquirida per un germà del seu avi, que també era capellà i es deia Cristòfol Roig i Puig i la va pagar amb els diners que feia predicant. També era el capellà de

l'Hospital i en morir, després d'haver-hi estat més de 50 anys, la va deixar per als seus parents, sempre que també fossin capellans de l'Hospital. El va succeir un nebot seu però només hi va estar dos anys ja que va morir jove, succeint-lo llavors el seu germà, el ja conegut mossèn Manuel Roig i Puig, amb una durada de 62 anys fins que va morir l'any 1983. Actualment aquesta casa, tot i que fa les funcions de magatzem del mateix Hospital, és propietat d'un altre sacerdot de la mateixa nissaga, Manuel Roig i Cistellé, actualment missioner a Xile i que no ha volgut seguir tenint la capellania de l'Hospital que volia perpetuar el seu avantpassat, de manera que possiblement després d'aquest missioner la propietat d'aquesta casa passi a mans de l'Hospital.

(Continuarà)

Joan Lluís Sivill i Vergés

Bibliografia:

CAP DE CREU, Lluís Albalade i Guillemont, 1993.

VILANOVA 1936/1939, *El Govern municipal i altres aspectes*, F.X. Puig Rovira, IEP, 1994

ANALES DE VILLANUEVA Y GELTRÚ 1850-1880, José M. Freixa Olivar.

ELS ANYS TRISTOS (1881-1900), A. Virella i Bloda, IEP, 1992

DESCRIPCIÓN E HISTORIA DE LA VILLA DE VILLANUEVA Y GELTRÚ Fr. Josep A. Garí.

DIARI D'UNS CICLISTES

22 setembre 1995

Després d'esperar aquest viatge amb candeletes ja que em feia gran il·lusió pel fet que el vaixell surt de Vilanova, el dia que havíem de marxar va ploure i en el moment d'embarcar plovia i llampegava que semblava un castell de foc. El que ningú no s'esperava eren les aventures que ens reservava el Torrent de Pareis. Aquesta sortida serà recordada en molts anys. Per acabar-ho d'arrodonir en Carles González i jo ens vam quedar uns dies per recórrer l'illa amb bicicleta.

23 setembre 95

Arribem a Alcúdia i ja tenim dos autocars que ens portaran a l'inici de l'aventura. Cal dir que ningú no sabia el que ens esperava i si ho arribem a saber alguns ens hauríem quedat. Si bé l'itinerari deia 3h 15' evidentment alguna cosa fallava, ja que en vam fer set. Després d'una forta baixada arribem al punt en què «a mullar-se toca». Mai no s'havia vist tant de personal junt amb roba interior. Mentre algun company o companya amb gemecs i esglais intentava salvar els esculls se sentia XAF... Ja és a l'aigua. La veritat és que en aquella situació vam deixar les manies i la vergonya aparcaades durant algunes hores. Vam haver de salvar més d'un gorg. Hi havia trossos que semblavem guerrillers travessant el riu amb les motxilles damunt el cap. Fins que, per fi, arribem a la

vista de les dues grans parets que deixen pas al mar obert, aigua neta i no aquella aigua plena de llot i brutícia de l'últim tram. Molls fins al moll de l'os, sortim dels túnels i arrossegant els alerons ens dirigim al restaurant a les cinc de la tarda, amb una fam que ens aixequem.

Després de dinar els autocars ens porten a l'hotel Leo de Can Pastilla. Amb poc temps entre el dinar i el sopar, fem un sopar molt lleuger i tot seguit agafem un bus que ens porta fins a la Plaça de la Reina, a Palma. Anem a passejar pel barri antic i a contemplar la catedral. Tornem a l'hotel i posem els ossos en una pila fins l'endemà.

24 setembre 95

A les nou baixem a esmorzar i després hi ha algú que fa un capbussó al mar. A les 12 del migdia vénen els autocars per traslladar-nos novament a l'estació marítima d'Alcúdia i embarcar el personal al vaixell Bahia de Ceuta. Allà veig una cara coneguda: és en Genís Alentorn, que fa les funcions del pràctic del port de Vilanova. Parlem una mica i ens acomiadem. Després dels adéus corresponents als companys talaiencs i esperar que el vaixell salpés, comencem la nostra aventura ciclista.

Sortim d'Alcúdia i anem cap a Pollensa. Quan hi arribem ja són les tres i tot és tancat. Mengem una mica en un bar i bé, ja ens

vénen amb allò que diuen ells, que si som de la península... L'amo del bar diu que té família a Badalona. Després reemprenem el viatge en direcció a Consell que serà el final de la primera etapa i on ens esperen uns amics. Un total de 50 km.

Durant el trajecte els meus ulls no deixen de contemplar els camps i olorar la flaire que desprèn la terra humida després de la intensa pluja caiguda la setmana abans. També l'olor de les figueres a peu de carretera i en alguns llocs la penetrant olor del gessamí. Tot això vigilant molt el tràfic ja que per la C-713, en ser diumenge a la tarda, hi circulen molts cotxes que tornen cap a casa i per cert corrent com dimonis. I nosaltres, els impetuosos ciclistes, continuàvem pedalant en direcció a Consell, tot contemplant camps verds i frescos amb ramats de bous pasturant. Per fi veig el campanar i a les set de la tarda entrem a Consell. Per aquelles casualitats les campanes de l'església canten amb so d'àngel les set. Mare i filla ens esperen a la porta de casa seva. Al crit de «Ja som aquí» surten més amics de la casa. Aquí hi passariem la primera nit. Després d'una bona xerrada ens donem un bon bany, ens vestim per fer vida de societat i tots junts anem a sopar a un restaurant. En entrar al menjador uns comensals em reconeixen, ja que jo havia estat altres vegades a Consell, tant amb l'Orfeó Vilanoví com pel meu compte. Fem petar la xerrada i ens acomiadem.

Ens llevem a les 8 del matí i a tres quarts de 10 sortim de Consell havent fet un bon esmorzar que la família ens ha ofert. Després dels petons i abraçades corresponents els diem adéu a tots i marxem. Ara ens dirigim a Palma per la C-713. Pel camí trobem un «Centre de Sanitat» i més endavant un «Parc de Repòs», però els intrèpids ciclistes no s'aturen per res i pedalant pedalant arribem a dos quarts de dotze a Palma, l'etapa d'avui és de 26 km, el dia és força desagradable, amarem les bicicletes força lluny i anem al barri antic, visitem llibreries per mirar de trobar el llibre del Torrent de Pareis, però sense èxit. Anem a dinar a un restaurant del barri antic prop del local ABACO. El dia cada vegada és més fosc i fa un aire de pluja. Cap a les cinc de la tarda arribem a casa d'una altra amiga a la qual ja havia trucat des de la Plaça Major. Un cop a casa seva i de la sorpresa correponent, tenim una xerradeta i després decidim que tornariem al centre per insistir en trobar el llibre que buscàvem, cosa que no vam aconseguir. Quedem amb l'amiga per trobar-nos per a anar a sopar. Mengem pasta italiana i tiramisú de postres, ben lluny de ser com el d'Itàlia. Quan sortim del restaurant plou amb ganes. Agafem un taxi que ens porta a ABACO. Jo

tenia interès que el Carles conegués aquell lloc que a mi m'havia agradat tant. En aquesta ocasió, però, ja hi havia molta gent i la manera de parlar també era diferent. Visitem la casa museu, prenem unes copes i al cap d'un temps marxem. Agafem un taxi

seig. Deixem el passeig i agafem una carretera que per cert fa força pujada i s'ha de posar la reductora i anem al Cap Blanc, fem les fotografies de rigor i continuem fins Cala Pi. És la una de la tarda, ens aturem i fem un mos i les fotografies d'un talaiot (torre de vigia). La cala és preciosa. Reemprenem la marxa ja que l'etapa d'avui és llarga, vorejant la costa i amb el vent de cara. Passem per Estanyol de Migjorn -Sa Ràpita fins a les Salines. La jornada ha estat dura perquè hem tingut tot el dia el vent de cara, i a més no era pla. Arribem a Santanyí, que és el poble on tenim previst de fer-hi nit.

De sobte, entrant al poble, veig una cara que em sembla coneguda, la crido, poso el peu a terra i veig que ve cap a on sóc. Sí que l'era, l'Ester Nolla del Restaurant Cèsar, amb el seu marit. Xerrem una estoneta, ens diu que a Santanyí no trobarem res per dormir, ens aconsellen que anem a Cala Figuera, a uns set quilòmetres. Ens aco-

miadem tot esperant de retrobar-nos el divendres següent al vaixell. Arribem a Cala Figuera i anem al primer hotel que ens van dir, l'Hotel Oliver. L'etapa del dia ha estat de 87 km, ens dutxem i vestim de carrer i baixem a sopar al mateix hotel. Demanem el suficient per parar un tren (segons el cambrer que va prendre nota). A la poca estona ens ve un senyor que semblava el «quefe» i ens

Els dos ciclistes fent una visita als banyes àrabs, a Palma de Mallorca. Foto: Rosa Fariol

que ens porta a casa, faig el diari i demà serà un altre dia.

26 setembre 1995

Sortim a les nou del matí de casa l'amiga, passem per Sant Ferriol, per poder dir que l'he trepitjat, agafem una carretera que ens portarà fins a l'Arenal tot passant per can Pastilla, prop de l'hotel Leo, pel carril bici del pas-

pregunta si tot el que havíem demanat era correcte i ho volíem per aquell ordre. Li vam dir que sí i l'home, sorprès i obedient, va portar tot el que vam demanar. Després de sopar vam anar a fer un tomb i a les 10 de la nit a dormir.

27 setembre 1995

Baixem a esmorzar i mentre revisem l'etapa del dia l'home ens pregunta si anem amb bicicleta. Pel que es veu la nit abans no ho recordava i aleshores somriu i diu que ara comprèn el sopar de la nit abans i tots ens ho prenem rient. Abans de marxar anem a fotografiar la cala i fet i fet marxem un pic abans de les 10. Anem fins a les Coves del Drac. Hi arribem sobre quarts de dues, la visita és a les dues. Les visitem tant a peu com en barca i un cop vistes anem fins a Porto Cristo. Al banc d'un passeig i davant del mar fem un mos i després a prendre un cafè. La intenció era de quedar-nos a dormir a Porto Cristo, però segons la guia d'hotels que portàvem els preus són massa cars. Acordem amb el Carles que podríem anar fins a Cala Bona, mirem la carta de navegació i són 11 km més. Decidim anar-hi.

Per animar-nos la sortida del poble és d'una pujada que no té res a envejar de les de Sant Francisco d'Amèrica. Baixo de la bici i empenyo pujada amunt. Superat l'obstacle fem els onze quilòmetres i arribem a Cala Bona. Ens pategem tot el passeig cercant un hotel (que sigui assequible) i per fi el trobem, Hotel Sur. Ens dutxem i ens arriem bé i sortim a sopar un plat combinat i mitja pizza per cap. Quedem ben sopats, fem un passeig per pair i a les 10 de la nit anem a dormir. L'etapa del dia ha estat de 54 km.

Vista panoràmica de la catedral de Palma de Mallorca. Foto: Rosa Farniol

28 setembre 1995

Ens llevem a les 8 del matí, en Carles diu que vol anar a esmorzar fora de l'hotel. Hi anem. Tombem més de mitja hora, no trobem cap cafeteria oberta i tornem a l'hotel on esmorzem com uns reis per 300 pessetes cadascú. Sortim de Cala Bona a tres quarts de deu. Quan arribem al poble d'Artà el visitem. Tots els seus carrers fan pujada, és com una torre de Babel, al cim hi ha l'església i més amunt el Santuari de Sant Salvador. Al cap d'una estona marxem. Arribem després a Can Picafort aproximadament a dos quarts de dues. En Carles vol fer un bany. Deixem les bicicletes al passeig sense perdre-les de vista. M'assec en una terrassa i quan ve la cambrera li dic bon dia en el meu millor català. La noia no sé què em contesta. Li demano un refresc i es fa entendre per dir-me que no en té. Entre una cosa i una altra n'hi ha per a llogar-hi cadires. Qua ve en Carles també demana un refresc i al principi la cambrera tampoc no entenia el seu castellà quan li va preguntar què volia beure. Mentre anem pel passeig veig grans cartelleres anunciant els menús i a nosaltres que ens parteixi un llamp, ni català ni castellà

i molt menys mallorquí. Tot està enfocat de cara al turisme de fora la península. En aquests llocs tan massificats m'he sentit estrangera.

Cap a les dues marxem de Can Picafort i ens dirigim a la meta final: Alcúdia. Però abans ens aturem a fer un mos i abans d'entrar a Alcúdia anem a visitar el Parc Natural de S'Albufera. Comento amb el Carles que els Aiguamolls de l'Empordà i el Delta de l'Ebre són molt millors. Quan entrem al parc són dos quarts de quatre de la tarda, truco a la Blanca per dir-li que estem a punt de finalitzar l'aventura sense cap contratemps. Cap a dos quarts de cinc marxem de S'Albufera en direcció a Alcúdia. Veiem una oficina de Turisme, en Carles es queda a fora fent guàrdia i jo entro. La noia, molt amable, em dona tota mena d'informació. Truca a l'alberg i està tancat. Mentre, jo veig un pòster emmarcat que em sembla reconèixer com el Torrent de Pareis. Li comento la nostra sortida i queda astorada en saber que vuitanta persones l'haguessin fet sense cap contratemps. Diu que molt sovint la Creu Roja hi ha d'anar a treure algú. Va ensenyar-me un volum editat pel Diari de Mallorca que es diu Caminos y Paisajes de Mallorca i

en prenc bona nota per poder-lo demanar. Aquesta mateixa noia em parla de dos hotels on per 5000 pessetes podríem dormir. Anem a cercar el «Delfin Azul», vaig a preguntar si tenen habitació, contesten que sí i li pregunto si podem deixar les bicicletes. Li dic al Carles, 5000 pessetes dormir i esmorzar a més de lloc per les bicis, què et sembla, sí oi? Sí, bé, d'acord. Descarreguem les bicis i anem a recepció. La noia fa unes anotacions i sento que diu 10.000 pessetes. Ens mirem el Carles i jo i ràpidament m'ho faig venir bé i la recepcionista diu que són 5000 pessetes per cap, mentre que a turisme van dir els dos. Lamentem l'error i li diem que no ens hi podem quedar. Li donem les gràcies i marxem. Tornem a carregar les bicis i sortim de l'hotel a les sis de la tarda. Continuem pedalant fins gairebé al final del passeig marítim, veiem una oficina de turisme, el Carles torna a quedar-se de guàrdia i jo

entro. Les dues noies, molt amables, diuen que prop hi ha un hotel, hi telefonen i sí, tenen habitació. Demano un pòster del Torrent de Pareis per a la Talaia que no em donen perquè no en tenen i me n'ofereixen d'altres. Començem el tema i queden també bocabadades de la nostra aventura i que n'haguem sortit tan airosos. Agraeixo l'ajut a les noies i anem cap al hotel del Puerto, ens donem a conèixer al recepcionista. Anem a l'habitació, no és un hotel de dues i tres estrelles, que dormir ens costava 4000 pessetes els dos, però ens podíem dutxar i els llençols eren nets. L'etapa d'avui ha estat de 60 km. Anem a sopar i per celebrar que tot ens ha anat bé decidim fer un sopar especial, una parrillada de peix i sangria. Després de passejar una estona anem a dormir. Bé està el que bé acaba. L'important de les coses moltes vegades no és l'arribar primer, sinó arribar-hi, jo ho sé molt bé.

xem rumb a l'oficina de Flebasa Lines, que ens portarà fins a la nostra Vilanova i la Geltrú. Una vegada fets els tràmits, allà a l'estació marítima veig una altra cara coneguda que salta del camió i em crida. És l'Ayala, un conegut peixeter de la platja; com els altres, a tots ens fa gràcia veure'ns a l'illa, ens diem a reveure, també ell torna cap a Vilanova.

El viatge va ésser una mica mogut, més d'una persona canvià la pela, jo vaig estirar-me a la sala de joc de la mainada i això va salvar-me'n. Quan vaig anar-hi ja n'hi havia quatre d'estirats.

Resum de l'aventura

Feia temps que tenia ganes de fer quelcom diferent i aprofitant l'anada de la Talaia a Mallorca vaig decidir que era l'hora. Així li vaig comentar al Carles, que decididament va dir que sí. Vam fer un total de 277 km, mancant-ne 43 pel total de l'illa. Estic contenta d'haver pogut fer-ho. No és cap secret que no arribo mai la primera i que en els moments de dificultat tinc les persones amigues que et donen un cop de mà. Que quedi constància del meu agraïment.

Quant a observacions fetes cal dir que en tota la península no he vist mai cap carretera on hi hagi tantes restes de vehicles com a Palma de Mallorca. Condueixen a tanta velocitat que no és estrany trobar-hi qualsevol part del cotxe. Per les voreres de la carretera es poden veure gran quantitat d'envasos de refresc, tant de llauna com de vidre o plàstic. En diferents trams de carretera les cunetes tenen mig metre de profunditat i a més estan plenes de porqueria com hem dit abans. Si caus allà dins la feina és per tu.

Rosa M. Farriol

A punt d'embarcar al vaixell en el port d'Alicúdia, rumb a Vilanova. Foto: Rosa Farriol

29 setembre 1995

Ens llevem a les vuit com cada dia. Esmorzem al mateix hotel, pregunto on podem comprar les ensaimades i ens indiquen la pastisseria. Tot seguit anem «En busca de la ensaimada perduda», les anem a deixar a l'hotel i anem a fer un passeig de turista. En Carles va a fer un bany. Des d'una cabina truco al Diari de Mallorca i encarrego un volum de Caminos y Paisajes de Mallorca. Quan som a l'hotel carreguem les bicicletes i mar-

Abadies occitanes (16)

L'ABADIA DE MONTMAJOUR

Com és evident, els paisatges de molts llocs han canviat molt amb els anys i sobretot han canviat aquells que, situats en les zones de desembocadures de rius o a prop del mar, han vist com grans extensions de marismes s'anaven assecant amb el temps; les costes vilanovines mateix o les de la ciutat de Barcelona tenien les seves llacunes i aiguamolls en època romana i medieval.

La Camarga, a la zona del delta del Roine, és encara avui una zona d'aiguamolls però en els pri-

mers segles de la nostra era la seva extensió era més gran i el seu interior pràcticament inaccessible. Inaccessible en certa manera, perquè a la vegada, com ho fou Venècia enfront dels bàrbars, aquests llocs foren refugi en temps difícils.

Molt a la vora d'Arles, ciutat molt important en època romana, hi havia una gran zona d'aiguamolls, de la qual sobresortien tres illes: Cordes, Castellet i Montmajour. El fet que les seves costes fossin de penya-segats i la situació enmig dels pan-

tans, feien de les illes llocs quasi inaccessibles encara que en època pre-romana algun d'ells foren habitats.

Diu la llegenda que durant les persecucions romanes, alguns dels primers cristians d'Arles i entre ells el primer bisbe de la ciutat, Sant Tròfim, es van refugiar en unes coves a Montmajour, on, gràcies a la pesca i a la caça, van poder sobreviure, aïllats del món, fent vida d'ermità, i que després ja mai més deixà d'haver-hi en aquestes coves ermitants pieto-

Abadia de Montmajour. Torre de l'Abat. Foto: Salvador Buí

Abadia de Montmajour. Claustre. Foto: Salvador Buí

sos. No obstant és l'any 949 quan el turó de Montmajour entra a la història, perquè un membre de la família dels vescomtes de Cavaillon, Teucinde, n'esdevé propietària per un intercanvi amb l'arquebisbe d'Arles. En morir aquesta senyora va deixar la seva propietat als religiosos de l'illa, que a finals de segle escolliren la regla benedictina.

Encara que aparentment aïllat, el turó de Montmajour tenia una situació geogràfica molt favorable, molt proper a les grans vies de comunicació de l'època, la qual cosa va permetre que creixés ràpidament.

L'any 964, el rei de Borgonya, Conrad, els concedeix la tutoria sobre el monestir de Les Lerins i el papa Lleó VIII el privilegi de dependre di-

rectament de la Santa Seu i no del bisbe. No obstant sempre hauran de lluitar per mantenir la seva independència dels poders de l'entorn, el comte de Provença, l'abat de sant Victor de Marsella i el bisbe d'Arles.

Els comtes de Provença (dinastia anterior a la casa de Barcelona) van escollir el lloc com a panteó i això ens fa preveure que econòmicament Montmajour prosperà moltíssim.

De la primera època, l'única construcció que ens ha quedat és la capella de Sant Pere, un encantador lloc, mig troglodític, que probablement és l'ampliació d'una de les coves dels eremites inicials i que forma una espècie de tribuna cap als camps de cultiu actuals, antics llacs

i aiguamolls. La tribuna la formen una sèrie de finestres amb columna i capitells que malauradament, l'any 1976, van patir uns actes vandàlics que els van malmetre moltíssim.

Al final del segle XIII, Montmajour havia progressat tant que estava al davant d'una xarxa de priorats amb 56 cases.

Una de les grans fonts de recursos de l'abadia fou, però, el turisme, ja que sembla que els monjos posseïen un tros de la Santa Creu i van edificar a la vora una capella a la seva dedicació. S'estima que l'any 1409, 150.000 pelegrins van agafar la barca per anar a l'illa i això, ben aprofitat, fou un gran negoci.

Durant la segona meitat del segle XII es comença a construir la gran església abacial de Nostra Senyora, construcció que malauradament no es va finalitzar mai però que constitueix avui el gran atractiu de Montmajour.

L'església de Nôtre Dame domina actualment tot el vessant nord del turó, que a causa del pendent disposa d'una cripta que és el primer que es va construir i que s'adaptà al fort desnivell.

Es tracta d'una de les construccions romàniques provençals més reeixides i elaborades.

La cripta és formada per una capella central rodejada de sis capelles en radi que es poden veure totes des de l'altar principal. Devia ser la part que es va construir primer i la més utilitzada, i dona accés per un fort pendent picat a la roca. Es tracta d'un lloc on la pedra domina l'ambient i a pesar que les finestres donen a l'exterior, hom té la impressió de trobar-se sota terra.

L'església superior disposa de dos dels cinc trams que estaven previstos en el projecte inicial i que es poden veure iniciats a l'exterior. Estan coberts per una volta lleugerament apuntada que dona al conjunt l'ambient d'una gran sala més que no pas d'una nau, ja que no hi ha capelles laterals. Amb una discreta decoració, l'aspecte és auster però

Abadia de Montmajour. Capella de Sant Pere. Foto: Salvador Butí

Vista de l'absis, de la cripta i de l'església superior. Foto: Salvador Butí

majestuós. Disposa d'uns afegitons gòtics remarcables, com la «Nôtre Dame la Blanche», situada al final del transepte. L'absis central es destaca per la seva acurada construcció semi-circular quasi sense decoració si exceptuem les tres finestres descentrades per evitar l'entrada directe del mestral, el terrible vent provençal.

Al costat de l'església hi ha el claustre, començat a construir a la segona meitat del segle XII. És un rectangle de 26 x 24 m, amb quatre galeries amb volta de canó que emmarquen un pati amb una cisterna. Tres d'aquestes galeries disposen de columnada de tres trams formada per tres columnes dobles totes elles amb capitells de motius diversos, alguns historiatos.

La galeria nord està totalment refeta al segle XIX i tots els capitells són moderns; la galeria oest fou profundament modificada i no té l'estructura de les altres; en canvi, l'est i la sud són d'un gran interès, tot i que la sud és del segle XIV.

Al claustre hi donen la sala capitular i el refectori, totes dues sales d'una gran austeritat i bellesa.

Una de les construccions del conjunt que crida més l'atenció és la torre dels abats, una imponent torre de defensa edificada en el 1369 per l'abat Pons d'Orme en època de perill durant la Guerra dels Cent Anys. Té 26 m d'alt i domina majestuosa tot el recinte.

La torre no evità, però, que els diferents conflictes afectessin l'abadia, que el 1586 fou obligada pel parlament de Provença a mantenir els soldats al seu interior fent fora els monjos, que, en tornar-hi el 1595, van trobar-se uns edificis quasi inhabitables.

Al segle XVII la situació era insostenible, les marismes que havien estat la seva protecció ara provocaven moltes malalties i els priorats s'havien independitzat, perdut o malvenut, a més, de l'arbre caigut tot-hom en volia fer estelles, i la decadència fou total.

L'arquebisbe d'Arles es proposà de reformar el monestir i introduí a Montmajour la reforma de Sant Maur, que pretenia retornar els mo-

nir un notable èxit en el marc de la contrareforma i a finals del segle XVII tenia a la ratlla de 200 centres afiliats.

A Montmajour els reformistes hi entren el 1639 amb hostilitat amb el bisbe de Carpentras i el poble d'Arles, cosa que provocà fins i tot conflictes armats, però va comportar una nova tanda de construccions al costat de les antigues, sobretot per la residència del monjos i que actualment es troben en estat ruïnós.

L'any 1786 el papa Pius VI decideix la secularització del monestir demanada per Lluís de Rohan, l'últim abat; les dificultats no es van poder superar.

El 21 d'abril de 1791, durant la revolució, el lloc fou venut a la senyora Roux-Chatelard, que per pagar-ho es va vendre tot el que va poder arrancar: marbre de les xemeneies, plom de les canonades, teules, fusteria... Va estar a punt de fer enderrocar l'església romànica, però es va parlar i va ser empresonada per boja i el lloc fou revenut a una altra persona.

A mitjan segle XIX la vila d'Arles va començar una política de recompra, tant del lloc com del material dispers i començà la restauració.

L'any 1944 l'exèrcit alemany la va incendiar abans d'abandonar la Provença, ja que havia estat un magatzem de material.

Des del 1943 Montmajour pertany a l'estat francès, el qual ha endegat una —esperem definitiva— etapa de restauració.

Salvador Butí

Construccions de l'època de l'orde de Sant Maur. Foto: Salvador Butí

nestir benedictins a la veritable regla de Sant Benet i promoure els treballs intel·lectuals.

La congregació maurista funcionava per afiliació, és a dir, que cada centre disposava d'autonomia però havia de presentar comptes de l'estricta observació de la regla a la cap de l'orde, Sant Germain-des-Prés a París. Aquesta reforma va te-

Crònica del "cotarro" talaienc

APLEC DE TARDOR A LA MÀSIA CABANYES

No cal dir que estàvem un xic angoixats per saber el temps atmosfèric que resultaria enguany, ja que recordàvem que la darrera edició la vàrem haver de suspendre. Per sort va fer un bon temps.

Podríem dir que no va ser un èxit apoteòsic; l'afluència de gent va minvar respecte a l'Aplec d'ara fa dos anys, però calia tenir en compte que la data coincidí amb el pont del Pilar i la celebració d'altres actes. Ens podem donar per satisfets, sobretot de l'aglomeració de l'hora punta del migdia.

Les dues proves esportives del matí, el Ral·li de BTT i la carrera de Cross es van realitzar amb tota normalitat, fins es van poder lliurar els premis abans del previst al programa. La novetat potser fou que el Cross ja ha deixat de pujar a la Talaia i han escollit itinerari nou i així potser es facilitarà més la participació.

El que costa d'arrencar són els concursos de dibuix i de figures de fang, ja que la canalla s'ho rumien molt per posar-s'hi. I també s'està ensopint la participació a la ballada de sardanes. Caldrà anar pensant en una renovació d'actes.

L'actuació castellera dels Bordegassos tampoc fou extraordinària, ja que anaven tocats pels darrers intents del quatre de vuit i a més no comptàrem amb la participació de cap colla complementària que rivalitzés amb ells.

Després de les clàssiques paelles per dinar, a la tarda només la xocolatada per a la canalla i el trencar l'olla no ens donaren temps per a gaires coses més.

A darrera hora, i davant d'un reduït grup de gent, escaladors i espeleòlegs del GET i del GEAM

aprofitàrem per penjar al Pi Gros les caixes-niu d'ocells, acte que no poguérem fer l'any passat.

Una edició més de l'Aplec per al qual caldrà pensar en nous atractius.

ÈXIT DE L'ACTE COMMEMORATIU DEL 40è ANIVERSARI DE LA FUNDACIÓ DE LA NOSTRA AGRUPACIÓ

La veritat és que no les teníem totes. Però una vegada més els nostres socis han donat la resposta positiva a un acte que ha volgut commemorar que hem complert ja 40 anys, que som adults, que des dels socis fundadors als darrers inscrits fem pi-nya per una entitat que vol celebrar més aniversaris com aquest. Així el dia 7 d'octubre, a la sala de concerts de l'Orfeó Vilanoví plena de gom a gom, tingué lloc, primer, l'obertura de l'acte pel nostre president Salvador Butí, que en un brillant discurs resumia els nostres objectius en quatre línies a seguir: Natura, Esport, Pàtria i Cultura.

Les autoritats presents a la mesa, encapçalades per l'alcalde Esteve Orriols, pel Conseller Co-

marcal Xavier Robert i pel president de la Federació d'Entitats Excursionistes Francesc Sanahuja, felicitaren i glossaren la trajectòria de la nostra Talaia. I continuaren els homenatges; aquesta vegada la Talaia lliurava als seus socis fundacionals que encara queden un guardó consistent en un motiu al·legòric del 40è aniversari realitzat per la sòcia i artista Rosa Altés. El mateix guardó s'oferia als ex-presidents en actiu i a les entitats i institucions públiques que han treballat i col·laborat amb nosaltres.

A continuació tingué lloc una taula rodona sobre el tema: PASSAT, PRESENT I FUTUR DE L'EXCURSIONISME. Els ponents foren tres, encara que el qui havia de parlar-nos dels temps passats, el senyor Martínez Massó, comunicà a darrera hora que no podia venir i fou substituït pel Xavier Garcia, conegut escriptori soci nostre. Per parlar-nos del present comptàrem amb l'actual president de la FEEC, Francesc Sanahuja, i del futur ens en parlà el director tècnic de la FEEC, el jove Ramon Roset.

El Xavier Garcia, tot i rememorant els antics excursionistes vilanovins, centrà el

Moment de l'obertura de l'acte commemoratiu del 40è aniversari. Foto: Rosa Fariol

Crònica del "cotarro" talaienc

El soci fundador assistent al sopar encerclen el monumental pastís d'aniversari. Foto: Rosa Fariol

seu parlament més aviat en el suport a la feina feta i al missatge ideològic de continuïtat del nostre excursionisme. El Francesc Sanahuja ens parlà dels temes quotidians, del xoc que representen les noves activitats d'esports d'aventura i de la poca vida social que es fa als clubs i de la demanda de serveis que es fa a la FEEC, mentre que el Ramon Roset posà damunt la taula temes com la preparació dels tècnics, els cursets, els accidents i salvaments, les noves tendències i un munt de coses més, temes que per a la propera edició d'aquesta revista procurarem oferir-vos en forma d'article, ja que ho tenim gravat en casset. A continuació es produí un debat interessant amb diverses preguntes que des de la platea es dirigiren als ponents, la qual cosa donà un nou caliu a aquesta taula rodona. I no es pogué allargar més perquè a continuació hi havia previst un sopar a peu dret al nostre local social, on seguiria el debat i l'intercanvi dels records de quaranta anys d'excursions. Un espectacular pastís, amb les espelmes d'aniversari que s'encarregaren d'apagar els socis fundadors assistents posava punt i final a aquella jornada memorable per a la Talaia.

UN CONCERT D'HOMENATGE AL NOSTRE 40è ANIVERSARI PER PART DE L'ORFEÓ VILANOVI

I també estava ple el local de l'Orfeó. Ara que ja no és gaire corrent cantar quan anem d'excursió, hem de recordar de nou aquelles cançons de muntanya quan ens les canta una massa coral com aquesta de casa nostra: l'Orfeó Vilanoví.

Quan es va suggerir de realitzar un concert de cara al 40è

aniversari, l'Orfeó es va brindar per celebrar-ho cantat, i així tornariem a sentir, entre d'altres components d'un llarg repertori la inoblidable Rosa de bardissa, Tot baixant per la drecera o una airosa Marxa Alpina; també una versió original de la popular Ton pare no té nas, o la clàssica Muntanya Venerada, que faria esborronar més d'un. I un munt de cançons més en aquell magnífic concert que encara se'ns féu curt. Aquell 21 d'octubre el tindrem present en la nostra memòria musical. La Talaia correspongué a la gentilesa de l'Orfeó lliurant-los el mateix guardó amb què ha distingit altres institucions en aquest 40è aniversari.

NOTÍCIES DE LA PLANTADA D'ARBRES

Recordem aquella plantada d'arbres que va tenir lloc entre Viladellòps i Olèrdola el passat mes de març? Doncs us direm que ens hem passejat recentment per la zona plantada i gairebé tots són morts. Solament comptem que un escàs 5 per 100, essent molt optimistes, ha sobreviscut a pesar de la sequera, ja que no creiem que ningú els anés a regar com es van comprometre des de

El nostre president Butí lliurant el guardó al president de l'Orfeó Vilanoví. Foto: Rosa Fariol

Crònica del "cotarro" talaienc

l'ajuntament de l'Olèrdola. A i x i uns quants roures i poques alzines -amb 3 o 4 fulles cadascun com a màxim- sembla que hagin arrelat, mentre que els arbres adults gairebé tots són morts. Tres o quatre cirerers d'arboç també semblen espavilats. Esperem que les pluges de final de la tardor els hagin fet revifar.

TERESA SABRIÀ, PREMI DE LA COPA CATALANA DE RAL·LIS D'ALTA MUNTANYA

L'activa Teresa Sabrià, primerament espeleòloga però actualment dinàmica escaladora de la nostra entitat, ha resultat classificada en 2n lloc en la classificació femenina de la Copa Catalana de Ral·lis d'Alta Muntanya, després de la seva participació en tres de les proves realitzades. No cal dir que a més d'encoratjar la nostra benivolguda consòcia a continuar en aquesta línia, també convidem altres noies a gaudir de les competicions d'alta muntanya.

ELS ITINERARIS S'HAN POSAT DE MODA

S'està produint allò que nosaltres temíem. Els itineraris per la nostra comarca proliferen d'allò més. Ja ens havíem fet ressó en les tres darreres edicions que cada institució edita els itineraris de la manera que més els convé, potser prescindint de si altres institucions o grups ja n'han editat algun altre semblant o fins i tot coincident.

Actualment coneixem itineraris per anar a peu, en bicicleta tot terreny o també a cavall -que igualment serveixen per anar en moto o també en 4x4- que han editat independentment l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes, la Diputació de Barcelona i el Consell Comarcal del Garraf. Evidentment també hi hem de sumar els itineraris de les nostres Caminades Populares i sense oblidar que el GR-92 i el GR-5 travessen la nostra comarca.

El passat mes d'octubre vàrem ser convidats a la presentació, en plena muntanya, del darrer itinerari publicat -aquesta vegada a cura del Consell Comarcal del Garraf- anomenat Ruta de l'Embassament del Foix, dintre de la línia d'actuacions de l'esperit del romanticisme. En aquest itinerari nominalment hi som nosaltres, la Talaia, ja que el recorregut és un dels escollits per aquella comissió del Grup de Mestres del Penedès, Secció de BTT de la Unió i la Talaia. El recorregut és del tot coincident amb el que va publicar la Diputació de Barcelona el passat mes de març i la senyalització molt ben realitzada per aquesta darrera institució, particularitat de la qual ja ens fèiem ressó en la darrera revista. Llàstima que hagi estat pensada principalment per anar en BTT, ja que té 32 km de ruta i no serà habitual fer-la a peu, donat que signifiquen entre 8 i 9 hores de camí. Déu n'hi dol!

ELS DIVENDRES CULTURALS

Passades les vacances d'estiu, cap a finals de setembre es reprenien les activitats culturals dels divendres a la Talaia i ho encetàvem el dia 29, amb una **EXPOSICIÓ DE NOTÍCIES DE PREMSA DE LA TALAIA**, recollides pel nostre bon amic Jaume Barceló que va tenir la paciència de buscar i retallar totes les notícies referents a l'entitat aparegudes a la premsa local durant aquests primers quaranta anys d'existència. I de finals de setembre ja ens anàvem a mitjan octubre, concretament al divendres dia 20 en què tenia lloc una altra exposició commemorativa del 40è aniversari de la Talaia. Aquesta vegada era obra d'en Jesús Santacana, una **EXPOSICIÓ RETROSPECTIVA DE FOTOGRAFIES** del seu arxiu que ens va fer reviure moments molt feliços de la nostra vida excursionista. El divendres següent dia 27 i apartant-nos del context del 40è aniversari ens venia a visitar un cop més el nostre amic Joan

Vallès Xirau, professor de Botànica de la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona, que ens va fer passar una estona agradable amb les seves **IMPRESSIONS D'UN VIATGE NATURALISTA A LA REPÚBLICA D'ARMÈNIA**. El mes de novembre es tocaren temes tan diferents com una conferència a càrrec d'en Joan Cervera i Batariu sobre la figura de JOSEP M. BATISTA I ROCA, etnòleg, historiador i polític català i impulsor de l'escoltime a Catalunya, amb motiu d'acomplir-se enguany el centenari del seu naixement, conferència que va tenir lloc el divendres dia 3. El següent, el dia 10, s'inaugurava una **EXPOSICIÓ SOBRE L'OBRA PICTÒRICA D'ISIDRE RODRIGO «RODRI»**. **ALTA MUNTANYA**. Una obra, la d'aquest artista, alpinista i escalador en actiu, composta d'olis, aquarel·les i dibuixos que van causar molta expectació. El dia 17, les nostres consòcies i impenitents peregrines Viky i Neus ens guiaven **PELS CAMINS DE SANT JAUME**, aquesta vegada per la ruta d'Aragó. I tancàvem el mes de novembre amb la projecció i xerrada sobre la **PROTECCIÓ DE LA FLORA ENDEMICA DE CATALUNYA**, a càrrec de Joan Simón, doctor en Farmàcia. El mes de desembre, el dia 1, tornàvem a tenir l'amic Santacana amb unes **IMATGES RETROSPECTIVES** de diferents activitats socials, no amb fotografies sinó amb pel·lícules super 8. El dia 15 teníem entre nosaltres la veterana escaladora i alpinista del C.E.C. **M. ANTONIA SIMÓ**, amb una animada xerrada sobre les seves vivències. I a continuació hi hagué una memorable **BOTIFARRADA SOCIAL** com a acte de cloenda del 40è Aniversari. I finalitzàvem el trimestre, i l'any, el dia 22 de desembre amb la ja tradicional **FELICITACIÓ DEL NADAL AL SOCI**: medalles, torrons i sorpresa... Uns improvisats Pastorets amb autèntic sabor talaienc que ens van divertir d'allò més.

*Caminant
per les
Comarques*

MONTSERRAT: EL CAMÍ DEL PONT I EL CAMÍ DE LES ARTIGUES (5)

*¿Com podria ésser agraït pels beneficis rebuts qui passa tota la vida
atent només a les coses presents i a les futures? Sols la memòria fa l'home agraït;
i molt poc dona a la memòria qui tot ho dona a l'esperança.
(L.A. SENECA «Dels beneficis»)*

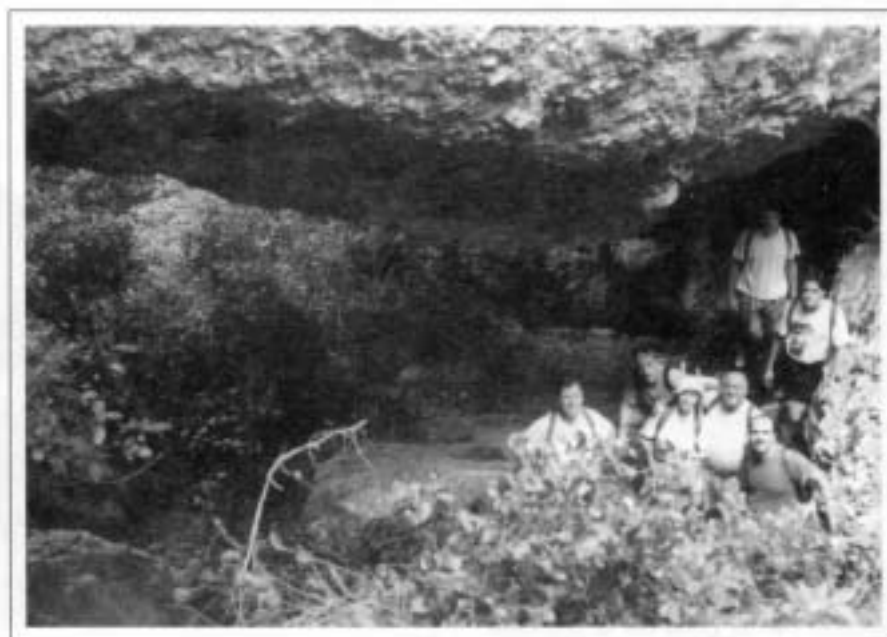
En la xafogor de l'estiu —que aquest any ha estat més permissiu que qualsevol altre que recordem—, enamorats de la natura, hem procurat renovar la placidesa i la pau que des d'aquí dalt s'hi respira, i, amb l'anhel de conèixer més i millor aquesta serra, ens hem endinsat en aquest ambient físic real i que, apassionats com som, enyorem quan n'estem allunyats massa temps.

Trobar un recorregut interessant, inèdit per a nosaltres que ja creiem que comencem a conèixer prou bé la muntanya, i sortejar els vessants calcinats pels gravíssims incendis del 1986 i del 1994, és el repte que cada any ens proposem sense desapropiar la repetició de les excursions més conegudes i que ja han esdevingut clàssiques (travessa integral de la serra, Miranda de Santa Magdalena, Serra de les Lluernes, etc.). El Camí del Pont constitueix un itinerari que davalla per la falda de la muntanya fins a la Vinyanova (Collbató); l'ascensió de retorn pel Camí de les Artigues és una singladura que en cap moment desmereix l'anterior.

Indefugiblement, des de la plaça Abat Oliba (706 m) hem de fer un trajecte d'aproximació que iniciem pujant les escales del torrent de Santa Maria; deixem enrere el pla de Santa Anna i arribem al pla dels Ocells (935 m). A fi de guanyar alçada més ràpidament ascendim pel costerut i ombrívol corriol que en poc més de cinc minuts ens mena al camí que va de Sant Joan a Sant Jeroni (1030 m), vora una terrassa-mirador

El Pont és una enorme roca després damunt el barranc, que s'escola pel davall. Foto: A. Sagarra

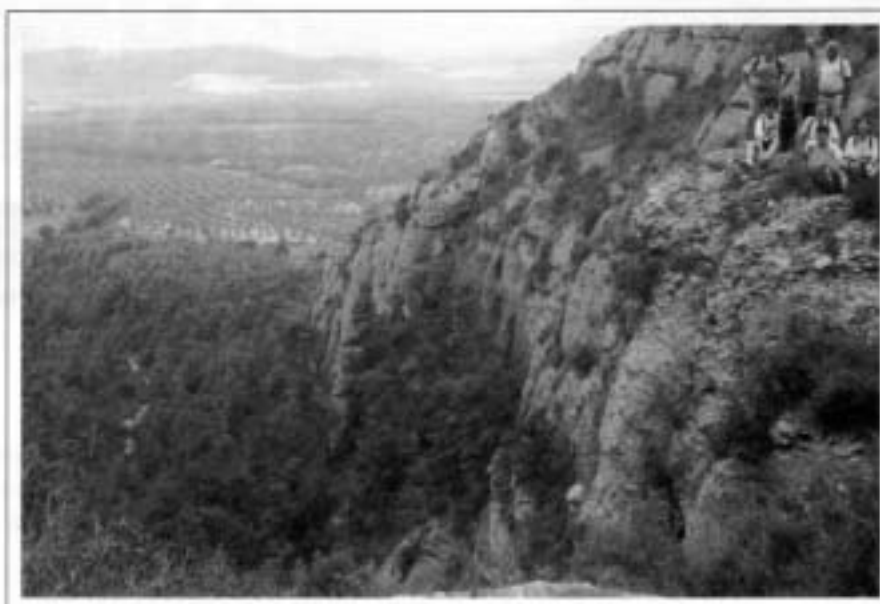
Desaota aquesta mole hom ha tingut l'instint d'anar trencant la munió d'estalectites. Foto: A. Sagarra

obrada damunt la serra de les Pappres; d'aquí estant, mentre s'albiren els darrers estrats de boira baixa, intentem reconèixer la barranca que hostatjarà el nostre camí. Avancem una estona cap al cim més alt (mestral). A tramuntana ens apareix la silueta inconfusible del Cavall Bernat; a llevant els Flautats i Sant Salvador. En un collet secundari (1026 m) trobem, a l'esquerra, l'inici del camí descendent ben definit per un pal indicador: Camí del Pont (Collbató 1h 45').

Perdem alçada amb celeritat, bé sigui per dins de l'esclarissat bosc constituït per les alzines que han sobreviscut a la persistent secada de l'any passat, o bé per damunt d'aeris rocallsos que proporcionen unes alternatives impressionants al paisatge que es contempla de la regió de Sant Jeroni i, més endavant, del clot de la Sajolida, que resta a la nostra dreta: observem com les aigües que recull aquesta cubeta s'escolen entre la roca del Castellet (940 m) i la Roca Mala (869 m) per agafar el nom de torrent del Pont. Altramet, ens permet gaudir del bell panorama que s'hi albira sense límit vers migdia. És precisament en un d'aquests claps de roca que decidim aturar-nos per a esmorzar.

Tot seguit abastem un collet (860 m) refusant en aquesta ocasió el trencall de la dreta que ens menaria al proper clot de la Sajolida i al basal que, segons ens han dit, aquest any plujós manté un bon nivell d'aigua, amb salamandres i tritons. Declinem per l'altra opció davallant en curtes giragonses i fent un ample revolt cap a llevant, mantenint davant nostre les agulles dels Pollegons, que se'ns apropen però que cada cop esdevenen més enlairades. Es fa patent la malvestat que la sequera ha ocasionat en moltes alzines, per bé que la seva mort no ha privat el ressorgiment de nous brots vora la soca. En aquest tram ens adonem també de l'existència de molts cirerers d'arboç i te de roca.

Un altre encreuament vora una gran alzina. Deixem a l'E el corriol que mena al coll dels Pollegons passant per la cova de la Mordela; és el camí de connexió amb el de les

El camí esdevé més aeri pel marge esquerre del torrent aprofitant algun sorint rocós com a mirador natural. Foto: A. Sagarna

De cara amunt observem tot el rosari de torrents i canals que davallen de la serra. Foto: A. Sagarna

La Vinanova, una edificació de grans proporcions que serví de casa de repòs per a monjos antics. Foto: A. Sagarna

Artigues, que pretenem utilitzar per a refer l'ascensió. Seguim, doncs, el senderó descendent, ben marcat amb senyals blancs, fins a travessar una canaleta; la mateixa vegetació cada cop més tofuda ens ho adverteix; el camí descriu curtes zigzagues que aminoren el pendent i traça un bell i sorprenent itinerari recolzat des de temps immemorial en alguns murs de paret seca que hom obrà de manera assenyada i que es conserven encara en bon estat, ja que el camí antany era utilitzat per a proveir el restaurant de Sant Jeroni des de Collbató. Immersos en aquest ambient hi ha una certa timidesa de confessar el nostre pensament i això ens priva d'expressar-nos obertament; per a les sensacions del que es veu i del que se sent no pot haver-hi el mateix llenguatge que fem servir a diari, ens sentim traslladats en un altre món, un paradís sense control del temps ni de l'espai.

Tancat aquest capítol, el barranc s'obre en una perspectiva immensa. Les parets rocalloses, encara properes, dels serrats de la Vinyanova (D) i dels Pollegons (E) van obrint-se a poc a poc i, a baix, en la planura, una espessa pineda d'un verd exuberant s'avança al cultiu d'oliveres. Ens comuniquem amb dos escaladors que estan penjats en la paret occidental del serrat dels Pollegons quan ja tenen mig guanyada l'agulla Jordi Soler; ens conviden a fer marrada just a sota d'on es troben perquè puguem atansar-nos al pont natural que precisament dona nom al torrent i al camí que davalla constantment pel vessant esquerre. És una enorme roca despresada damunt el barranc, que s'escola pel davall; dessota aquesta mole hom ha tingut l'instint d'anar trencant la munió d'estalactites que després de molts segles el temps i l'aigua havien tingut la paciència de desenvolupar. Entremig d'aquesta pletòrica expansió de la natura ens sorprèn el to accentuadament grisós d'algunes roques a causa de la carbonatació de la pedra. També hi trobem abundants arboços.

Travessem a mig aire la Canal dels Pollegons que davalla per l'E

Els integrants de l'excursió, de D a E: Albert F., Saturi V., Moisés Q., M. Carme i Eliseu O., Jaill J. i Toni S. Foto A. Sagera

com una immensa llengua de vegetació exultant. El camí esdevé més aeri pel marge esquerre del torrent aprofitant algun sortint rocós com a mirador natural per a observar aquesta imatge idíl·lica que capta l'apassionat excursionista. De cara amunt veiem, ara sí, el bloc de pedra que determina el Pont i tot el rosari de torrents i canals que davallen de la serra. Traspassem un altre torrent, ara molt més estret, que també davalla per l'esquerra; és la canal Fosca. Vora el camí fem esment d'una petita cova de caire individual.

A la fi el corriol acaba entrant en una zona més plana, ben protegit per la pineda; un contrast que sorprèn al caminant, que ara encaixa un camí perfectament transitable i molt ombrívol sota l'arboleda. Una estona després decanem a la dreta fins a abastar la propera masia de la Vinyanova (465 m), una edificació de grans proporcions, en bona part enrunada, que en altre temps serví de casa de repòs per als monjos antics i convalescents; destruïda durant la Guerra del Francès, fou reconstruïda després amb un criteri poc afortunat que perdura però que manté tota la rusticitat d'una època ja passada. No disposa d'escomesa elèctrica però, si ho necessites o bé ho demanes apropiadament, et saben preparar un dinar de conveniències que satisfà l'excursionista més exigent...

Després de refrescar-nos no ens entretenim pas gaire i empenem el camí planer que de la Vinyanova mena fins a Collbató. De fet, ens havíem plantejat la possibilitat de caminar els sis quilòmetres i escaig que per carretera ens separen de l'estació inferior de l'aeri i pujar, aprofitant aquest mitjà, fins al monestir; però l'interès en poder conèixer també el camí de les Artigues ja ens havia fet desistir a priori d'aquesta possibilitat. Així, doncs, havent transcorregut una distància d'uns 600 metres entre terres de conreu i just quan per l'E s'acaba el cultiu d'oliveres en la partida anomenada la Planeta, encetem un camí a l'esquerra, ben assenyalat amb marques blaves, resseguint precisament aquest camp d'oliveres (429 m).

Quan l'oliverar s'acaba continuem pel torrent, que haurem de deixar pujant; ens trobem a l'indret anomenat el Clot de la Mònica. Ens enlairem ràpidament entre el serrat d'en Muntaner (E) i el serrat de la Pastereta (D); de primer el camí s'atansa a l'esquerra, prop del darrer esperó: el Frare de Baix, per traspasar després el barranc vers la carena de la nostra dreta. Al cap de poc ens trobem progressant torret amunt, on la vegetació hi domina a bastament. El deixem novament tot enfilant-nos en amples giravolts per la seva dreta, per retornar-hi al cap d'una estona; l'ascensió és molt fei-

xuga per bé que alleugerida sota l'ombra de l'alzinar.

Cruïlla de camins. Deixem a la dreta (tramuntana) el camí que en 40' puja fins a Sant Joan, passant a prop de l'ermita de Santa Caterina. Aquest camí, que en altre temps no havíem sabut localitzar des de la part superior, és ara molt ben assenyalat i lliure de qualsevol entrebanc a causa de l'incendi que va afectar aquesta zona (4.7.1994) i que des de la carena s'estén cap a llevant. Immediatament, per un petit portell (735 m) creuem el Serrat d'en Muntaner i entrem a la regió de les Artigues, ua extensa coma ara dominada per l'alzinar jove que hi ha crescut de forma selvàtica. Fem alguna pausa en la progressió per a admirar l'harmonia del sotabosc, arull d'una gran varietat de mates i arbustos, assentats pobladors de la boscúria. El camí davalla lleugerament seguint pràcticament el curs del Torret de l'Artiga Baixa, ara molt remogut pel trànsit de senglars. Sovint ens adonem que el sòl és ennegrit, testimoni evident de l'existència de carboneres en altre temps.

Deixem el torrent per l'esquerra remuntant en giragonses ben mar-

cades per uns murets de pedra seca; al cap de poc arribem a la carena entre les dues Artigues (815 m). Compsem davant nostre i de forma molt destacada els Pollegons, amb l'Agulla estilitzada en el costat dret. A l'esquerra, de baixada vers tramuntana, deixem l'itinerari que puja per la difícil canal de l'Artiga Alta. Seguim novament damunt la carena, on hom hi ha amuntegat petits agrupament de pedres.

Situats un altre cop dins la canal, ara giragonses enlairant-se decididament cap al peu dels Pollegons. El Rave, la Campana i el Sentinella, roques que per la seva forma són molt característiques, ens queden a la nostra dreta. Sembla que fa pocs anys aquest trajecte era molt perdor; ara, en canvi, el trobem fressat i ben assenyalat.

Coll dels Pollegons (904 m). Aquest és un lloc ja conegut per nosaltres. Ens aturem una estona a fi de refer- os de l'esforç realitzat. Deixem a l'esquerra (ponent) el camí que, passant per la Cova de la Mordela, enllaça amb el del Pont (esmentat anteriorment). Prosseguim l'ascensió vers tramuntana; a partir d'ara la vista s'eixampla, doncs, a

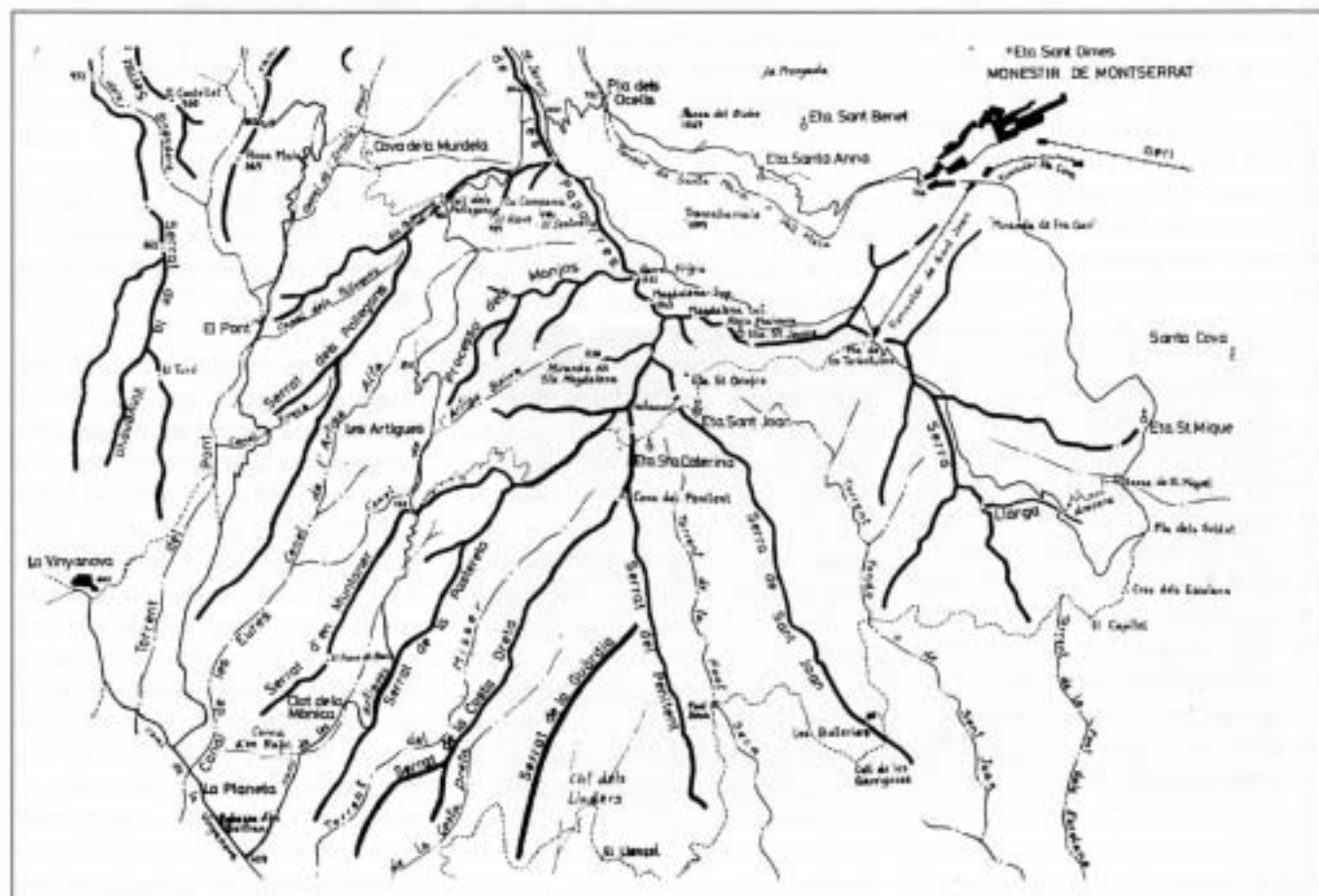
mesura que pugem veiem un horitzó molt més extens, rematat pels cims més importants de la muntanya (el Montgròs, els Ecos, el Camell i el cim de Sant Jeroni). El camí manté el dolç equilibri d'estar constantment en contacte amb l'ombra de l'exuberant verdor i els curts espais de la roca assolellada; en un punt determinat s'ha de fer una passa precisa per superar una roca inclinada que s'ha deslliurat de la terra que la retenia.

Coll de la Serra de les Paparres (1014 m). Seguim a la dreta cap al Pla de les Taràntules -pla superior del funicular de sant Joan- i, fent el tomb per Sant Miquel, retornem al punt de partida havent esmerçat poc més de cinc hores i mitja. Una bella excursió, malgrat la duresa de l'ascensió, que hem resolt per primera vegada experimentant unes agradables sensacions que hem pogut compartir amb un grup de bons amics: Moisès Queral, Jalil Jalali, Eliseu Oltra, Satori Villar, M. Carme Oltra, Pere Jaume Ferrer i Albert Ferrer.

Antoni Sagarra i Mas

Bibliografia:

RIBERA, Ramon, *Camins i canals de Montserrat*, 1975.

ACTIVITATS D'ESCALADA 95

Tipus/Zona

AM Alps Suïssos

- Saas-Fee, Via Nadelhorn (4327 m); 3 participants; 3.8.95
- Saas-Fee, Cresta Lenzspitze (4294 m) i Nadelhorn (4327 m); 2 participants; 3.8.95
- Zermatt, Via Breithorn Oest (4165 m) i Central (4160 m); 2 participants; 5.8.95

Andorra

- Arcalis, Via Port de Rat-P. d'Arcalis (Cresta del Cataperdis (2805 m); 2 participants; 5.11.95
- Arcalis, Tristaina (2787 m), P. Estany Forcat (2858 m) i Port de Rat; 2 participants; 6.11.95

Panticosa

- Garmo Negro, Via Garmo Negro (3051 m)- Arnales (3030 m); 4 participants; 11.9.95

Pirineu

- Andorra, **Rai.li d'Alta Muntanya**, Ordino-Ransol; 6 participants: X. Parera, M. Vives, J. Toledano, T. Castelló, J. Bertran i J.A. Merino; dies 1 i 2 de juliol de 1995
- Andorra, Arinsal/P. Pla de l'Estany-Comapedrosa (Cresta de Malhivern); 2 part.; 2.7.95
- Aneto (3404 m), Vies Salenques-Tempestats; 4 participants; 13.7.95
- Balaïtous (3147 m), Via Balaïtous (3147 m) Gelera de les Neus; 3 participants; 13.10.95
- Carlit (2921 m); 8 participants; 14.4.95
- Estany Gemen-Besiberris, **Rai.li d'Alta Muntanya**; 6 participants: T. Sabrià, J. Rodríguez, J. Toledano, T. Castelló, J. Bertran i J.A. Merino; 16.7.95
- Gran Encantat (2747 m), Via Corredor Central; 2 participants; 2.4.95
- Molieres, **Rai.li d'Alta Muntanya**; 2 participants: J. Toledano i T. Castelló; 3/4.6.95
- Paguera-Mainera, **Rai.li d'Alta Muntanya**; 6 participants: T. Sabrià, J. Rodríguez, J. Toledano, T. Castelló, J. Bertran i J.A. Merino; 8 i 9 de juliol de 1995

B Osca

- Riu Vero, **Descens de barrancs**; participants: T.Maria Perelló i companys; 14.6.95

BM Comarca

- Travessa: Talaia, pic de l'Àliga, Montgròs; T. Sabrià; 16.4.95

E Maestrat

- Forcall, Roca del Migdia, Diedre Oest; Via Diedre Oest A25, i Forcall-Morella; **1es. ascensions**; 3 par-

ticipants: T. Castelló, T. Sabrià i J. Toledano; 6 i 7 de maig de 1995

EA Àger

- Puntal d'Àger; Via El Tercer Hombre, Clàssicsmen; 2 participants; 25.3.95
- Puntal d'Àger; Via El Tercer Hombre; 3 participants; 13.4.95
- Puntal d'Àger; Via Variant d'entrada a la via Troppo, **1ª absoluta**; 4 participants: Jaume Soler, Pep Furés, Roger i Àngel Vedo

Beseit

- Roca alta de les valls; Via KRT; **Intent**; 2 participants; 10.9.95

Mont-rebei

- Paret de Catalunya; Via Marquises; 3 part.
- Paret de Catalunya; Via del Torreón; 3 participants, 2ª repetició

Montserrat

- Agulla del pas del príncep; Via Santacana; 2 participants
- Bessona inferior; Via Aresta brucs; 2 part.
- Cavall Bernat; Via Punsola Reniu; 4 participants; 28.5.95
- Cavall Bernat; Via Punsola Reniu; 3 participants; 20.8.95
- Cavall Bernat; Via Gran il·lusió; 2 part.
- Frare Gros, Via Anglada-Cerdà; 2 part. 27.7.95
- Paret dels Diables, Via Sánchez-Martínez, 2 participants; 18.6.95
- Paret de l'aeri, Via Easy Rider; 3 part.; 9.4.95
- Paret de l'aeri, Via Fil·loxera Vartatrix; 3 participants; 19.7.95
- Paret de l'aeri, Via Easy Rider; 4 part.; 26.8.95
- Paret de l'aeri, Via Anglada-Cerdà; 2 participants; 14.1.05
- Paret de l'aeri, Via Elèctric Ladilund; 4 participants; 19.10.95
- Prenyada, Via Gómez-Xalmet; 4 part.; 25.3.95
- Serrat del Moro, Via Antonio Machín; 2 participants; 26.3.95
- Serrat del Moro, Via Mar Brunyent; 4 participants; 7.5.95

Ordesa

- Gallinero, Via Heroína; 5 part.; 25.8.95

Pedraforca

- Nord, Via Canal del verdet; 4 part. 22.1.95

Regina

- Regina, Via La festa del Paca; 3 participants; 2ª repetició
- Regina, Via New Age 6a A2; 2 part.; 13.5.95

Riglos-Mallo Pisón, Via Eixente l'fluxente; 2 participants; 1.9.95

-Mallo Pisón, Via Murcianos o Alberto Rabadà; 2 participants; 1.9.95

-Mallo Visera, Via Zulú demente; 2 participants

Terradets

-Bagasses, Via CADE; 2 part.; 2.4.95

-Bagasses, Via CADE; 4 part.; 15.9.95

-Bagasses, Via Colores; 2 part.; 22.10.95

-Bagasses, Via Demasiado lejos para ir...; 4 participants; 2.9.95

-Terradets, Via CADE, Vidal Farreny; 8 participants; 12.3.95

-Terradets, Via Colores; 2 participants

-Terradets, Via Carlos Romero; 3 participants

Vilanova de Meià

-Pilar del Segre, Via Libanos 5+ A2+; 2 participants; 19.3.95

-Roca dels Arcs, Via Factor 2; 2 part.; 8.6.95

-Roca dels Arcs, **3ª sortida curset**: Vies Lleida (10.6.95) i Camel (11.6.95)

-Roca dels Arcs, Via Taca de Romesco; 4 participants; 22.6.95

-Roca dels Arcs, Via Señor de los bordillos; 2 participants; 24.9.95

-Roca dels Arcs, Via Rampes invertides; 3 participants; 12.10.95

-Roca dels Arcs, Via Lleida; 4 part.; 7.1.95

-Roca dels Arcs, Via Papisuca; 2 part.; 8.1.95

-Roca dels Arcs, Via Anaconda; 2 part.; 15.1.95

-Roca dels Arcs, Via Pastelina, Cabra Blanca; 4 participants; 12.2.95

-Roca dels Arcs, Via Mussical Exprés; 2 participants; 19.3.95

-Roca dels Arcs, Via Correfoc; 2 participants

EE Abella de la Conca

Congost, Via Sabineta 6b+, Fluxus 7a+; 2 participants; 7.1.95

Comarca

-Facu, Vies Joana, Rosa Sala, Marta 82; 5 participants; 4.1.95

-Facu, Vies Anna, Lurdes, Cesca; 2 participants; 15.1.95

-Facu, Vies Lurdes, Montserrat Bardí, Secre, Cesca, Tati Conill; 2 participants; 21.1.95

-Facu, Vies Cesca, Anna, Lurdes, Diedre Angie, **1res. Jornades d'Introducció a la Muntanya**; 11.3.95

-Facu, Vies Cesca, Anna, Lurdes, Diedre Angie; 5 participants; 26.3.95

-Facu, **1ª sortida Curset**; 20.5.95

-Facu, Vies Diedre Angie, Montserrat Bardí, Tati Conill, Anna, Lurdes, Secre, Carme, Marta; 4 participants; 20.8.95

-Facu, Vies Tati Conill, Lurdes, Montserrat Bardí, Cesca; 2 participants; 5.9.95

-Facu, Vies Cesca, Rosa M., Carme; 2 participants; 14.9.95

-Facu, **Castanyada col.lectiva**; molta participació; 31.10.95 i Diverses vies (1.11.95)

-Garrafet, Vies Jocs d'aigua 6a+, Curvas de mi chica 6a+, Mare nostrum 6a; 2 part.; 4.1.95

-Talaia, Vies Arweys 6a+, Dafnis 6b, Psicosis-Salamandra 7a, Enemiga mia 7b, Mohicano 7a+; 2 participants; 10.1.95

-Talaia, Vies Mortadelo 5+, Sostres 7a, Tenlo en cuenta 7b+, Último mohicano 7a+; 3 participants; 12.1.95

-Torrelletes, Vies Follet tortuga 5, Melinda 6b, Anastasio se lo hace en el gimnasio 7a, Carnestoltes 6a+; 2 participants; 5.1.95

Montral

-El riu, Vies Aresta Brucs 4, Romani màgic 5+, Jolly-Jumper 6a, Sobredosis de coldina 6a+, Gos salvatge 6b, KK's crack 6c; 2 part.; 14.6.95

-El riu, Diverses vies; 7 part.; 14.10.95

Montserrat

-Aguilles, Vies Bola de la Partió, Agulla de l'arbret; **2ª sortida Curset**; 27.5.95

-Can Jorba, Vies Cap de jabalí, Borinot, Guacamayo 7a+; 2 participants; 14.1.95

-Can Jorba, **Col.lectiva**; 8 participants; 19.8.95

-Gorro Frígid, Escola ECAM, Vies Snoopy, Wichy; 5 participants; 9.7.95

-Vermell del Xicarró, Vies Directe maraques 4, M'abstina 5+, Tal i Kual Paskual 5+, Tripijocs 5+, Johny Juerga i ...4, Arlequí 5+; 3 participants; 6.1.95

-Vermell del Xicarró, Diverses vies; 3 participants; 22.1.95

-Vermell del Xicarró, Diverses vies; 5 participants; 21.5.95

-Vermell del Xicarró, id. id.; 3 part.; 1.6.95

Mussara

-Vaixell, Vies Això no és segur, Espantaocells, Xell, Kova, Tròpic, Titànic; 7 part.; 29.1.95

Pirineu francès

-Pont d'Espanya, Sector C, Vies 24,25,26,27 (5-5+); 2 participants; 13.8.95

Riba, La

-Penya Roja, Vies Valls 5, Primordials 5+, GEAM 5+, Rothmans 6a, Directíssima; 2 participants; 3.10.95

-Penya Roja, les mateixes vies i Memphis; 3 participants; 14.1.95

-Penya Roja, Vies Primordials, GEAM, Valls, Figuerola-Magriñà; 4 participants; 9.4.95

-Penya Roja, Vies Rothmans, GEAM, Directíssima, Via de Bryan; 3 participants; 27.8.95

-Penya Roja, Vies Johnny Jetta, Valls, Primordials, Rothmans, GEAM, Memphis; 3 part.; 1.11.95

-Tres pilons, Vies Llastrofòbia, Ariadna; 2 participants; 4.11.95

-Xina, Diverses (6a, 6b, 7a); 3 part.; 22.10.95

-Xina, id. id.; 5 participants; 29.10.95

Vilanova de Meià

-Contrafort, 3 participants; 19.3.95

-La cúpula, Via Rei del Mambo 7b; 2 part.; 9.1.95

EM Pirineu

-Aneto (3404 m), Corredor Estasen, **Descens del corredor esquiant**; 4 participants: J. Vidal, A. Ferrer, N. Santacana i R. Camacho; 1.5.95

-Mulleres, Via Mulleres; 3 participants; 21.1.95

UNA CAMINADA AMB LA MARIA ANTÒNIA I AMICS VETERANS DEL C.E.C.

Entre els diferents actes que s'han celebrat per commemorar el 40è aniversari de l'Agrupació Excursionista Talaia, el proper dissabte dia 2 de desembre tingué lloc una sortida ben esperada, i en bona part, combinada per la Viky Florenciano. Una excursió conjunta, entranyable, pels voltants de Vilanova, amb un participatiu grup d'amics, de veterans excursionistes del Centre Excursionista de Catalunya, que en prova d'afecte i companyonia també volien compartir i ressaltar aquest esdeveniment.

Als voltants del Poliesportiu ens vam retrobar amb els companys de Barcelona, cinquanta-tres assistents, que sumant la vintena llarga de vilanovins i vilanovines, talaiencs, representava una nombrosa colla de caminaires. L'itinerari s'encetava a les deu del matí

emprenent la plàcida caminada per la vella carretera de Sant Pere de Ribes, en els entorns del Pavelló. Poc després ens desviàrem pel torrent de Santa Magdalena, i en creuar la C-244, s'arribà a la masia i ermita del mateix nom, la qual, i per l'amatent disposició dels seus masovers va poder ser accessible per veure el seu interior.

La represa de la marxa es féu aviat prosseguint per la rambla de Solers o dels ametllers per anar a convergir als límits posteriors de Solers (Gran Casino de Barcelona). Decididament, envers llevant per senderols, creuant conreus, vinyes i rodalls de bosc, férem cap a l'antiga masia de La Serra.

Un dels estadants, un jove descendent de la més que centenària nissaga que durant segles hi

ha viscut, i treballat la contrada, ens féu una resumida i alligadora explicació dels recursos agrònoms de la zona: les esponeroses vinyes, els garrofers, i altres espècies arbòries, resultat de l'esforç i la constància d'any rere any. Una agradable pausa en la qual els caminaires, a més de reposar un temps, ens 'xopàrem' de les singularitats que conformen la nostra rodalia. Una visita al mas i al vell celler, unes fotos de grup, i novament fent camí en direcció a la Masia de Montgròs, no gaire lluny d'allí. En arribar-hi ens aturàrem breument per escoltar les enteses descripcions que el nostre consoci i amic, el Vicenç Carbonell, sap donar a cada indret de la nostra comarca.

La ruta continuava entre conreus i bosc a ran de la Font dels Tarongers, i passat el migdia s'atnyia l'altra gran masia, Can Martí, lloc on teníem programat per al descans del dinar; un dinar de motxilla.

Asseguts en el llarg pedris que fa de banc i sòcol a la balustrada, guaitem des d'un magnífic mirador vers la nostra ciutat, i el mar. Un bon lloc per a restaurar energies, contemplar el paisatge, comentar amb l'un i l'altre. Aquí cal ressenyar en gran manera, i caldria un extens espai explicatiu per presentar unes persones que de totes formes són ben conegudes i estimades per tots. És ben patent la seva trajectòria excursionista, muntanyenca, cultural, d'ahir i de sempre, com ho demostra la seva

La M. Antònia Simó atenent les explicacions del nostre company Vicenç Carbonell. Foto: Rosa Farriol

Els veterans del C.E.C. i de la Talala en una foto de grup a la masia de la Serra. Foto: Rosa Farriol

labor harmonitzadora per tal de preparar aquestes excursions per a veterans. Em refereixo al matrimoni, l'Agustí Jolis i la Maria Antònia Simó, preats propulsors de les moltes sortides que organitzen.

En el transcurs de l'existència, cada període s'ha d'avenir a la tinença del moment i d'acord amb la predilecció que ha estat referència de les nostres anadures, continuar pel mateix sender amb renovada voluntat. A diferència d'altres activitats físiques, en què només es poden exercir en l'esplet de la maduresa, la pràctica del caminar, una de les virtuts de l'excursionisme, pot perllongar-se indefinidament si no hi ha imponderables. Sempre és d'hora per contemplar els colors de les estacions, l'alè del bosc, els cicles canviants. Rebre el contacte directe de la perennal natura, mirar les altes carenes que formen part de la joven-

tut, sense melangia, ens omplen de fermesa per poder continuar. El contacte amb l'esforçada pagesia, la rusticitat del món rural, l'art que ha deixat la història, el retrobament d'antics companys. Tot plegat, suficient estímul per reemprendre les excursions que potser havien perdut interès, qui sap per quina raó o circumstància.

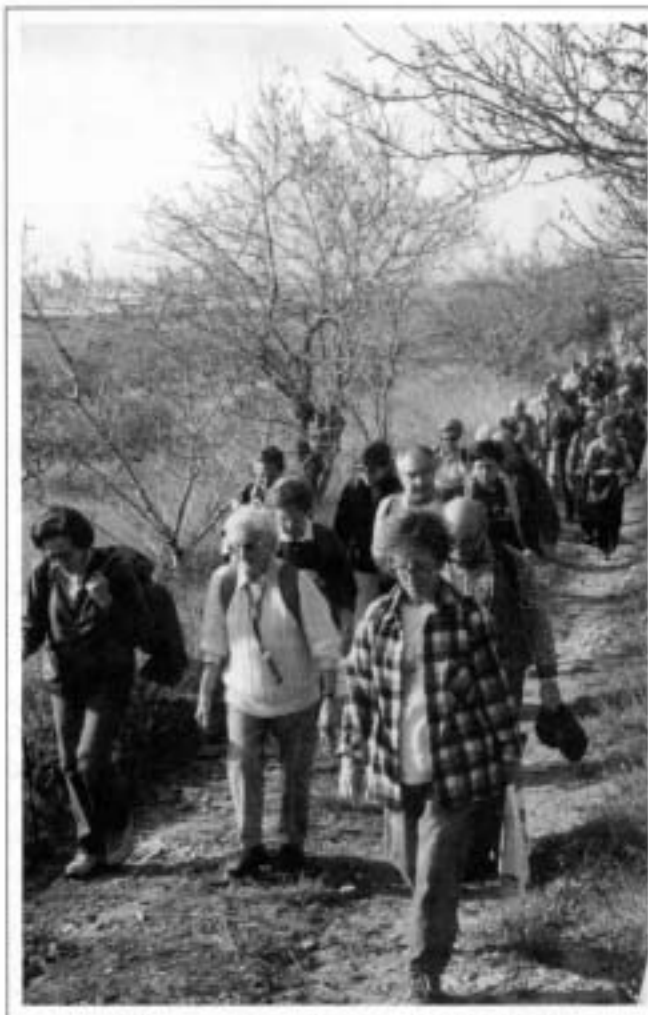
El matrimoni Jolis-Simó, divulgadors de la muntanya a través de guies i llibres; muntanyes, que alguna vegada ens ha interessat conèixer, i anar-hi, i ensems, les que més, s'han quedat en el sarró dels propòsits.

En el present, l'Agustí i la Maria Antònia continuen com el primer dia, en actiu, fent bona feina, donant prestigi al nostre excursionisme, encoratjant amb il·lusió, donant suport amb el seu tracte gen-

til als joves, als veterans. I ho aconsegueixen.

L'exímia pirineista, la Maria Antònia, conqueridora de moltes fites muntanyenques, «primeres» ascensions nacionals femenines, l'excursionista de sempre, ens acompanyava amb els seus, i també nostres, amics del Centre. Tot un honor i deferència per a nosaltres, en aquell dia asolellat i tardorenc. Un dia per a gaudir d'humanes presències en l'esplendor d'una tardor de vora casa, mancat de caducífilies pompositats, però amb pregons perfums boscos. En la composició «GARRIGUENQUES» hom intenta de fer-ne un esbós...

*Embrollats fondals de rocs i
verds fluctuants,
argelaga i bruc, i ginestó hirsut.
Càrritx feridor de coltells
sempre tallants*

Corua de caminaires encapçalades per les veteranes. M. Antònia i Villy. Foto: R. Farniol

Fent camí cap a can Martí (o Girabals). Foto: Rosa Farniol

*amb canyiola, i floc, fimbradís,
i eixut.*

*Legions de garrics o savinots
orants
amb matots de llentiscle en el
caos més brut.*

*Autòcton bargalló de ventalls
tot punxants,
inveterat en sòl de conradís
sornut.*

*Aquest venust brostam, tan
sobri,
i rebel,
on hi ha empobriment d'esbós
luxuriat,
deixa en l'entreguard
perdurable anhel.*

*I abans que s'esbravi entre els
fums i els clars
n'aspirem afamats, i amb deler
goluts,
al búcar, d'aromàtics pomells,
ressecs i bàrbars.*

En acabar de dinar -és grat, havent-hi una colla tan nombrosa, observar que no es notà que algú hagués estat en l'indret- pertocà el torn a la visita de la masia. El senyor Albà tingué l'amabilitat d'ensenyar-nos algunes de les dependències de la gran mansió. Bells i pretèrits carruatges, els guarniments d'enganx, les cavallerisses amb els nobles animals. La tarda s'anava transformant grisosa, i a quarts de quatre travessàvem els darrers contraforts del Montgròs per enfilar l'últim tram de la caminada. Enrere quedava la Torre del Veguer, la masia Samà. De nou es va haver de creuar la C-244 amb molt de compte pel trànsit existent, i agafant el camí asfaltat que condueix a Mas Sardet s'arribà quasi a tocar la masia d'en Cabanyes. Aquí es donava per conclosa la recordable excursió. Restava per fer l'obligada visita -que es faria en dos grups- a la casa pairal del poeta

pre-romàntic, Manuel de Cabanyes. Les estances de la planta noble amb la cambra on va morir el jove bard. Una recordança emotiva. L'autocar aguardava per traslladar els excursionistes barcelonins fins a Vilanova, escaniença que serví per donar a conèixer l'estatge de l'Agrupació en una visita de cortesia.

Ans d'acomiarar-nos l'Agustí Jolis, en una elogiosa disertació envers la Talaia, féu el lliurament d'un banderí amb l'enssenya del C.E.C., amb una dedicació per l'Aniversari que celebrem, gest que agraïm i palesem l'atenció que ha tingut la centenària Entitat.

Tot seguit regressaren a la Ciutat Comtal. Gràcies, veterans del C.E.C. Fins la pròxima.

Antoni Ordovàs

DUES ASCENSIONS A LA VALL DE NÚRIA

NÚRIA-PUIGMAL-PIC DEL SEGRE-COLL DE FINESTRELLES-NÚRIA

Com que no vaig poder convèncer els meus pares d'anar al Montardo, ja que creien que era un pèl llarg i en vista de l'experiència que van tenir al Tristaina, vaig haver de planejar-ne una altra. El resultat fou el Puigmal, un pic de 2913 m, i la idea de passar uns dies a la meravellosa Vall de Núria no els desagradava pas; a més a mi ja m'estava bé perquè seria el meu primer «dos mil nou-cents». I ja ens trobem en marxa, a dos quarts de vuit en punt. Deixem el Santuari a l'esquena i en-

filem pel camí que segueix la Coma de Finestrelles; just abans de la confluència de les aigües de les dues Comes es bifurquen tres camins: el que seguïem, el que baixa del coll de Finestrelles i el de la Coma de l'Embut, el qual seguirem. Passem un bonic salt d'aigua on els cavalls van a abeurar-se i decidim esmorzar. Des d'ací es pot contemplar el massís del Puigmal, el cim del qual no es pot veure fins a l'últim moment. El que sí que es veu perfectament és el Pic del Segre, amb 2843 m, el qual, després, seguint la cresta, serà un cim més afegit a la llista. Havent deixat enrere el Pla dels Eugassers, ens trobem a la mateixa alçada que el pluviòmetre i comença la forta puja-

da que anem superant mentre jo vaig renegant per dintre meu i el meu pare va exclamant-se: «Collons! Collons! Com puja! Tots tres ens sentirem satisfets de fer el cim, havent superat un desnivell de gairebé 1000 metres».

El vent ens fa escurçar l'estada dalt del cim, des d'on no et canses de contemplar la meravellosa panoràmica. D'aquí es divisen perfectament els pics del voltant de la Vall de Núria i el Pedraforca i el Carlit, dos cims aquests que tinc moltes ganes de fer, i m'agradaria molt que la Talaia ho tornés a proposar, ja que els meus pares en tenen per una mica de temps de fer-ne algun més.

Pujant des de Núria tenim el cim del Puigmal al fons. Foto: Xavier Galteso

Però el dia encara no s'acaba aquí. Ens toca baixar, i no pel mateix lloc sinó per Finestrelles. Tot seguint la cresta es passa primer per la Collada d'Er, seguit pel pic Petit del Segre i coronant el Pic del Segre anteriorment dit. I ara sí, només queda la baixada, arribant al coll de Finestrelles amb 2596 m i al cap d'una bona estona a Núria.

EL TORRENEULES GRAN:

un cim per casualitat

Era l'últim dia d'estada a Núria i jo no em volia pas quedar fent el mandra, havent fet el segon dia el Puigmal i el tercer, el tros de GR-11 de Núria-Querolbs. Per tant, vaig preguntar a mon pare si em deixaria anar al pic de l'Àliga.

Dit i concedit. Em llevo a les sis en punt i a tres quarts i cinc minuts de set em poso en marxa. Agafo el camí de les creus, on un cartell marca 1/2 hora fins a l'Alberg. Pel camí em trobo bastantes vaques alimentant els seus vedells i un bou al mig del camí, imposant-se. Deso la meua gorra vermella llampant que duia i faig una marrada pel camí. Arribo a l'Alberg, i jo el camí l'he fet amb vint minuts. Aquí m'aturo mitja hora contemplant un grup de sis isards a poc més de 100 metres.

Reprenc el camí, perquè fins al pic de l'Àliga m'espera una hora i quart. Sóc dalt d'un pic que no sé quin és i tampoc no sé quin és el pic de l'Àliga, perquè més enllà veig tres turons més, sense comptar el Torreneules Gran, i arribo al segon on esmorzo perquè la veritat ja són dos quarts de nou i tinc gana.

Després de pensar-m'ho decideixo d'anar a fer els dos turons més per si de cas ho fossin. El que em comença a cansar és el vent, però no em desanimo. En arribar a l'últim turó veig que estic gairebé a la mateixa alçada que el Torreneu-

Jo al cim del Puigmal. Foto: Xavier Galisteo

les, aleshores desplego el mapa, que no em serveix de res, i em dic: Nano, jo de tu el faria sense pensar-m'ho. I no m'hi repenso, segueixo la cresta i arribo al cim, coronat per una petita senyera. Torno a desplegar el mapa i em fixo que el Torreneules té 2731 m. Qui m'ho havia de dir que

avui, volent fer el pic de l'Àliga, de 2428 m, en faria un de 2731 m per casualitat. Però això sí, em sento satisfet. Des d'aquí estant es pot albirar el cim del Puigmal, el Noufont, el Pic de l'Infern, entre d'altres, i el Gra de Fajol, un pic misteriós que sobresurt en forma de piràmide.

Baixo per un senderó de la tartera i carenant el vessant em trobo un grup que, prenent-me per boig al·lucinen en saber d'on vinc tot sol i m'aclareixen que el pic de l'Àliga és el primer turó i que el quart és el Puig de Font Negra, de 2730 m, el qual jo em creia que era un altre. Tot seguit els pregunto quin és el camí més ràpid per anar a l'Alberg, ja que a les onze he de ser a l'hotel i em responen que és baixar pel dret i agafar el senderol que duu al Pic de l'Àliga, i a partir d'allí cap problema. Començo a baixar tot intuïnt que ara parlen de mi. Arribo a l'Alberg i agafo el tele-cabina per anar més ràpid, tot menjant-me un préssec.

En realitat m'ho vaig passar molt bé i tinc ganes de fer més pics.

**Un sonat de 13 anys
(Xavier Galisteo)**

Els dos Torreneules. Foto: Xavier Galisteo

ACTIVITAT ESPELEOLÒGICA 95

gener

- dia 7 -Avenc de l'Esquerrà, Via Anna Pallejà (Garraf); 2 participants (La Gavarra)
- dia 8 -Avenc de l'Esquerrà, Via Rat Penat (Garraf); 8 participants
- dia 14 -Avencs del Mall i Emili Sabater (Garraf); 9 participants
- dia 15 -Avenc del Passant (Garraf); 5 participants i 5 membres de TV Ribes
- dia 21 -Avenc de l'Esquerrà, Via Anna Pallejà (Garraf); 8 participants
- dies 21-22 -Avenc del Mall (Garraf); 2 membres de La Gavarra i dos locals
- dia 22 -Cova del Gegant i Cova Fumada (Garraf); 7 participants
- dia 28 -Avenc Sant Marçal (Garraf); 6 participants
- dia 28 -Avenc de l'Esquerrà, Via Rat Penat (Garraf); 2 participants de La Gavarra i 1 local
- dia 29 -Cova del Manel (Sant Llorenç del Munt); 7 participants

febrer

- dia 4 -Avenc de la Ferla (Garraf); 5 participants
- dia 5 -Avencs del Topògraf i dels Esquirols (Ordal); 9 participants i 4 membres de TV Ribes
- dia 11 -Avencs de les Serps i de Comas i Morgan (Garraf); 8 participants
- dia 11 -Avencs del Mall i de la Falconera (Garraf); 5 participants
- dia 18 -Avenc dels Pouetons (Montserrat); 2 participants
- 24 a 27 -Avencs de la Barcina, dels Mamelons, CP-1 (Ports de Beselt); 3 participants

març

- dia 5 -Avencs dels Sants i dels Aragalls (Garraf); 9 participants
- dia 11 -Avencs dels Geòlegs i de l'Averdó (Ordal); 2 participants
- dia 12 -Avencs Morgan i Comas i de les Serps (Garraf); 9 participants

dies 18-19 -Cova del Manel (Sant Llorenç del Munt); **sortida corresponent a les Jornades d'Introducció a la Muntanya)**

- dia 25 -Avenc dels Pouetons (Montserrat); 6 participants
- dia 25 -Avenc del Mall (Garraf); 2 participants
- 24 a 26 -Avencs de la Barcina, dels Mamelons i Cova cambra (Ports de Beselt); 1 part.

abril

- dia 1 -Avenc del Llomp (Garraf); 2 part.
- dia 1 -Avenc Cabezas (Ordal); 1 participant
- dia 2 -Parets de Sant Pere de Ribes (Garraf); 7 participants i TV Ribes
- dia 2 -Avenc dels Esquirols (Ordal); 11 part.
- dia 8 -Exploració nova cavitat (Ordal); 3 part.
- dies 8-9 -Grallera Gran del Corralot, Vies del llac i del primer dia (Monset d'Ares); 11 part.
- dia 11 -Avencs del Passant i Emili Sabater (Garraf); 2 participants
- dia 12 -Avenc Benjamí-Digon i de la Fragata (Garraf); 4 participants
- dia 13 -Grallera Gran del Corralot (Montsec d'Ares); 3 participants
- dies 14/15 -Grallera Gran del Corralot, Vies del Llac i ERE (Montsec d'Ares); 3 participants
- dies 15/17 -Gouffre Sauvajou (França), Fou de Bor (Cerdanya); 11 participants
- dia 22 -Avenc dels tres (Garraf); 3 participants
- dies 22/23 -Sima Esteban Felipe (Osca); 11 participants (per una forta nevada no es va realitzar la cavitat)
- dia 23 -Avenc Carles Selicke (Garraf); 2 part.

maig

- dia 1 -Avenc de l'Espluga (Sant Llorenç del Munt); 2 participants
- dia 12 -Parets de Sant Pere de Ribes, Avenc Emili Sabater (Garraf); 5 participants
- dia 13 -Avenc Emili Sabater (Garraf); 3 part.
- dies 15/22 -Cotiella (Osca); 3 participants. Sortida polivalent (alta muntanya-escalada-espeleologia)

- dia 21 -Avenc descobert (desobstrucció), Avenc del Pardal (Garraf); 4 participants
- dia 27 -Avenc de l'Arcada Gran, Avenc dels Geòlegs (Ordal); 2 participants
- dia 28 -Avenc Emili Sabater (Garraf); 5 part.
- dia 28 -Avenc de l'Esquerrà (Garraf); 2 part.

juny

- dia 3 -Avenc dels Esquirols i del Topògraf (Ordal); 4 participants
- dia 4 -Parets de Sant Pere de Ribes (Garraf); 11 participants
- dia 9 -Avenc de l'Esquerrà (Garraf); 4 part.
- dies 10/11 -Fou de Bor (Cerdanya); 4 participants
- dia 11 -Avenc Emili Sabater (Garraf); 6 part.
- dia 17 -Avenc de St. Marçal (Garraf); 6 part.
- dia 18 -Avenc Benjamí-Digon (Garraf); 8 part.
- dia 24 -Avenc de l'Esquerrà (Garraf); 3 part.
- 30 a 2 jul. -A-69 (Cotiella); 3 participants

juliol

- dia 2 -Avenc dels Aragalls, Avenc del Llambrics (Garraf); 5 participants
- dia 4 -Parets de St. Pere de Ribes (Garraf); 3 participants
- dia 8 -Avenc de l'Esquerrà (Garraf); 4 participants
- dia 15 -Grallera gran del Corralot (Montsec d'Ares); 2 participants
- dia 16 -Avenc del Mall, Avenc del Passant, Avenc de l'Asensi (Garraf). 2 part.
- dia 22 -Parets de St. Pere de Ribes (Garraf); 2 participants
- dia 29 -Emili Sabater (Garraf); 4 participants
- dia 29 -**Sopar 25è Aniversari GET**
- dia 30 -Avenc del Vallaric (Garraf); 4 participants

agost

- dies 4 a 10 -Gouffre Berger (-1122 mp). Grenoble (França); Mago, Xavi i Joan, juntament amb membres de l'Espeleoclub de Sabadell
- dia 7 -Fou de Bor (Cerdanya). 4 participants
- dia 9 -Barranc del Llech. Canigó (Prada de Conflent). 6 participants
- dia 16 -Barranc del Nyer. Canigó (Llette); 5 participants
- dia 20 -Emili Sabater (Garraf); 5 participants
- dia 26 -Avenc de l'Esquerrà. Via Anna Pallejà (Garraf). 3 participants
- dia 27 -Avenc de l'Esquerrà. Via Anna Pallejà (Garraf); 5 participants

setembre

- dia 3 -Avenc de les Serps, Avenc Morgan i Comas

- (Garraf). 5 participants
- dies 8 a 10 -Sima Garmaciega (-825 mp) Cantàbria; 4 participants
- dia 10 -Avenc del Topògraf (Ordal); 6 participants
- dia 16 -Avenc de l'Esquerrà (Garraf); 6 participants
- dia 17 -Avenc de les Serps, Avenc Morgan i Comas (Garraf). 10 participants

octubre

- dia 1 -Avenc Ramon Valls (Garraf); 5 participants
- dia 1 -Avenc Benjamí-Digon (Garraf); 3 participants
- dia 7 -Avenc de la Falconera, Avenc del Penya-segat (Garraf); 2 participants
- dia 8 -Avenc de l'Esquerrà. Via Lamarca-Torras (Garraf). 4 participants
- dia 12 -Avenc de la Ferla (Garraf); 2 participants
- dia 13 -Avenc Montserrat Ubach (Solsonès); 3 participants
- dia 21 -Avenc de l'Asensi (Garraf); 2 participants
- dia 22 -Avenc de Sant Cristòfol (Garraf); 6 participants
- dies 28-29 -Avenc Castellsapere, Avenc del Davi, Avenc del Club (Sant Llorenç del Munt); 6 participants
- dia 29 -Avenc dels Esquirols. Via Montesinos (Ordal); 5 participants

novembre

- dia 4 -Avenc del Bruc (Garraf); Roger, Juanjo (GEP) i Carlos (GEP)
- dies 4-5 **Curset d'iniciació:**
-Pràctiques exteriors a les parets de Sant Pere de Ribes (Garraf); 23 participants
- dies 11-12 **Curset d'iniciació:**
-Avenc de les Serps, Avenc Morgan i Comas (Garraf); 19 participants
- dies 17-18 **Curset d'iniciació:**
-Avenc dels Geòlegs, Avenc dels Esquirols (Ordal). 20 participants
- dies 25-26 **Curset d'iniciació:**
-Avenc Fou de Bor (Cerdanya); 29 participants
- dia 26 -Avenc Carles Selicke (Garraf); Roger i Juanjo, Esteban, Jaime (GEP)

desembre

- dies 2-3 **Curset d'iniciació:**
-Avenc Montserrat Ubach (Solsonès); 20 participants
- dia 8 -Avenc Emili Sabater (Garraf). 5 part.

EXCEPCIONAL MOSTRA DE BOLETS EN EL 40è ANIVERSARI DE LA TALAIA

Per la climatologia adversa haguérem de modificar les dates en què inicialment havia estat anunciada la Mostra i aquesta tingué lloc els dies 25 i 26 de novembre.

La sort, afortunadament, ens acompanyà i enguany poguérem admirar la mostra amb més nombre de bolets d'ençà que l'organitzem. Foren 125 les espècies diferents, el rècord el teníem amb 115 l'any 1985, seguit de 114 en el 1983.

Amb motiu del 40è Aniversari de l'entitat s'obsequià la Societat Catalana de Micologia amb un dels quadres realitzats per la Rosa Altés, i els col·laboradors habituals, August Rocabruna i Manuel Tabarés, amb la medalla de bronze de l'entitat per la seva perseverant assistència durant totes les mostres que hem realitzat fins aquest moment.

La col·laboració comarcal fou molt bona i entusiasta. S'aconseguien 34 espècies. De les comestibles ressaltem la llèmena (*Hydnum repandum*), el pinetell (*Suillus collinitus*), la mare del rovelló o rovellona (*Peckia lateritia*), que produeix un creixement anormal del rovelló atrofiat les làmines, el camagroc (*Cantharellus lutescens*), comestible poc carnós però que té l'avantatge que pot assecar-se i conservar-se fàcilment, la cama de perdiu (*Chroogomphus rutilus*), el pebràs (*Russula delica*) amb barret blanc ocraci, sempre amb restes vegetals enganxades que remou quan creix, comestible i apreciat només en alguns indrets, el rovelló (*Lactarius sanguifluus*) amb el característica làtex roig vinós, comestible excel·lent i un dels bolets més buscats a

Catalunya, la llenega (*Hygrophorus limacinus*), bolet molt carnós amb una cutícula viscosa i gelificada; el nom popular fa referència a llur tacte reliscós, llenega ve del verb llenegar, que significa reliscar, és considerat un dels millors bolets comercialitzat als nostres mercats. De la família de les tricolomatàcies observarem tres espècies: el fredollic o morro d'ovella (*Tricholoma terreum*), el bolet d'ovella (*T. bastchii*), amb la carn amb olor de farina i gust amargant, i el garlandí (*T. caligatum*), molt fàcil de reconèixer pel seu perfum oriental i per l'anell ascendent que deixa dividit el peu en dues zones de colors diferents. Com en anys anteriors, veiérem el blauet o pimpinella morada (*Lepista nuda*), bolet molt bonic de color violeta, el carlí (*Hebeloma edurum*), apreciat a Vilanova però rebutjat en altres localitats, la candeleta o cama-sec de bosc (*Camarophyllus niveus*), comestible no gaire apreciat; i la gran troba-

lla d'aquest any fou la gírgola de panical (*Pleurotus eryngii*), que viu sobre arrels d'umbel·líferes i és un bolet molt apreciat a Castella; fou localitzat prop de Jafra. Sense valor però no menys important cal destacar *Cordyceps militaris*, de color taronja que parasita les crisàlides soterrades de lepidòpters i els produeix la mort.

De les espècies aportades per la Societat Catalana de Micologia, cal destacar com a tòxiques: el bolet de pi rogenç (*Hypholoma sublateritium*), de gust amargant i que cal rebutjar perquè se'n sospita alguna toxicitat; la micena pura (*Mycena pura*), amb olor de patata crua. Com l'any anterior no comptarem tampoc amb la presència de la farinera borda (*Amanita phalloides*), tòxica mortal que ha causat aquest any dues morts a Catalunya.

De les comestibles cal mencionar: el rossinyol (*Cantharellus*

Amanita muscaria (L. ex Fr.) Hooker (reig bord, reig de fageda). Foto: Salvador Butí

Coprinus comatus (bolet de tinta). Foto Arxiu

Lepista sordida var. *umbonata*. Foto Arxiu

cibarius), el rovelló d'obaga (*Lactarius deliciosus*), amb làtex de color taronja, la pimpinella rosada (*Laccaria laccata*), de típic color rosa i comestible poc apreciat, el pollancró (*Agrocybe aegerita*), bolet cultivat des de l'antiguitat, la foliota dels carboners (*Pholiota carbonaria*), de peu groc i esquamos

que viu en els llocs on s'ha fet carbó, la pampeta (*Lepista inversa*), la bro-mosa (*Lepista nebularis*), els exemplars joves són comestibles, després cal bullir-los bé, el fredolic gros (*Tricholoma portentosum*), similar al fredolic però més gran i de millor qualitat gastronòmica i que es pot conservar sec, el moixernó blanc

(*Clitopilus prunulus*) comestible, cal, però, no confondre'l amb els clitocibes blancs metzinosos, dels quals es diferencia per l'olor de farina i l'esporada rosada, el camperol (*Agaricus campestris*) de barret blanquinós, amb anell estret i làmines de color rosa de jove i marró de vell, la candela de bruc (*Clitocybe geotropa*) de color blanc, pruïnós amb olor de fruita, i la gírgola (*Pleurotus ostreatus*), de barret gris amb un peu lateral, que es conrea amb èxit i es ven als mercats.

Destacables, però sense valor gastronòmic, cal destacar l'orella de Jodes (*Auricularia auricula*), d'aspecte gelatinós que viu sobre branques mortes, la pota de cavall (*Scleroderma verrucosum*) que presenta un cos fructífer tancat que s'obre en forma d'estrella quan les espores estan madures i **Daldínea concentrica**, estroma negre de superfície ornamentada que manté una reserva d'aigua que li permet dispersar les espores fins i tot en temps sec.

Cal agrair l'aportació inestimable de la Societat Catalana de Micologia i dels seus socis August Rocabrú i Manuel Tabarés, així com la dels socis de la nostra entitat Josep Blanes, Ramon Casas, Lluís Daviu, Josep Rigol, Toni Sagarra, Josep Torres, i de Josep M. Also, dissenyador del cartell de la mostra. També destacar la col·laboració especial que tinguérem de Josep Rigol i família, propietaris de l'herboristeria L'Espigol, que amb el seu bon gust i els bons patés de fabricació pròpia contribuïren a fer que la 14a mostra de bolets fos per tots plegats més viscuda.

Gràcies. Sense vosaltres l'èxit no hagués estat possible.

M. Carme Barceló i Martí

RESERVEU AQUESTA DATA:
10 de març de 1996
38a MARXA D'ORIENTACIÓ PER DESCRIPCIÓ
Lloc de sortida: Sant Pere de Ribes

8a CAMINADA POPULAR DE VILANOVA I LA GELTRÚ fins a Rocacrespa, pel fondo del Castellot

Per al proper 28 de gener de 1996 la nostra Entitat ha organitzat la 8a Caminada Popular de Vilanova i la Geltrú. L'itinerari, de 12.820 m de llargada, està inscrit dins el context general que ha motivat l'organització de les set edicions precedents; és a dir, tots aquells tòpics històrics, paisatgístics, sociològics, ecològics, etc. que ja hem esmentat en altres ocasions. Així, doncs, desitgem que tots els participants -l'any passat atenyèrem la xifra màxima de 670 participants- gaudeixin un cop més del treballat itinerari que hom ha preparat per a aquest darrer diumenge del mes de gener.

En aquesta ocasió el punt de partida s'ha establert davant la torre d'Enveja i l'ermita de Sant Joan, amb la intenció de traspasar el parc que s'està creant al voltant seu, tot i que a causa de les obres no sabem en el dia d'avui si això serà possible. Encalçarem el camí antic de Rocacrespa però ben seguit farem cap a l'Av. dels Sis Camins, que seguirem un tros fins a travessar la variant. Un seguit de trencalls ens menaran fins a la Coma del Ballester —davant l'escola Margalló— per atansar-nos després fins a l'entrada del Càmping. El travessarem per l'antic camí cadastral que no s'ha pogut tallar al públic i, per un corriol amb bones perspectives, farem cap a un camp de garrofers, vora el Mas Ricart, per reagrupar-nos i esmorzar tots plegats. Ascendirem fins al peu de la Talaia i torçarem després —a nivell— fins al

proper collet que separa els fons d'en Romagosa i del Castellot, descendint per aquest darrer fins a la carretera de Castellet, just davant de Rocacrespa. Hom preveu un reagrupament general en aquest agregat. El camí de retorn el farem per l'antiga senda provinent de Vilanova, és a dir, en principi per la riba dreta del Foix i, havent-lo traspassat a gual, pel molí del Salze, vora el corral del Tort, la caseta del Betes i el Mas Palau fins a reagrupar-nos parcialment en els Sis Camins (Creueta d'en Gari). Al

cap de poc, hem previst un nou reagrupament darrere la torre d'en Vallès a fi de fer-nos una fotografia de grup. Prosseguirem a migdia per la Carrerada i un tram de la carretera de Cubelles fins a torçar a la dreta passant vora la creu de terme de Sant Gregori. Acabarem seguint la rambla d'Arnau de Vilanova —vora els Franciscans—, el carrer de l'Aigua i els carrers Joan Fuster i de la Torre d'Enveja, fins a retornar al mateix punt de partida.

Acabat el trajecte, hom té previst de servir un modest picapica a fi que els participants puguin expressar entre ells aquelles comentaris i/o anècdotes que considerin més oportuns. Amb aquest pronòstic hem renovat els propòsits i les intencions que manifestàvem l'any passat en acabar la caminada que ens va dur a la Font d'en Bonet. Ara, un cop més, ens agradaria que ens acompanyés en aquesta vuitena edició. Mercès!

Sant Jaume de Rocacrespa i una mola. Foto: V. Carbonell (1995)

L'ALTRE PUIGSACALM LA JUSTIFICACIÓ D'UN ERROR

Un apèndix de la XXVIII Sortida «Coneguem Catalunya»

Quan més entusiasmats estàvem dalt d'aquell cim escoltant els delicats i assenyats exabruptes de la Neus, quan encara arribaven els darrers d'aquella colla de despistats, bufant com desesperats de la fortíssima pujada, algú començà a sospitar que quelcom no funcionava, puix des d'un cim veí -més alt que el nostre- un bon grup de gent cridaven com eixelebrats. Només faltava que des del vessant de la collada de Bracons pugés algun autòcton de la comarca directe per la carena i ens confirmés que, evidentment, allò no era el Puigsacalm.

Amb la mosca al nas, consultem ràpid el plànol i tot i que resto astorat uns instants dono la consigna de: Tothom avall! Ens hem equivocat de cim! Érem al capdamunt del Puig Tossell gros, de 1454 metres, és a dir, 54 metres menys que el Puigsacalm. Alguns renecs a mitja veu dedicats a qui escriu aquestes ratlles, i ràpidament recuperem el camí entre conya i empenyament.

Però tot i que era conscient que jo era l'inductor de l'errada, encara no m'ho acabava de creure, ja que feia tot just dos anys que precisament férem la primera sortida de preparació d'aquesta 28a excursió del Cicle «Coneguem Catalunya», amb un itinerari diferent, ja que veníem de Vidrà i passàvem per Sant Bartomeu de Covildases i coincidíem a la Font Tornadissa, assolint aquell cim voltat de boira amb una senyera que s'entrellucava de lluny,

fins i tot amb un llibre registre on vàrem firmar tots. Com que no teníem cap punt de referència —tot era tapat—, no descobriríem que aquell no era el cim que volíem fer. Fins i tot vaig escriure un article en l'edició del quart trimestre del 93 d'aquesta revista amb el convenciment d'haver fet el Puigsacalm.

Aquesta certesa i el fet d'anar en aquesta ocasió de capdavanter quan passàvem pels Rasos de Manter, em féu portar darrere meu una bona part del grup i sense mirar les encertades indicacions de l'opuscle que els esforçats membres de la Secció de Cultura havien tingut cura de confeccionar, amb la confiança de recordar el camí que vàrem passar feia dos anys, ens decantaríem cap

a la dreta i assoliríem «l'altre Puigsacalm».

Quan retornàrem al bon camí i assolírem per fi el veritable Puigsacalm, els qui feia estona que hi eren ens dedicaren una sorollosa rebuda de protesta. Entre ells també hi eren els qui feia dos anys havíem assolit l'«altre Puigsacalm». Finalment, però, una foto conjunta dalt del cim dels qui havien arribat abans i després, regularitzaria la situació i ens portaria a una forta davallada cap a la Vall d'en Bas. En tot cas demano excuses als participants de l'embarcada. Almenys, però, teniu el consol d'haver fet un cim més!

Josep Blanes
La Vall d'en Bas, tardor 1995

Dalt del cim del puig Tossell, 'l'altre Puigsacalm', el novembre de 1993. Foto: B. Forgas

ALTRES BRUIXES CATALANES

Després d'un any la collita ha estat prou profitosa. El setembre de 1994 n'havíem inventariades vint-i-una, el març d'enguany arribàvem a vint-i-nou, i el juny, amb l'aportació de l'ONOMASTICON CATALONIAE, ja en teníem quaranta-una.

En període de vacances hi ha temps per llegir i per fer excursions d'estiu. Entre els llibres també hi havia bruixes i a Andorra en vam trobar d'altres. Heu-les aquí:

42. Tossal de les Bruixes, nom amb el qual es coneixia el tossal del Bordet, de 645 m d'alçada, a Castelfollit de Riubregós.

43. Casalot de les Bruixes, totalment desaparegut, que hi havia sobre el tossal del Bordet, a Castelfollit.

43. Roc de les Bruixes, amb gravats rupestres i medievals. És situat entre Canillo i el santuari de Meritxell.

I quan va arribar la tardor, vam participar en la Marxa Nacional d'Excursionistes Veterans que es va celebrar el 14 d'octubre a Montserrat. En els horaris orientatius per sectors observarem el núm.

45. Pla de les Bruixes, del qual no en teníem coneixement. Bruixes a Montserrat? Qui ho havia de dir! Un cop a casa comprovem mapes i guies. Enlloc no figurava aquest nom en el tram que va del mirador de les Paparres fins a l'ermita de Sant Miquel. Però una descripció esquemàtica de la mateixa marxa ens aclareix el dubte: **pla de les Taràntules o de les Bruixes**, lloc d'instal·lació de l'estació del funicular de Sant Joan. Sabia el Toni aquest

doble nom? Sigui com sigui, ja sabem on és.

Però tot observant el mapa de l'Alpina, els ulls es van traslladar cap a l'altre costat del riu Llobregat, per damunt l'estació de l'aeri. Allí hi ha el serrat de l'Abat i, limitant amb Vacarisses, la serra del Coll de la Portadora. Reno! Dalt la carena de la citada serra és un esclat de bruxeria davant mateix de la Muntanya Santa, el núm.

46. Pla de les Bruixes i una mica més al sud, el **coll de les Bruixes** i l'**era de les Bruixes**.

I mentre a la Talaia s'estava preparant el GR d'Àger, un company inspeccionava l'itinerari en el mapa del Montsec d'Ares de l'Alpina. Una mica a ponent del poble d'Àger existeix una planura elevada que porta el nom de

47. Pla de les Bruixes, el tercer de la collita en poc temps. Arri-

barem al mig centenar? Us agraïrem dades per a aconseguir-ho.

Per cert, dies enrere i dintre dels episodis de l'AVUI que porten per títol «Catalunya, història i memòria», ens recordaven que la principal «persecució de bruixes» es va fer a les nostres comarques durant els anys 1618-1622. Unes quatre-centes persones van ser condemnades a la força per tribunals locals. Les víctimes eren molt majoritàriament dones, d'edat avançada, de condició social humil i analfabetes, que, cal dir-ho, ho era bona part de la població catalana. D'aleshores i de més enllà ha quedat la llegenda i tota aquesta munió de noms de lloc relacionats amb les bruixes, la qual cosa demostra l'estat d'ignorància en què vivia el poble. D'una tremenda realitat n'ha quedat poca cosa més que aquesta llegenda i la toponímia.

Vicenç Carbonell i Virella

Bruixa volant en un gravat de segle XIX (extret del Costumari de Joan Amades).

JOSEP M. BATISTA I ROCA: impulsor de l'escoltisme a Catalunya

«Companyys: En l'excursió de la vida, a nosaltres ens ha pertocat de fer-ho damunt d'aquesta terra, que és la nostra terra pàtria catalana. En fer-la, anem coneixent la nostra terra i, coneixent-la, cada vegada l'hem estimada més. Dins la cursa de relleus que és el pas d'un poble damunt la seva terra, l'experiència dels qui ja no som tan joves l'hem de passar als més joves. Cap experiència no pot ésser desaproveitada. Totes plegades han de formar la torxa que il·lumini la cursa vers el futur.»

Josep M. Batista i Roca

«La finalitat fonamental de l'escoltisme català és la formació i l'enfortiment del caràcter dels catalans, partint de la formació i l'enfortiment de la consciència d'ésser catalans i de la dignitat i l'orgull d'ésser-ne, en contra del complex d'inferioritat que ogea quasi tots els catalans.»

Josep M. Batista i Roca

«L'escoltisme ha de ser un mitjà de formació patriòtica, moral i física del nostre jovent. Cal una educació que doni normes per a viure, per a viure honradament, però també per a triomfar honestament, a desgrat de totes les dificultats, i lleials sempre a uns ideals superiors. Per a un poble renaixent, com és ara la nostra nació catalana, és d'una necessitat vital atendre l'educació i l'enfortiment dels seus infants, que han d'ésser els seus futurs ciutadans. L'esdevenidor de Catalunya depèn de la manera com avui els eduquem.»

Josep M. Batista i Roca, L'Esplai (7.01.1934)

El dia 23 de juny de 1995 va fer 100 anys del naixement de Josep M. Batista i Roca; una persona vinculada a l'excursionisme des de ben jove que va dedicar la seva vida i el seu patrimoni a l'estudi i a la recerca de la nostra història, a l'educació del jovent català de la seva època i, per damunt de tot, a la promoció i a la defensa de la identitat del nostre país. Des d'aquestes pàgines de la revista l'hem volgut recordar, principalment, per la seva gran aportació a l'educació del jovent a Catalunya a través de l'escoltisme.

Antecedents

Al nostre país, l'excursionisme neix i arrela a partir del darrer terç del segle XIX, en plena Renaixença, quan s'obren les portes a un nou corrent social i econòmic que es consolida amb l'entrada del segle XX. L'excursionisme d'aleshores és fonamentalment una activitat de recerca

i estudi del passat, i està vinculat a una sèrie de moviments polítics encapçalats pels sectors més benestants de la societat. Geòlegs, historiadors, filòlegs, geògrafs, botànics, folkloristes, en general pertanyents a la burgesia de les grans ciutats i amb una ideologia que propugna la reforma social i nacional de Catalunya, són els qui, esperonats per l'anhel de descoberta del passat i de la terra, s'organitzen en les primeres associacions excursionistes. Primer és l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, l'any 1878 -que després esdevindria el Centre Excursionista de Catalunya-, després n'apareixerien moltes més i el fenomen de l'excursionisme es convertiria en una activitat de lleure col·lectiu.

L'aparició del nostre excursionisme es veu afavorida, en un primer moment, per l'enderrocament, el 1854, de les muralles de Barcelona, que obligaven a retornar a la ciutat a una hora fixa. Posteriorment, la llei

del descans dominical, que es promulga l'any 1904, i la instal·lació progressiva del ferrocarril a gran part del territori, suposen l'accés dels sectors obrers de la societat a aquest tipus d'activitats i, per tant, un pas important per a la consolidació del fenomen excursionista al nostre país.

Per altra banda, amb el segle XX es produeix un canvi radical en la manera d'entendre l'excursionisme que fins aleshores s'havia nodrit del moviment romàntic de la Renaixença. Apareix el que s'anomena «excursionisme muntanyenc»; un excursionisme que enfronta la seva activitat amb una visió més alpinística, més esportiva. L'any 1908, el Centre Excursionista de Catalunya crea la Secció d'Esports de Muntanya i organitza les primeres setmanes d'esports d'hivern al Matagalls. En aquest moment, l'excursionisme ja es va definint com un fet esportiu.

Tres anys després, el 1911, en

el I Congrés Excursionista Català, que es realitza a Lleida, es parla ja de la necessitat d'agrupar les entitats en una federació d'entitats excursionistes catalanes i de l'extensió de l'excursionisme entre les classes populars, les dones i els infants i els nois i noies de l'escola. Els infants d'aquella època pateixen un seguit de malalties que poden ser previnudes o guarides amb una mica d'exercici, ambient més saludable o una mica de sol i aire lliure. En aquest sentit, alguns mestres i pedagogs demanen la implantació de l'excursionisme dins l'escola com a mesura preventiva. I és així com a partir d'aquests anys creix l'interès dels mestres i els excursionistes pel moviment escolta.

Josep Maria Batista i Roca

Josep M. Batista i Roca ingressa al Centre Excursionista de Catalunya l'any 1914. Estudia Dret i Lletres a la Universitat de Barcelona, on és un dels fundadors, l'any 1917, i secretari, de l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya. Resideix alguns anys a Londres i a Oxford on es dedica a l'etnografia. L'any 1922, juntament amb Tomàs Carreras i Artau, escriu i publica, guiant-se amb els manuals utilitzats per les universitats angleses, el Manual per a Recerques d'Etnografia de Catalunya. A partir dels anys 20, però, la seva obra, eminentment etnològica fins aleshores, va quedant en segon pla en favor de les seves activitats en el camp de l'educació juvenil. El fet de residir alguns anys a Londres i a Oxford li serveix, a més d'aprofundir en la ciència antropològica, per estudiar les organitzacions juvenils europees del moment: els boy scouts anglesos, els sòkols txecs i els balil·les italians. Batista i Roca es fixa en bona part en els sòkols, unes associacions de cultura física i gimnàstica fundades per M. Tyrš i J. Fügner a Praga el 1862 amb finalitats cíviques, educatives i patriòtiques, i tres idees generals: igualtat absoluta dels seus membres (homes i dones), disciplina aplicada de forma voluntària i educació de les forces físiques, morals i espirituals.

L'escoltisme a Catalunya

El moviment escolta l'inicia, l'any 1908, Lord Robert Baden-Powell, un militar anglès destinat a l'exèrcit colonial britànic de l'Índia i l'Àfrica. Les dificultats dels soldats joves britànics per adaptar-se a la vida a l'aire lliure de l'exèrcit porten Baden-Powell a escriure i a publicar, l'any 1899, el llibre *Aids to Scouting* (Ajuda als exploradors) que més endavant adapta per a l'educació civil dels joves. L'any 1910, el militar anglès abandona la seva carrera per tal

Josep M. Batista i Roca (1895-1978). Foto Arxiu

de dedicar la resta de la seva vida a l'escoltisme.

A Catalunya s'introdueix l'escoltisme l'any 1912 principalment de la mà dels Exploradors Barcelonencs, que funcionen com una branca dels *Exploradores de España*. Aquest grup ingressa l'any 1922 en el *Boy-Scout International Bureau* - una organització que aplica un reglament molt centralitzador i militarista, que encara augmenta durant el període de la dictadura de Primo de Rivera -, i posteriorment obté la seva autonomia respecte a Madrid i es constitueix en la Federació de Boy-Scouts de Catalunya.

L'escoltisme de Batista i Roca

Per la seva banda, Batista i Roca, coneixedor del moviment promogut per Baden-Powell a Anglaterra i a França i a tot el món occidental - que ja en aquell moment compta amb 2.500.000 d'escoltes -, es proposa d'introduir l'escoltisme a Catalunya per mitjà de l'excursionisme que considera un dels millors estímuls d'estimació al país, i intenta assentar les bases per fer de l'excursionisme una ideologia amb fonaments científics. Batista i Roca pensa en una sèrie d'elements, de l'excursionisme ja eminentment esportiu, que poden ajudar a conformar l'esperit dels joves, i a la vegada vigoritzar i disciplinar les seves facultats com a persones. Creu que la reforma social pot ser possible a través de la formació de la manera de ser, del caràcter i de la personalitat dels joves i creu que pot contribuir a aquest canvi d'una manera essencial.

A partir d'aquí, es dedica a orientar les seccions infantils i els guies dels diferents centres excursionistes cap a les pràctiques escoltes. L'any 1927, en plena crisi de la dictadura de Primo de Rivera, Batista i Roca crea els Guies Excursionistes i els Minyons de Muntanya, unes entitats no gaire allunyades de l'excursionisme, de caire educatiu, que es basen en la formació del caràcter dels joves i infants, sense descuidar la seva salut ni el seu vigor, la pràctica de les arts manuals i d'activitats d'enginy i la decidida voluntat de servei al país. També, l'any 1927 publica el *Manual d'excursionisme*, una de les primeres obres del seu gènere que orienta molts joves en les seves primeres sortides a la muntanya.

La iniciativa de Batista i Roca arrela fortament i moltes persones s'hi incorporen, entre altres, mossèn Antoni Batlle que aporta, amb aquest fet, un interès creixent de l'església per aquest moviment juvenil. L'any 1928, un any després de la seva creació, se celebra el primer campament general de Guies Excursionistes i Minyons de Muntanya, i l'any 1930 té lloc el primer aplec general de Mi-

nyons de Muntanya. Dos anys més tard, l'any 1932, ja eren quaranta-quatre les entitats escoltes que hi havia per tot Catalunya. Passat el parèntesi de la dictadura de Primo de Rivera, el programa de formació de Batista i Roca s'institucionalitza amb la creació, l'any 1930, de Palestra, una entitat presidida per Pompeu Fabra que defensa l'enfortiment del caràcter cívic i nacional de la joventut sorgida de l'escoltisme, i que sis mesos després de la seva fundació ja compta amb 2.000 inscrits. Se n'estructuren seccions a Mallorca i a València i s'intensifiquen les relacions amb Occitània.

La Guerra Civil

L'any 1934 la Generalitat de Catalunya reconeix l'escoltisme català, però posteriorment el govern de la CEDA (Confederación Española de Derechas Autónomas) li retira el reconeixement oficial que havia adquirit. Batista i Roca és detingut i empresonat arran dels fets del Sis d'Octubre, juntament amb Lluís Companys, Pompeu Fabra i altres. Poc temps després és alliberat i el mes de juny de l'any 1935 se'n va cap a Anglaterra. Palestra es transforma en Club David. Poc abans de l'esclat de la Guerra Civil torna a Catalunya i s'incorpora a tasques d'alta responsabilitat a la Generalitat de Catalunya, sota les ordres directes del president Companys. L'any 1936, el govern català reconeix novament l'escoltisme, i durant l'octubre del mateix any, els Boy-Scouts de Catalunya i els Minyons de Muntanya s'unifiquen en una sola organització: Minyons de Muntanya-Boy-Scouts de Catalunya.

El març de l'any 38, enviat per Lluís Companys, Batista i Roca obre una delegació del Govern de Catalunya en un edifici del barri l'ordinenc de Knightbridge. Aquest destí polític a l'illa britànica es converteix, finalment, en un llarg exili de més de 35 anys que s'acabarà amb la mort del Dictador. Des d'allà, però, defensa, incansable, el fet diferencial de Catalunya, desplega una gran tasca de relligament nacional prop de les col·lectivitats catalanes de fora de Catalunya, sobretot d'Amèrica, i dona a conèixer la persecució de les institucions i la llengua catalanes per part

del franquisme a nombrosos organismes internacionals com ara l'*Union Fédéraliste des Communautés Ethniques Européennes*, les Nacions Unides i la Unesco. Funda l'*Anglo-Catalan Society*, és membre del Pen Club català i ànima del Consell Nacional de Catalunya, una plataforma dirigent bastida pel president Companys a la casa de Batista i Roca de Londres, l'any 1940, de la qual n'és president Carles Pi i Sunyer i secretari Batista i Roca.

Malauradament, a causa de la Guerra Civil i al seu llarg exili, l'obra pedagògica de Batista i Roca queda trencada, com tantes altres obres bastides abans de la tràgica guerra. Els Minyons de Muntanya, durant el conflicte civil, fan serveis auxiliars de suport a la població, i Mossèn Batlle, al capdavant d'altres persones que es queden al país, s'encarrega de mantenir i reprendre la tasca educativa amb el mestratge ferm, tot i que allunyat, de Batista i Roca amb qui mai deixaria de tenir contacte.

L'escoltisme de la postguerra

Després del 1939, l'activitat es reinicia amb la mateixa denominació i els seus membres s'anomenen Minyons Escoltes. El 1945 hi ha 3 grups, i el 1948 ja n'hi ha 21. En aquests anys de postguerra i de franquisme, tenen un paper notable i una gran influència en la recuperació cultural i cívica de la joventut catalana.

Més endavant, l'any 1956, es constitueix a Vic i a Barcelona una delegació diocesana d'escoltisme i gran part d'aquest moviment s'hi aixopluga. La seva protecció legal afavoreix en gran mesura el desenvolupament de l'escoltisme en aquest període. Posteriorment, el moviment es divideix en diverses branques que continuen coordinades per l'Associació Catalana d'Escoltisme. Més tard, sorgeixen nous moviments escoltes, confessionals i laics, que evolucionen fins als nostres dies. En l'actualitat, l'escoltisme català s'estructura -a través de la Federació Catalana d'Escoltisme, creada l'any 1977-, entre els Escoltes Catalans, que agrupa la major part de l'escoltisme laic, i Minyons Escoltes-Guies Sant Jordi de Catalunya, que són la branca confessional de l'escoltisme.

El retorn a Catalunya

L'any 1976, Batista i Roca torna de l'exili i reactiva, incansable, la seva tasca nacionalista a Catalunya. Entre altres iniciatives, promou la creació del Cercle d'Agermanament Occitano-Català. L'any 1977 es crea la Federació Catalana d'Escoltisme que agrupa totes les entitats sorgides en aquests anys, i no és fins llavors que l'escoltisme català queda reconegut oficialment i passa a formar part de la gran germanor escolta internacional: hauran de passar 50 anys de la fundació del moviment per a assolir el reconeixement oficial definitiu.

El dia 27 d'agost de 1978 mor Batista i Roca. Amb el pas dels anys el seu record s'ha anat esborrant de la memòria del país. Els qui el van conèixer diuen d'ell que era una persona d'una extraordinària cultura, d'una gran finor intel·lectual i de caràcter cordial, característiques personals que feien que la conversa amb ell fos excepcionalment agradable i sempre des dels millors pressupòsits d'enteniment i elevada sensibilitat.

Però remarquen que era difícil que el diàleg, fos casual d'uns minuts o fos una llarga conversa, no girés a l'entorn d'un persistent tema central: Catalunya, la seva història, la seva gent, els seus nexes i problemes internacionals, la seva sempre conflictiva relació amb Castella, el seu futur...

Joan Raventós

Bibliografia:

Avui. Diumenge, 18 de juny de 1995

Batista i Roca, acusat acusador. Víctor Castells. Ed. El Llamp

Fundació Jaume Font. *Commemoració del centenari del seu naixement*

Gran Enciclopèdia Catalana

Manual d'Excursionisme, Josep M. Batista i Roca

Revista Muntanya. CEC. Núm. 734. Agost de 1984

Revista Muntanya. CEC. Núm. 800. Agost de 1995

Revista Vèrtex. FEEC. Núm. 153. Març de 1995

UNA SORTIDA AL BALAITOUS (3144 m)

Hola, em dic Jordi, i fa molt poc temps que estic dins de l'entitat, per tant faré un escrit sobre una sortida que vam fer el meu germà, Josep Guardiola, àlies «tete», un vell conegut talaienc, Joan Toledano, àlies «Tole» i jo.

La sortida va començar amb un sol impressionant, teníem unes expectatives de temps molt bones. A un quart d'onze del matí per fi marxàvem després d'uns malentesos. A l'altura de la frontera amb França, pujant el coll de Pourtalet, vam caure de cul amb l'aparició d'aquella muntanya, el Pic du Midi d'Ossau, impressionant, magnífica. Vam sortir del cotxe juntament amb la càmera per admirar aquell accident geogràfic tan espectacular. Després d'admirar-la i caure'ns la bava, marxàvem cap a aquell xalet del Parc Nacional dels Pirineus. Vam passejar i mirar una mica aquell paisatge tan meravellós. Directes a sopar, perquè ja era fosc. Vam fer tortellinis amb tomàquet triturat, per cert que van sortir força bons. Després el nostre te diari, sincronització dels rellotges per a dos quarts de cinc del matí i al llit al primer crit. Vàrem dormir tots els dies al porxo del xalet. Aquella nit estava neguitós però amb moltes ganes de fer el cim. Si hagués sabut com era l'ascensió m'ho hagués pensat dues, tres i quatre ve-

gades abans. Per fi va arribar l'hora de sortir. Cada matí el Tole es posava a riure del meu esmorzar, no diré quin esmorzar era perquè llavors em diríeu de tot i tothom.

Fora de conyes, vam partir al final a dos quarts de sis del matí. El camí no pujava gaire, fins un desnivell molt fort, cap al refugi. Després del refugi, començava tota una ascensió interminable fins als peus de la glacera, on hi havia una morrena,

encara glaçada. Des de baix de glacera es veia molt petita, però quan anaves pujant es veia més llarga, més inclinada i molt més divertida. Encordats, grampons i piolet, vam començar la glacera. Obria traça el meu germà. L'ascensió fins a la paret va ser genial, ara, quan vam tenir al davant aquella canal, vaig començar de neguitejar-me. El meu germà va començar a pujar primer, uns 20 metres, fins a un punt de la canal que havies de pujar en mixte. En aquell

moment mon germà va cedir anar de primer, amb molt de gust, al Tole. Va ser increïble, mai no havia fet una muntanya que hagués de fer escalada mixta, tenir aquella sensació dels grampons gratejant la roca per trobar un punt de fixació i el piolet clavat a la neu subjectant-te davant la roca... Gràcies al Tole vam passar aquells passats tan «punyeteros».

Aquella escalada la vaig veure molt increïble, fins al punt de pensar que no ho podia pujar. Mentre ascendia el Tole va trobar un spit amb una cinta per posar un mosquetó per a més seguretat i més amunt hi havia una reunió amb dos claus. Després d'assegurar-nos a tots dos des d'aquella reunió (per cert, mai no m'havia assegurat en un lloc tan precari) va continuar la canal fins a desviar-se cap a les roques, grau 2, deixant al costat la canal.

Arribada a la bretxa de les Neus. Foto: Jordi Guardiola

Ascendint per la gelera de les Neus. Foto: J. Guardiola

El Joan Toledano i el Jordi i Josep Guardiola al cim del Balaitous. Foto: J. Guardiola

El Joan Toledano al descens amb rappel de la breia. Foto: J. Guardiola

Vam pujar uns 50 metres fins al cim. Quan vaig arribar a dalt em sentia ple d'orgull de mi mateix, llàstima que feia boira i no ens va permetre de veure tota la grandiositat i meravella dels Pirineus. Però igualment vam fer la foto reglamentària amb l'ajut d'uns bascs que van pujar per les clavilles del vessant espanyol. Després de menjar i beure una mica, venia la pitjor part per mi, la baixada. Els primers 50 metres van ser fàcils, però a la part de la canal vam haver de fer rappels, amb una paraula, «acollonant».

El primer rappel va ser des d'una pedra on hi havia dues bagues posades, aquesta encara bé. El segon rappel sorties pel mig de la canal. Recordeu aquells dos claus? Doncs la corda estava instal·lada en aquells dos claus.

En aquesta reunió, quan li tocava baixar al meu germà, va veure com es movien els dos claus. Jo m'imagino la cara que va fer en veure allò, però li va posar coratge i va baixar amb els ulls tancats. El tercer rappel va ser el més «heavy» de tots. El Tole va fer servir una pedra que estava incrustada com una espècie de tascó gegant, passant la corda per darrera. Però això no és tot. Quan començaves a rappelar la corda et pujava i t'agafaves a tot arreu. Acaats els rappels, ens faltava només baixar la glacera.

De tant en tant mirava cap a dalt i al·lucinava del que havíem fet, sobretot jo. Baixant la glacera ens ho vam passar pipa, corrent, saltant, va ser genial. La tornada al xalet va ser molt dura i llarga, encara que vam anar com coets. Vam trigar tretze hores i mitja, molt de temps, però no ens va passar res. Estàvem fets caldo, vam dormir com unes soques. La resta de dies vam fer una aproximació a una presa i no gaire cosa més. Per cert aquella nit va nevar a dalt dels cims.

Per mi serà molt especial aquesta muntanya per ser la primera que he pujat amb escalada mixta.

Jordi Guardiola Garcia

*Grup
d'Escalada
i alta
muntanya*

PIC DE L'ANETO (3404 m) Aresta Salenques- Tempestats

Som a principis d'estiu, fa mesos que no faig activitat de muntanya, estic millor de l'esquinç al genoll i tinc tres dies de festa. Només em cal buscar un indret per gaudir i amb qui compartir-lo.

L'Andreu i la Beth han acabat els exàmens de juny i el Mago no treballa. Ja està!!! Ho decidim plegats, marxem dimarts 11 de juliol cap a Benasque a coronar l'Aneto per l'aresta Salenques-Tempestats.

És el quart cop que tinc la intenció de pujar al cim més alt dels Pirineus. No les tinc totes, anem a fer una de les crestes més llargues i difícils del massís.

L'itinerari previst té un desnivell de 750 m. El coll de Salenques (2810 m) i el pic de Margalida (3258 m) estan units per la mateixa cresta de Salenques, una de les crestes més belles de tot el massís, de més d'un quilòmetre de llargada. Des d'aquest cim, la cresta de Tempestats en direcció SE-NO remunta fins a l'Aneto (3404 m), tot trepitjant l'alçada del pic de Tempestats (3310 m) i la seva profunda Bretxa (3130 m).

Marxem de Vilanova a les vuit passades del vespre. Sopem a Graus. El viatge en cotxe va bé, a part que hem de tornar enrere fins a Barbastro per omplir el dipòsit de diesel, ja que a partir de les onze de la nit no hi ha cap més gasolinera oberta fins a Benasque.

Muntem tenda al pla de Besurta, justament on s'acaba la carretera.

El dimecres dia dotze a les set

hores del matí toca diana. Preparem un esmorzar ràpid, però energètic, i unes motxilles el més lleugeres possibles. Som quatre i decidim equipar-

nos amb dos sacs de dormir, tres aïllants, un fogonet, un sobresostre per bivaquejar, el menjar suficient i el material d'escalada necessari.

Cresta de Salenques. L'Andreu abans del primer gendarme. Foto: Lurdes Montoliu

A les nou del matí passades, després de la foto de rigor, iniciem la nostra aventura, carregats amb les motxilles i les càmeres de fotografiar a mà. Des del peu del cotxe, en direcció al coll de Salenques, seguim un sender ben marcat cap al pla d'Aigualluts. En direcció sud s'arriba a la vall de Barrancs que es remunta, primer pel marge dret i després per l'esquerra. Trepitgem la neu tova d'estiu de les glaceres de Barrancs i Tempestats.

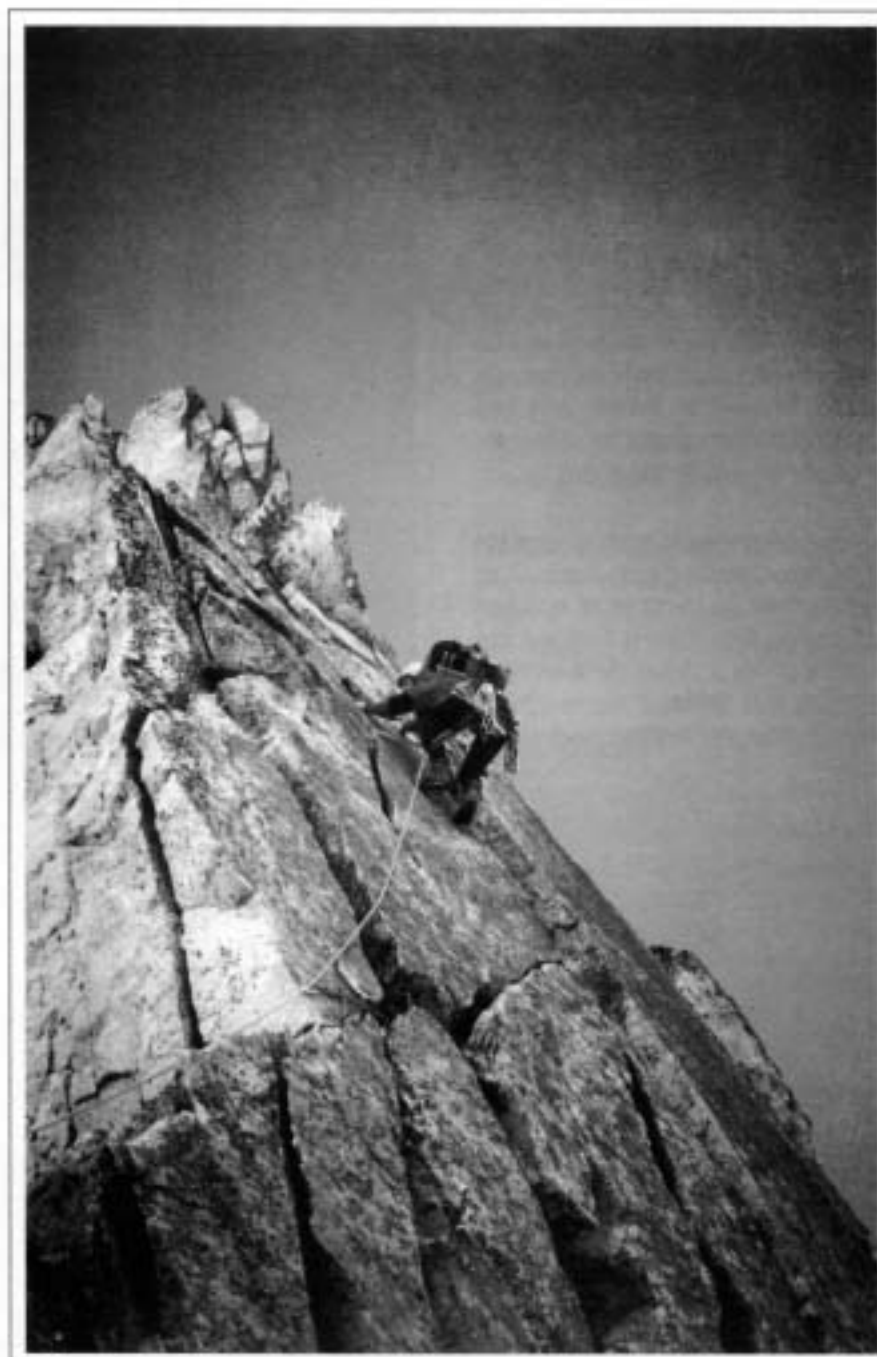
Al migdia, un cop arribats al coll de Salenques, gaudim d'una magnífica panoràmica dels tres quilòmetres de cresta, amb les seves pedres alçades, les seves puntes agudes i els seus alts cims de granit.

La cresta de Salenques, orientada E-O, és poc difícil fins a la Forca Estasen. Prenem el primer contacte amb la pedra rugosa i ja calenta pel sol; el temps és perfecte. Anem superant grans blocs en una escalada divertida.

La tarda avança. Sota la Forca Estasen trobem un petit bivac ja construït per anteriors alpinistes. En no saber amb seguretat si més endavant trobarem neu per fondre i cuinar, decidim passar la nit en aquesta alçada, gaudint de la panoràmica de la vall de Barrancs i sota la mirada silenciosa de l'Aneto.

Passem una nit tranquil·la, una mica estrets, però descansem. El dijous dia tretze toca diana a la sortida del sol. El cel és poc clar, hi ha núvols. Bé, no tenim temps per perdre, desmuntem el bivac, esmorzem, fem una mirada «gitana» a la zona i comencem a ascendir per la cresta en direcció Oest cap a la Forca Estasen. Poc després d'aquesta decidim encordar-nos per anar més segurs, fet que ens fa reduir la marxa.

El cel es va ennegrint, de cop sentim TRONS! En un instant decidim abandonar els piolets a dalt de la cresta i allunyar-nos tot perdent alçada. Un llamp, un tro, una gota i comença a ploure amb força. Trobem un lloc per aixoplugar-nos sota el sobresostre. Oh, no! Potser ens hau-

L'Andreu Ferrer escalant el primer gendarme. Foto: Lurdes Montoliu

rem de retirar, són situacions que poden passar. Fem un Drum.

Al cap d'un quart d'hora para de ploure i surt un sol espaterrant. Un altre cop animats, decidim continuar endavant ja que el canvi de temps ràpid és freqüent els mesos d'estiu. Recollim els piolets i anem ascendint fins arribar al primer gendarme. L'escallem pel seu vessant nord, una gran placa amb fissures bones i segures. Després torcem a la dreta per contornejar un segon gendarme, fent un pas de III grau.

Anem grimpant fins arribar a

un coll que domina una torre vertical. L'ataquem pel fil de la seva aresta aèria, tot superant un pas de III superior i un de IV inferior, fins a una bona plataforma. Flanquegem uns sis metres cap a l'esquerra i grimpem amb facilitat fins al cim de la punta ben aèria.

En endavant, l'escalada fins al pic de Margalida és divertida. A dalt ens fem la foto de rigor, piquem uns quants fruits secs, un tros de fuet i fem un glop d'aigua amb Isostar. Són dos quarts de dues, decidim alleugerar la marxa, el temps es torna a embolicar.

Una cresta poc difícil uneix els pics de Margalida i Tempestats. Davallem del Tempestats pel vessant N-O fins a la seva Bretxa. No és difícil, però cal anar amb cura ja que la roca és molt descomposta. Continuem crestejant fent algun pas de III grau, amb dificultat i lentitud pel cansament. La boira cada cop és més baixa i sentim trons una altra vegada. No tenim cap més alternativa que continuar endavant, no hi ha cap més sortida. Forcem la marxa, sort que la dificultat va minvant i deixem d'escalar per continuar caminant.

A les set de la tarda som al pic de l'Aneto, envoltats de boira. Tots molt cansats però contents ens fem una ràpida foto. Ens notem els cabells de punta a causa de la càrrega elèctrica que tenim a sobre. Davallem el Pas de Mahoma «cagant llets» en direcció al coll de Corones. Un cop superat el Pas, parem un moment per desencordar-nos, guardar els piolets i el material d'escalada. De cop sentim amb ignorància el xiulet inquietant de la càrrega elèctrica al nostre voltant. L'Andreu es posa molt espitós, potser perquè és l'únic que coneix l'imminent perill i ens alerta que cal marxar pitant. Histèric, fuig deixant-nos a nosaltres i el seu material enrere. Tots reaccionem ràpid, cridem l'Andreu perquè replegui el seu material i baixem corrents fins al coll de Corones. De cop comença a caure una tempesta de pedra i aigua. Travessem la glacera de l'Aneto mentre la pedra freda ens cau amb força sobre les mans i la cara. És un espectacle increïble el dibuix dels llamps sobre el perfil de les carenes. No para de ploure fins que arribem al pas del Portilló Superior.

Mullats, cansats i en negra nit arribem al refugi de la Renclusa, on tothom dorm.

Seguim el camí ben marcat i il·luminat per la lluna fins al cotxe. Són les dotze de la nit, hem estat setze hores caminant, però estem satisfets i agraïts. L'Aneto m'ha deixat trepitjar-lo, a la fi, encara que tan sols un instant, i no m'ha deixat veure res. Caldrà tornar-hi.

Lurdes Montoliu

L'Andreu en el flanqueig posterior al pas de IV. Al fons la cresta entre el Russel i el Margalida. Foto: Lurdes

La Lurdes Montoliu, l'Elisabet García i el Jordi Vidal al cim de l'Aneto. Foto: Andreu Ferrer

D'oest a est, cercant l'orient

DEL MONTSEC AL GOLF DE ROSES PONT DE MONTANYANA-CORÇÀ

1a etapa: Pont de Montanyana-Congost de Mont-rebei-Corçà; 4 h aprox.; 148 participants; 8 d'octubre de 1995.

GR-7, GR-4, GR-5, GR-2, GR-11, GR-7-1, GR-7-2, GR-65... Qui en dóna més? Amb onze anys trescant per aquests mons de Déu ja ens els coneixem gairebé tots. Per aquest curs i el que ve la Junta —encara per definir— s'ha decantat per fer-nos anar de través

pel país seguint el GR-1, una mena d'eix transversal que va des de la Noguera Ribagorçana fins al golf de Roses. Una junta per definir, un itinerari per acabar de definir també... L'única cosa que tenim definit a hores d'ara és el calendari de sortides i aquest si no s'esgavella. Però, tranquils, companys, tot anirà bé, ja ho veureu. De moment la perspectiva de la sortida d'avui no pot ser més engrescadora. Travessarem el congost de

Mont-rebei, de molt grat record per als qui el coneixíem d'una sortida del Cicle Coneguem Catalunya del maig del 89.

No en vam tenir prou amb la moguda, polèmica i multitudinària ascensió al Tristaina que es va intentar una segona selecció natural organitzant una agosarada i temerària incursió al Torrent de Pareis, a s'Illa Gran. Ni així, els intrèpids senderistes talaiencs no

Les aigües de la Noguera Ribagorçana, poc abans d'entrar al congost de Mont-rebei. Foto: Manel Vidal

La revergarda travessant el pont penjat sobre el barranc de la Maçana. Foto: B. Forgas

s'arronsen per res i tornen a atacar. Un batalló de 148 components fan acte de presència avui a la plaça de l'estació per entrar al congost de Mont-rebei disposats a tot. Banyadors, vestits de neoprè, roba interior decenteta, tothom s'ha pre-

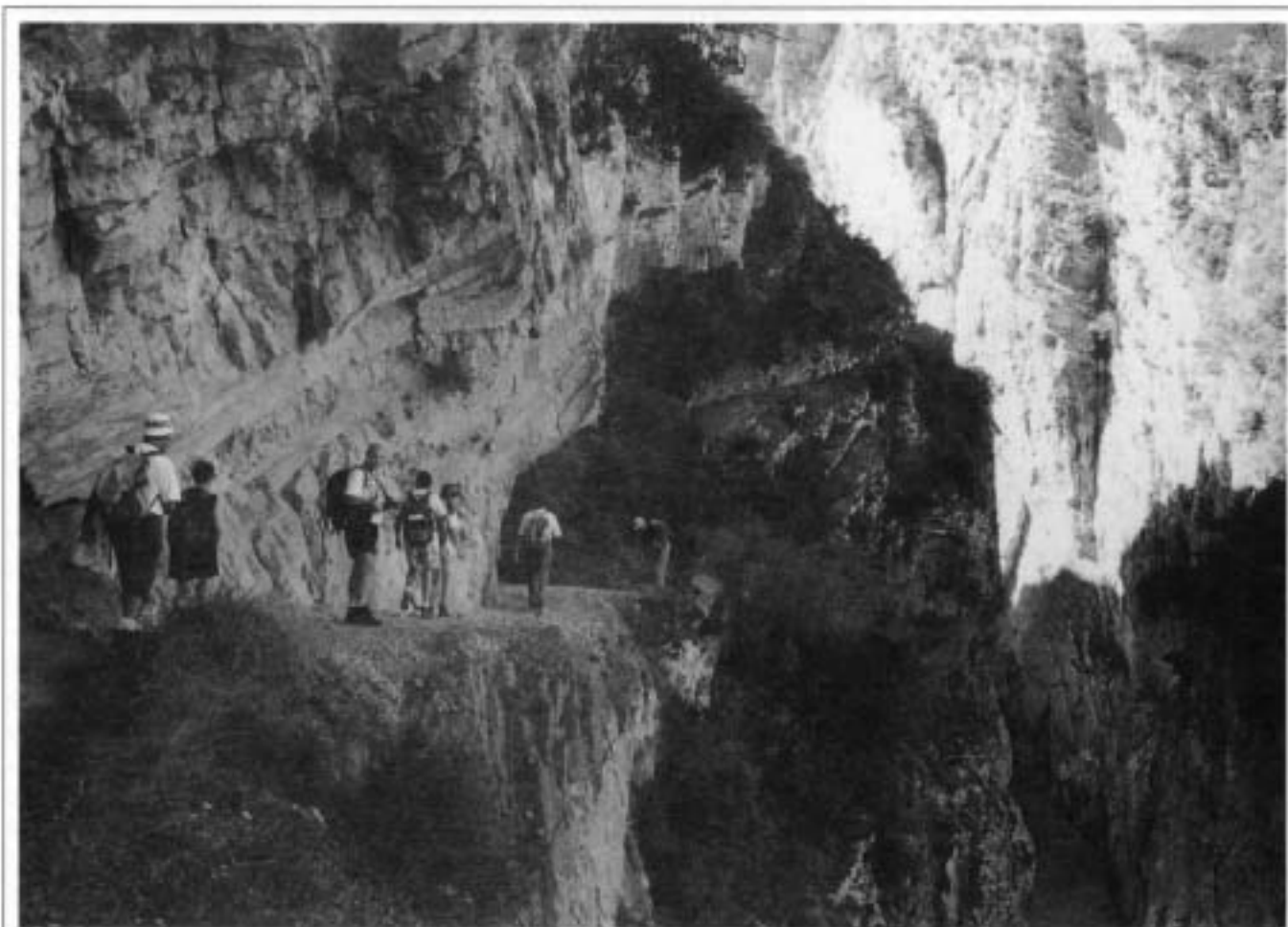
parat pel que més convingui. Després de la sorpresa del torrent de Pareis ara ja no ens enganxen. I així, doncs, encara amb lleganyes als ulls, deixem Vilanova a 2/4 de sis del matí, camí del Pont de Montanyana, on hi arribem al cap

de tres hores. Allà hi esmorzem i després els autocars ens traslladen a prop de la central de l'ENHER on pràcticament comença el nostre itinerari, quan són 2/4 de 10 del matí. Un matí que de moment es presenta boirós.

Cal dir que seguim una pseudo-descripció del recorregut que férem en aquella sortida esmentada de l'any 89 i a la inversa, ja que en aquella ocasió el Pont de Montanyana era on finia el recorregut.

Entre boira que de mica en mica es va dissipant, entrelluquem l'enlairada ermita romànica de la M. de Déu del Congost i les restes del castell de Girbeta. Trobem un enforcall de pistes amb uns rètols que assenyalen Aisamora, Sant Esteve de la Sarga, el Congost i el Pont de Montanyana.

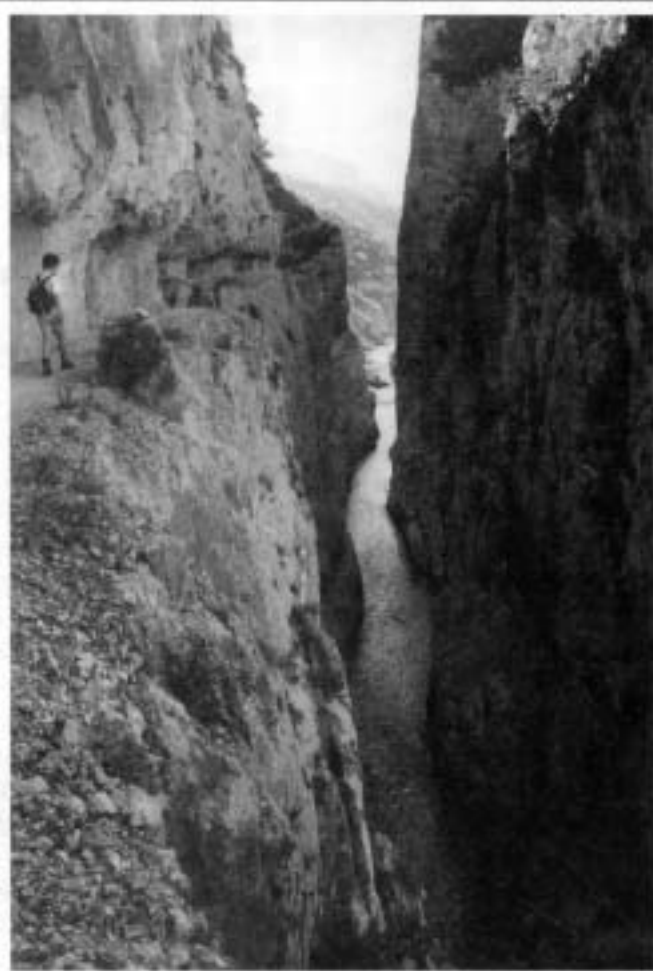
Quan portem uns tres quarts d'hora de camí la boira ja s'ha es-

En ple congost, per l'estret camí del cingle de la Paret de Catalunya. Foto: Manel Vidal

vaït del tot i llueix un sol esplèndid, el dia promet d'allò més. Ja som a l'entrada del congost. Emoció! Les càmeres fotogràfiques comencen a disparar-se. Al pont penjat sobre el barranc de la Maçana hi ha el primer reagrupament. Després de la brometa corresponent fent brandar el pont mentre passen els caminaires aconseguim reagrupar tota la tropa a l'altre vessant i fem l'entrada triomfal al congost. Ara sí, poca broma i en fila índia, ja que l'estretor del camí excavat a la paret no permet altra cosa. A sota nostre les aigües de la Noguera Ribagorçana corren encaixonades i tranquil·les entre aquell formidable esvoranc de 7 km de llargada, entre les altes parets anomenades de Catalunya i Aragó, tot fent de frontera natural entre les dues regions. Aquest nou camí del congost, apte només per a persones sense vertigen va ser construït per l'ENHER i inaugurat l'octubre del 82. Està situat en alguns punts fins a 60 m per damunt de l'antic camí i el seu punt més alt és a 35 m damunt de l'aigua quan l'embassament es troba a la seva màxima capacitat, a l'indret anomenat Portell, en el cingle de la Paret de Catalunya, que és el que estem seguint. Travessem així un petit túnel de 6 m de llargada i dessota la cova Colomera, que algun de la colla, escalador, s'escapa a veure.

L'espectacular camí excavat a la paret s'acaba després d'un recorregut d'uns 20 minuts. El nostre camp de visió s'eixampla i el congost agafa ara el nom del Seguer. S'ha acabat l'espectacularitat del recorregut però l'itinerari no deixa de tenir el seu atractiu, amenitzat pels colors de la tardor sobretot a les envistes del Mas Carlets i la font del Rajolí, on farem un nou reagrupament. Vorejant un seguit de baumes encetarem aviat una forta baixada en ziga-zaga a la vista del pantà de Canelles i una ermita dalt d'un cingle, encara llunyana. Passem per l'enrunat mas de la Pardina i un cop travessat el llit del barranc del mateix nom, pedregós

Les altes parets de l'estret semblen gairebé a tocar en aquest indret.
Foto: Manel Vidal

i sec, comencem a guanyar novament alçada per la part obaga, amb fortes giragonses. Al final de la pujada desemboquem en una pista i arribem en una esplanada on podem veure de prop la bonica ermita romànica de la Mare de Déu de la Pertura, al fil del cingle, i molt a prop del poble de Corçà, que ja velem a sota nostre i que serà el final de la nostra etapa. L'arribada es fa sobre dos quarts de tres.

Un cop arribats tota la colla els autocars ens traslladen a Àger, on dinem i abans de marxar encara tenim temps de visitar el poble i la seva famosa col·legiata de Sant Pere en restauració. Per acabar els autocars ens tornen a Vilanova. Ha estat un dia esplèndid. El congost de Mont-rebel: qui encara no el coneixia n'ha quedat sens dubte enamorat.

Les enrunades parets de la col·legiata de St. Pere d'Àger. Foto: B. Forgas

Blanca

DEL MONTSEC AL GOLF DE ROSES CORÇÀ- ESTACIÓ FC ÀGER

2a etapa: Corçà-L'Ametlla de Montsec-Estació de Ferrocarril Àger/Rúbies; 3 h aprox.; 107 participants; 5 novembre 1995

Evidentment el Congost de Mont-rebei havia estat un bon reclam, ja que el recorregut d'avui no presenta l'espectacularitat de l'anterior i així s'observa que el nombre de participants ha sofert una forta davallada; dels 148 passem avui a 107. Tot i així, Déu n'hi dorei! I més si tenim en compte que el diumenge anterior hi ha hagut una sortida del cicle Coneguem Catalunya amb una ascensió al Puigsacalm força nodrida i que alguns en varen quedar un xic escamats, ja que tot seguint un conegut tiramilles els van fer fer pic i repicó...

El grup d'incondicionals dels GR sortim de la plaça de l'estació a les 7 del matí, camí d'Àger, on esmorzarem abans de començar la caminada. Hi arribem sobre dos quarts de nou del matí. Un dels dos autocars ha fet un altre recorregut en el seu últim tram i l'hem d'esperar una bona estona, amb l'agreujant que aquell era el que portava totes les motxilles. Quan el rau rau dels nostres budells reclamant l'esmorzar ja esdevenia gairebé insuportable va fer acte de presència el segon autocar apai-vagant així els ànims d'alguns i la gana de tots.

Tot s'ha de dir, el tram Corçà-Agulló-Àger, de gairebé 10

km, ens els estalviem ja que quasi bé tot passa per la pista que ja vàrem fer amb els autocars al final de la primera etapa.

Així que, un cop ben esmorzats, iniciem la caminada quan són les 10 del matí ben tocades. Avui ens ho prendrem amb calma perquè ens han dit els que ho coneixen que el recorregut és planer i no molt llarg.

Des del peu de la carretera local enfilem en direcció al camp de vol i deixem a la dreta el poliesportiu de la població d'Àger. En aquesta hora del matí el cel és d'un blau net i puríssim. Tot està molt tranquil. I com que el recorregut és bàsicament per pista molt ampla això ens permet d'anar fent

petar la xerrada amb els diferents grups de companys tot mirant i admirant a pleret la immensa serra de paret nua i inalterable del Montsec. Tot al nostre entorn hi ha una serenor que s'encomana als ànims.

Deixant algun trencall de pista i entrades als camps, amb la companyia de cases de pedra i alguna masia important, entrem en una zona de boscos on predominen les alzines. El silenci continua imperant només trencat pel xiscle d'algun ocellot. Anem fent alguns revolts importants per tal de salvar fondalades i barrancs com el de Culubó.

Tot i que no estava anunciat, fem una parada de rea-

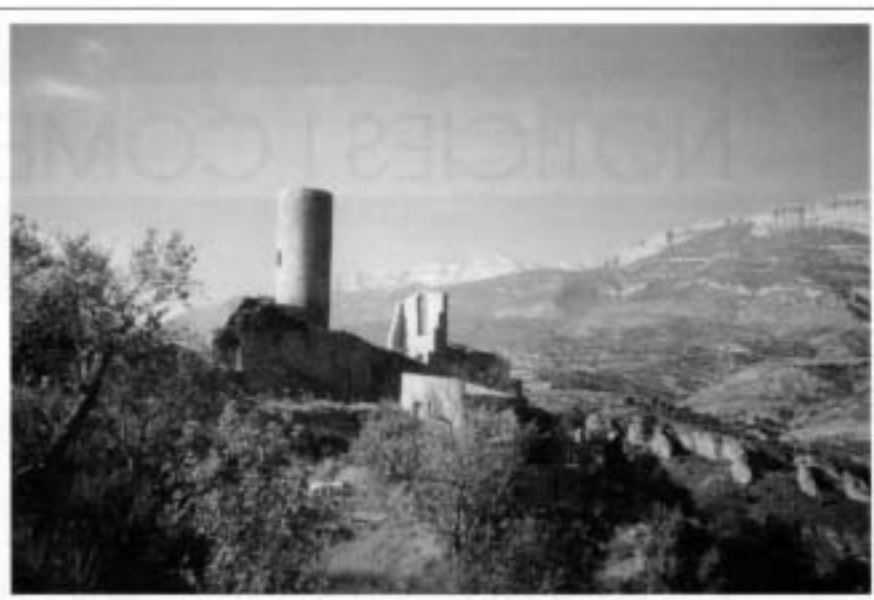
Panoràmica de la població d'Àger on ressalta la seva col·legiata. Foto: B. Forgas

grupament davant al costat d'una edificació de nova construcció al costat d'una masia antiga mig enderrocada. Passada aquesta, el recorregut es va atansant a les parets encinglerades de l'esquerra. Si aixequem la vista podem veure, més endavant, les restes del castell de Montesple o Montaspre. Ben aviat comencem a albirar el llogarret de l'Ametlla de Montsec. Al fons també podem veure el pantà de Camarasa i la Baronia de Sant Oïme on més tard farem cap.

En passar pel costat d'una granja amb molt de bestiar assistim sense voler al moment del naixement d'un xaiet i encara tenim temps de fer-li alguna fotografia, però amb molta discreció perquè ens angunieja veure com la pobre mare es posa nerviosa davant de tanta concurrència.

Arribem tot xino-xano al barri del Tossal, a les afores de l'Ametlla, i al cap de poc ja comencem a baixar fort per anar a buscar el nucli de la població que consta actualment de 30 habitants. En arribar-hi anem a espetegar a la placeta de l'església on una neneta ens rep astorada. Segurament no ha vist en sa vida tanta gent junta.

Deixem el poble de l'Ametlla continuant en direcció NO i pocs instants després passem per davant un grupet de cases en mal estat. Caminem una estona enganxats a un marge de pedra seca, el sol continua lluint a ple i tot l'entorn respira una calma i una serenor més que agradables, sempre amb el teló de fons de la imponent serra del Montsec. El camí esdevé després erosionat i amb fort pendent. Travessem una fondalada i enfilem per un corriol amb molt de rocalls. Ara ja comencem a veure més clarament la carretera i el proper pantà de Camarasa. Baixem fort fins arribar a la carretera on trobem un pal indicador del GR-1. Seguim en direcció a Rúbies per la carretera.

El conjunt de la Baronia de St. Oïme i al fons la serra del Montsec. Foto: B. Forgas

Tot seguit arribem a l'estació de ferrocarril dels pobles d'Àger i Rúbies, final de l'etapa d'avui, on retrobem els autocars. Ha estat una caminada plaent i tranquil·la. Els autocars ens traslladen a la propera Baronia de Sant Oïme, on dinarem. Alguns ho fan al restaurant i d'altres arrecerats a les parets del castell i abocats al pantà de Camarasa, aprofitant el bo que fa. Després de dinar cadascú campa per on pot admirant aquest bell indret. Del castell de sant Oïme en resta una magnífica torre rodona, de gruixudes parets. I cap allà hi falta gent. És tot un espectacle veure aquella imensa serrallada del Montsec i les aigües del pantà des d'aquella alçada i envoltats de tanta antigor. Ens hi passem una bona estona. També visitem la seva es-

glésia romànica dedicada a sant Bartomeu. Sobre el creuer destaca un campanaret de torre amb finestres geminades. Tornats als autocars, reemprenem el viatge de retorn cap a Vilanova.

Blanca

Des de dalt de la torre veiem l'església romànica i la riba del pantà. Foto: B. Forgas

NOTÍCIES I COMENTARIS

RUTA DE L'EMBASSAMENT DEL FOIX

Temps enrere fèiem menció que la Diputació havia editat diversos «Itineraris de Barcelona», que sota el títol de «Turisme Verd» van aparèixer els diumenges amb l'AVUI. Entre ells va sortir el de «Vilanova i la Geltrú» amb una ruta que de la nostra ciutat passava per «Masia Cabanyes-Fondo de les Oliveres-Pia de les Palmeres-Embassament de Foix-Fondo de Puigdetiula-Cubelles» -amb grafies no gaire correctes-, senyalització de pals i plaques que vam atribuir exclusivament a la Diputació, ja que la consideràvem complementària de l'esmentada publicació.

No fa molt i editat conjuntament pels departaments de l'Oficina de Turisme local i l'Àrea de Cultura de la Diputació, el Consell Comarcal del Garraf i la Generalitat de Catalunya, amb el suport de Caixa Penedès, ha sortit el fulletó plegat que porta el títol «Ruta de l'embassament del Foix - Itineraris del Garraf», prou ben imprès i amb fotografies, que dona justificació a la senyalització emprada, donant compte de l'itinerari i les observacions pertinents. És un full doble DIN-A4 que, una vegada doblegat en sis plects, resulta pràctic per portar a sobre, ja que fa només 21 per 10 cm.

Com en altres ocasions, la toponímia no surt ben parada. S'hauria de tenir per norma no escriure els **genèrics** amb majúscules. Com a genèrics tenim: pla, torrent, mas, ma-

sia, maset, can (casa d'en), fondo, embassament, pantà, serra, font, sender, corral, etc., que permeten classificar els topònims o noms de lloc en apartats temàtics. Una cosa són les regles per a la retolació cartogràfica i l'altra els escrits de geografia. En mapes van sempre en majúscula, però en textos s'utilitzen les minúscules.

Per altra banda, com a excepció hi ha **una sola grafia** de masia **d'en** Cabanyes (que és la mateixa que hi ha als cartells) i això vol dir que encara no s'oblida fàcilment el seu antic propietari, però a canvi hi ha una errada colossal en donar el nom de «Can Parellada» al mas Sardet.

Més amunt, vora Canyelles, es passa per «Can Ferrer Llacunalba», quan és **de Llacunalba**, nom de lloc (no cognom) mil·lenari. De l'embassament o pantà, tan aviat es llegeix **de Foix** com **del Foix**, i potser caldria unificar-ho.

En termes generals dona la impressió de manca de criteri en redactar la nomenclatura. Per exemple, quan es fa menció del «Fondo de Sant Antoni», dues línies més avall posa «baixant pel mateix **fondo**», ara en minúscula, mentre la «**riera** de Cuní», «les **urbanitzacions**» i «els **barris**» s'han escrit correctament.

Tal vegada seria qüestió de cercar la col·laboració d'un organisme que faci les correccions abans de la seva edició, ja que aquest aspecte normatiu desmereix de bon tros la fei-

na ben feta en el conjunt de la mèrit labor realitzada.

EL GARRAF LLENDARI - PRINCIPAT D'OLÈRDOLA

El Consell Comarcal del Garraf ha editat un gros full (1 metre per 70 centímetres) a tot color amb el dibuix del mapa comarcal en perspectiva, força didàctic, on s'aprecien els nuclis de població de fa segles damunt una superfície que representa la realitat tridimensional. Segons unes observacions del mateix mapa, ha de servir per incentivar el coneixement i la imaginació dels nois i noies de la nostra comarca.

El mapa abasta des de l'Eramprunyà fins a puig de Tiula (Cuní) i des del castell d'Olèrdola fins a la platja, recollint amb molta cura els noms de lloc més coneguts en aquells distants i més propers segles, com són Santa Susanna i el Barret del Rector d'Olivella, La Geltrú, la Vila Nova, Sant Joan d'Erveja, Cubelles, Gallifa, Adarró i fets llegendaris com foren els moros desembarcant a Miralpeix i el descobriment dels amors d'una parella que provocà el Juí del Moro.

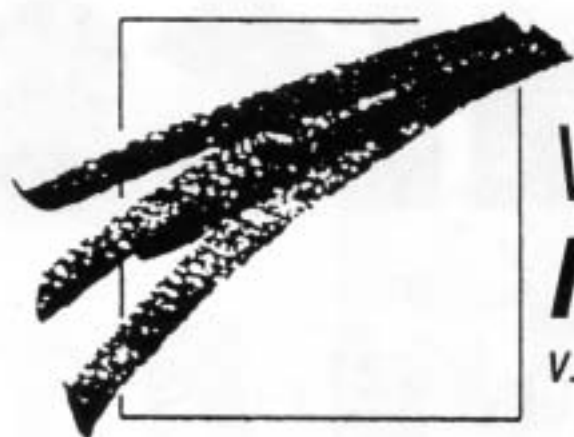
Un sol retret: can Ferrer Llacunalba és **de Llacunalba**, nom de lloc (no cognom) que apareix per primera vegada en el recullat any 1002. Per la resta, la tasca no pot provocar més que elogis.

INSTITUT D'ESTUDIS PENEDESENCS

Dia 28 d'abril de 1996

46a excursió a peu pel Penedès

PONTONS

VIATGES **INTERGAVA**

V. INTERNACIONAL GAVA, S.A. G.C. 129

**LA VOSTRA AGENCIA DE CONFIANÇA
US OFERIM TOT TIPUS DE SERVEIS I PRODUCTES
A MES DE LA VENDA DE BITLLETS D'AVIO I TREN**

**OFERTES ESPECIALS PER ALS SOCIS DE L'A.E.TALAIA
CONSULTEU-NOS... US ESPEREM!**

C. Almirall Colom, 6 - Tel. 8144353 - Fax 8142807 - VILANOVA I LA GELTRU

**WIDION
MARCS, S.L.**

- Enmarcatge de quadres
- Olis
- Aquarel·les
- Litografies

- Preus especials per a professionals
- Assessoria decorativa

C/ Recreo, 58 • Tel. 814 45 42 • 0880 Vilanova i la Geltrú

TECNICS

AIGUA

LLUM

GAS

CALEFACCIÓ

REPARACIÓ D'ESCALFADORS

Picapedrers, 3 - Tel. 814 32 46
VILANOVA I LA GELTRÚ

MECN-I

INFORMÀTICA, OFIMÀTICA
I MECANOGRÀFIA

CASH & CARRY

GRUP DATA LOGIC

CONCESIONARI OFICIAL

EPSON *COMPAQ* TOSHIBA

C/. de l'Aigua, 14
Telèfon 814 12 96

08800 Vilanova i la Geltrú

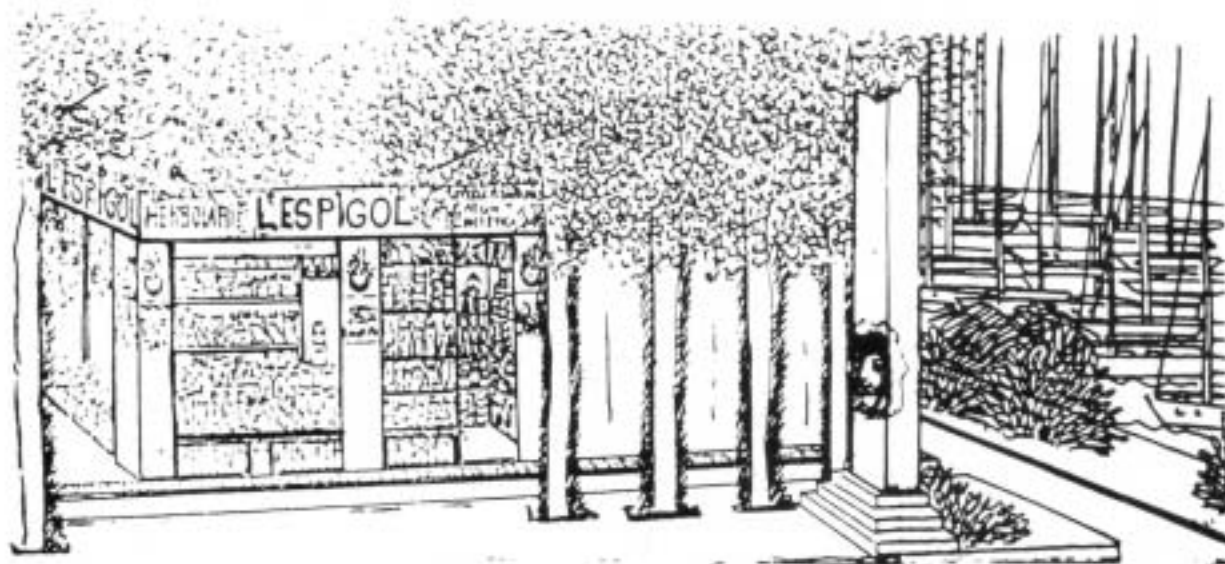

A. E. TALAIA
24 DE FEBRER DE 1996

**ASSEMBLEA GENERAL
ORDINÀRIA DE SOCIS**

**A LES 7 DE LA TARDA
A LA SALA D'ACTES DEL LOCAL SOCIAL**

SOCIS, NO HI FALTEU!

HERBOLARI L'ESPIGOL

Herbes, Dietètica, Formatges i Especialitats

El Giraldo

«EL BUEN TAPEO»

junt a la Piscina Municipal

C/. Pelegrí Ballester, 19-21
Tel. 815 62 02

08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

INTERSPORT OLARIA

Pl. Soler i Gustems, 5
Francesc Macià, 50
Tel. 8930470 - Fax 8141436

08800 Vilanova i la Geltrú

TOT PER A L'ESPORTISTA

